

"หลวงพ่องรัญ"

เขียนภาพโดย วีรพงษ์ นามลาบุตร เทคนิค ปาสเทลบนกระดาษ ขนาด ๕๐ x ๖๐ ซม.

พาทรงชัยชนะแห่งพุทธะ
 แห่งชัยชนะแห่งพุทธะ เสมอมาไว้ด้วยพระ
 ความหมายของบท สวดมนต์ ในที่ลับๆ อยู่ที่
 คือใจที่... ความดีความงาม สอนให้คนเป็นธรรม
 พระธรรมที่ทรง ประทับอยู่อย่างลึกซึ้งงาม เหนือสิ่งอื่นใด
 ผู้ที่สนใจใคร่รู้ และศึกษา ค้นคว้า ได้ความ
 สันติสุข หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นพระปิโยรส ๓๐๐๐ กว่า
 และอยู่
 ๗๐๐ ปีที่ผ่านมา ก็มีผู้สวดทำ เจริญใจกันอยู่
 ทุกอย่างเหมือนกัน ความดีความงามในธรรมที่สอนไว้
 พระธรรมสืบต่อมาด้วย

บายะแห่งพุทธะ

ผู้เขียน : จันทสาโรภิกขุ
พิมพ์ครั้งที่ ๒ : สิงหาคม ๒๕๕๒
จำนวนพิมพ์ : ๗,๐๐๐ เล่ม
ISBN :

กองบรรณาธิการ

ประธานที่ปรึกษา : พระธรรมสิงหบุราจารย์(จรัญ จิตฺตมฺโม)
รองประธานที่ปรึกษา : พระครูสมุทรจิตฺตมฺโห อธิษณโฑ
ภาพประกอบ : พระอรตมณี จันทสาโร, สุภัทน์ แสงชัยรัตนัน, สุจินทร์ ศรีสังข์งาม,
ธราธร แก้วโกลน, วิชัย รัชชาติ, วิโรจน์ นามสาบุตร, อดุลย์ รามแก้ว,
ปทุมวรรณ จงใจกรจันทร์, วิไล เขตมฺพญฺโย
ออกแบบปก : พระอรตมณี จันทสาโร, พระครูคุณากร สุขากโร, พระวินัยญา ปรีชาใน
ถ่ายภาพ : พระครูคุณากร สุขากโร, มณเฑียร ธนมาถ, ชาศวิต จันทเพชร
จัดรูปเล่ม : วุฒิพงษ์ อธิษณการสังกมณ, เพียรพร พรหมโชติ
พิมพ์และจัดพิมพ์ : พระมหาสุภังคาร กุสิณฺโถมณ, พระวินัยนัธ เตชวโร,
พระอรตมณี จันทสาโร, พระประวีณ, เขมธมโม, มณเฑียร ธนมาถ
พิสูจน์อักษร : วุฒิพงษ์ อธิษณการสังกมณ, เพียรพร พรหมโชติ,
มณเฑียร ธนมาถ, ภราวดี ศิริวงษ์ประเสริฐ
ประสานงาน/ควบคุมการผลิต : วุฒิพงษ์ อธิษณการสังกมณ, เพียรพร พรหมโชติ, สาธิต สุธประสงค,
มณเฑียร ธนมาถ, จิรายุ แก้วพะเนาว์
ผู้จัดพิมพ์ : คณะสงฆ์วัดอัมพวันและคณะอนุกรรมการ
พิมพ์ที่ : เมตตาวิทยารัตนัง กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๕๔๘๖-๕๕๖๒-๓

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
จันทสาโรภิกขุ.
บายะแห่งพุทธะ.—กรุงเทพฯ : เมตตาวิทยารัตนัง, ๒๕๕๒.
๒๕๙ หน้า.
๑. อธรรม. I. ชื่อเรื่อง
ISBN :

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย ไม่ทำกรรมใดๆทั้งสิ้น

Dhammaitrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

คำอนุโมทนา

"บรรชนใดผู้มีปัญญาไม่เกียจคร้าน สวดกิติศัพท์ซึ่งพระศาสดาทั้ง ๔ บททุกวัน บรรชนนั้นจะพึงจะเสื่อได้ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลายมีประการต่างๆเป็นอนเก และถึงซึ่งวิโมกข์ อันเป็นบรมสุขแล" (จากคทาที่ ๔ ในพุทธชัมมกถ)

ข้าพเจ้ามีโอกาสไปงานที่ประเทศสิงคโปร์ ๒ ครั้ง ได้พบว่าชาวศรีลังกาสวดบทพุทธชัมมกถได้แทบทุกคน อีกทั้งยังมีสวดบทพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ทั้ง ๓ บท หรือบทใดบทหนึ่งเป็นประจำ สุดท้ายของการสวดมนต์หรือพิธีกรรมจะนิยม แล้วสวดบทด้วยบท อิทังเมวา ข้าพเจ้าจึงถึงความเข้าใจทันทีว่าทำไมพระเดชพระคุณหลวงปู่พระธรรมสิงหบุราจารย์ จึงนิยมนำสวดมนต์บทพุทธชัมมกถเป็นประจำ

จะทำสิ่งใดขอให้จริงแล้วทุกสิ่งจะสำเร็จประโยชน์ส่วนตนให้จริง ปฏิบัติดีไปสภนาให้จริงและถูกต้อง ย่อมได้ผลจริงแน่นอน

ขออนุโมทนาสาธุการกับ พระอรตมณี จันทสาโร และคณะที่ได้จัดพิมพ์หนังสือชยันตแห่งพุทธะซึ่งเป็นหนังสือที่มีคุณค่าความแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ขอความเจริญในธรรมจงมีแก่ทุกท่าน

เจริญพร
เจ้าอาวาสวัดศาลาลอยและเจ้าสำนักปฏิบัติธรรม
ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แห่งที่ ๑๕

"ชัยมงคล"

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวิมล แสงชัยรัตนัน เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม.

คำนำ

พุทธชัมมกถคทา หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า บทพาทุงมหากา เป็นบทสวดมนต์ที่ได้รับความนิยมในการสวดมากที่สุดบทหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเผยแผ่บทสวดมนต์นี้ไปยังแพร่หลาย คือ พระธรรมสิงหบุราจารย์ หรือที่รู้จักกันในนามหลวงปู่จรัญ ฐิตธมฺโม เจ้าคณะจังหวัดสิงห์บุรี และเจ้าอาวาสวัดอัมพวัน อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงปู่มีกฤษฎีการสวดมนต์พุทธชัมมกถคทาอยู่เสมอ และมีปรากฏในหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัดอัมพวันเป็นจำนวนมาก

ในวโรกาสที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ ได้เจริญอายุวัฒนมงคลครบ ๘๐ ปี ในปี ๒๕๕๑ อาตมาในฐานะสังฆวิหการิกของพระเดชพระคุณหลวงปู่ พร้อมด้วยกัลยาณมิตร มีความปรารถนาที่เผยแพร่เกียรติคุณของพระเดชพระคุณหลวงปู่ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือ "พาทุง ชยันตแห่งพุทธะ" อันหมายถึง ชยันต ๘ อย่างที่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคือ สัตว์เดรัจฉาน มนุษย์ นาคา เทวดา (มาร) จนถึงพระพุทธะ เพื่อเป็นการสวดที่พระปัญญาธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ของพระองค์ และเป็นกำลังใจให้กับพุทธศาสนิกชนที่จะพึงมีชยันตก่อน กิเลส ตัณหา อุปาทาน และอุปสรรคทั้งหลาย เพื่อเข้าถึงความพ้นทุกข์อย่างถาวร ตามรอยพระบาทของพระพุทธองค์ต่อไป

เนื่องด้วยหนังสือเล่มนี้ตั้งใจจะให้เป็นที่สนทนิตที่อ่านง่ายและสวยงาม เหมาะสำหรับทั้งเยาวชนและผู้เฒ่าทั้งหลาย จึงเลือกใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจพร้อมกับภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ที่บรรยายในบทสวดมนต์แต่ละบทให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งภาพอันสวยงามที่ปรากฏในหนังสือนี้ ได้รับความอนุเคราะห์ จากศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศหลายท่าน คือ อาจารย์สุวิมล แสงชัยรัตนัน อาจารย์อดุลย์ รามแก้ว อาจารย์วิชัย รัชชาติ และช่างเขียนท่านอื่นๆ ที่ได้เฝ้ายาม รวมทั้งภาพที่อาตมาได้เขียนเพิ่มขึ้นเพื่อความสมบูรณ์ ซึ่งได้เพิ่มคุณค่าของหนังสือเล่มนี้มากยิ่งขึ้น

คณะผู้จัดทำ ขอถวายอนิสงส์ในการทำหนังสือเพื่อเป็นธรรมทานนี้ แต่พระเดชพระคุณหลวงปู่ พระธรรมสิงหบุราจารย์ เป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และอาจริยบูชา และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้โปรดอุปการะพระเดชพระคุณหลวงปู่ ให้มีสุขภาพ พลานามัยแข็งแรง เป็นตัวอย่างในการใช้ความดีและความเมตตาเอาชะอุปสรรคและกิเลสทั้งหลาย เพื่อเป็นกำลังใจแก่พระภิกษุสงฆ์ และประชาชนทั่วไป ในการทำความดียิ่งขึ้นไป ตามรอยพระบาทพระบรมศาสดา เพื่อมุ่งสู่ชยันตอย่างถาวร นั่นคือ ความดับทุกข์ ในอนาคตกาลอันใกล้นี้ เทอญฯ ผู้จัดทำทุกๆ ท่าน ด้วยการสวดเศปปัจจยตีที่ก่อให้เกิดปัญหาขอทุกท่านทั้งหลายจงถึงพระนิพพานอันใกล้นี้ เทอญ.

จันทสาโรภิกขุ (กอบัว)

คำนิยม

ผศ.สุวัฒน์ แสนชิตยรัตน์
(จิตรกรผู้สร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย)

การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยภาพเขียน ในหนังสือ "ชัยชนะแห่งพุทธะ" กระผมถือได้ว่าเป็นการได้รับเกียรติอย่างยิ่ง ที่ผลงานอันน้อยนิดได้ส่งเสริมและรับใช้พระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่เช่นบรมครูช่างโบราณ หากแตกต่างกันที่ช่างไทยโบราณได้เขียนภาพให้ศึกษาไว้ที่ผนังของพระอุโบสถหรือพระวิหาร แต่รูปเขียนของกระผมมีส่วนได้ตีพิมพ์เป็นรูปภาพประกอบการอัดธาติบายธรรมที่ลึกซึ้งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ผู้ได้พบเห็นได้เกิดปิติขึ้นในจิต

ต้องขอชื่นชมคณะผู้ทำการเรียบเรียงหนังสือที่มีคุณประโยชน์เล่มนี้ จึงขอร่วมอนุโมทนาบุญในกุศลจิต ซึ่งธรรมทานในครั้งนี้

ด้วยความปิติยินดีในจิต

(ผศ.สุวัฒน์ แสนชิตยรัตน์)
จิตรกร

คำนิยม

ดร.วัลลภา พิมพ์ทอง
(ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง พระพุทธเจ้า)

ดิฉันได้อ่านหนังสือเรื่อง "ชัยชนะแห่งพุทธะ" นับว่าเป็นหนังสือที่ดีมาก ให้สาระความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธประวัติได้เป็นอย่างดี และขอชื่นชมกับความงดงาม ของศิลปะการวาดภาพซึ่งแต่ละภาพมีความหมายสอดคล้องกับเนื้อหาควรค่าแก่การเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่น ตอนตรัสรู้ฉันท์แล้วทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และเข้าใจเรื่องราวได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชนให้เข้าใจแง่มุมต่างๆ ของประวัติความเป็นมาของพระพุทธเจ้าได้ดียิ่งขึ้น

จึงขออนุโมทนา ในความศรัทธาและความเพียรพยายามของคณะผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้

ดร. วัลลภา พิมพ์ทอง

(ดร.วัลลภา พิมพ์ทอง)
ประธานกรรมการ
บริษัท มีเดียสแตนด์การ์ด จำกัด
ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง พระพุทธเจ้า

สารบัญ CONTENTS

- ๐๐ คำนำ
- ๐๑ นิรมิตมนต์
- ๐๒ บทที่ ๑ ชัยชนะต่อพญามารผู้ขวางกั้นการตรัสรู้
- ๐๓ บทที่ ๒ ชัยชนะต่อยักษ์ผู้โหดร้าย
- ๐๔ บทที่ ๓ ชัยชนะต่อสัตว์เดรัจฉานที่ป่าค้ำ
- ๐๕ บทที่ ๔ ชัยชนะต่อบุรุษผู้เหี้ยมโหด
- ๐๖ บทที่ ๕ ชัยชนะต่อสตรีผู้มากมารยา
- ๐๗ บทที่ ๖ ชัยชนะต่อนักบวชผู้อวดดี
- ๐๘ บทที่ ๗ ชัยชนะต่อพญานาคผู้ทรงอิทธิฤทธิ์
- ๐๙ บทที่ ๘ ชัยชนะต่อพระพรหมผู้หลงผิด

- ๐๐ คำอนุโมทนาจากหลวงพ่อ
- ๐๑ คำอนุโมทนาจากพระครูสมุห์จิริยุทธิ์
- ๐๒ **อนุโมทนาคณะผู้จัดพิมพ์**
- ๐๓ รายนามผู้จัดพิมพ์หนังสือ
- ๐๔ **หนังสือธรรมทาน**
- ๐๕ **บทสวด มหาภา**

“หลวงพ่ोजริญ”

เขียนภาพโดย วิไล เจริญบุญไทย เทคนิก เขียนคาร์บอนบนกระดาษ ขนาด ๑๐๐ x ๑๒๐ ซม.

นิรมิตมนต์

เมื่ออาตมาได้พบสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว

คืน วันหนึ่งอาตมานอนหลับและฝันไปว่า อาตมาได้เดินไปในที่แห่งหนึ่ง พบกับ พระสงฆ์รูปหนึ่งครองจีวรคร่ำ สมนสารรูปเรียวยาวน่าเลื่อมใส อาตมาเห็นว่า เป็นพระอาวุโส ผู้รุดตัณญา (ผู้มีอายุมาก) จึงน้อมนมัสการท่าน ท่านหยุดยืนตรงหน้าอาตมาแล้วกล่าวกับ อาตมาว่า

“ฉันคือสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว แห่งกรุงศรีอยุธยา ฉันต้องการให้เธอไปที่วัดใหญ่ชัยมงคล เพื่อดูจารึกถวายพระเกียรติแก่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชผู้เป็นเจ้า เนื่องจากในวาระที่สร้างเจดีย์ฉลองชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชาแห่งหงมา และประกาศความเป็นอิสระของประเทศไทยจากหงสาวดีเป็นครั้งแรก เธอไปดูไว้และจดจำมาเผยแพร่ต่อออกไป ถึงเวลาที่เธอจะรับรู้แล้ว”

โนฝืน อาตมาได้รับปากท่าน ท่านก็บอกตำแหน่งให้แล้วก็คิดใจตื่นนอน โกลัรุ่ง อาตมาทบทวนความฝัน นึกอยู่ในใจว่า เรานั่นกำหนดจิตด้วยกัมมฐานมีสติอยู่เสมอเรื่อง ฝันฟังชันเป็นไม่มี อาตมาได้ข่าววันนั้นแหละว่าทางกรมศิลปากรทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ พระเจดีย์ใหญ่วัดชัยมงคล และจะทำการบรรจุขี้ยอดพระเจดีย์อันเป็นนิมิตหมายการสิ้นสุด การบูรณะ แล้วจะรื้อนั้งร้านทั้งหมดออกเป็นการเสร็จสิ้น

อาตมาจึงได้ขอร้อง ดร.กึ่งแก้ว อัครถาวร ให้เลื่อนการปิดยอดบัวไปอีกวันหนึ่ง เพื่อที่ อาตมาจะได้นำพระขี้ยอดพระเจดีย์ ขี้ยอดพระเจดีย์ที่อาตมาได้สร้างขึ้นตามแบบเดิมที่พบในพระ เจดีย์ใหญ่ใกล้กับวัดอัมพวันซึ่งพังลงน้ำ ที่กึ่งหลังเป็นคนรวบรวมมาให้อาตมาตั้งแต่เมื่อเริ่ม พัฒนาวัดใหม่ๆ แต่ตกหักผู้พังทั้งนั้น หลายสิบปี อาตมาได้ปันเอามาสสมสร้างเป็นองค์ พระใหม่ ไปร่วมบรรจุไว้ที่ยอดเจดีย์บ้าง วันนั้นอาตมาเดินทางไปถึง ก็ได้เดินขึ้นไปบนเจดีย์ ตอนที่สุดบันไดแล้วมองเห็นโอรังที่เขทำไว้สำหรับลงไปด้านล่าง มีร้านไม้พอไต่ลงไปภายใน ตั้งใจเด็ดเดี่ยวว่าลงปรครวนี่ ถ้าพลาดตกลงไปในนั้งร้านไม้ก็ยอมตาย คนที่ร่วมเดินทางมา ด้วยเขามัวแต่ไปบนลานชั้นบน อาตมาก็ตรงลงไปชั้นล่าง มีไฟฉายกระบอกหนึ่งเวลานั้น ประมาณ ๐๙.๐๐ น. อาตมาลงไปถึงแล้วกับนิมิตดังที่สมเด็จพระพนรัตน์ได้บอกไว้ จริงๆ

อาตมาจึงได้พบว่าแท้ที่จริงแล้ว สิ่งที่สมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ท่านได้จารึก ถวายพระพร ก็คือบทสวดที่เรียกว่า “พาหุง มหาการุณิก” ห้ายของนิมิตนั้นระบุว่า “เรา สมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ศรีโยธเยศ คือผู้จารึกนิมิต รจนเอาไว้ถวายพระพรแก่ พระมหาพิตรเจ้าสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเจ้า”

พาหุงมหากา ก็คือบทสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แล้วก็พรพาหุงอันเริ่มด้วย พาหุงสหัส ไปจนถึง หุดคาหะทิฏฐิ แล้วก็เรื่อยไปจนถึง มหาการุณิก นาโล ทิตายะ และจบลงด้วย ภาวะดู สัพพะมังคะลิ่ง สัพพะพุทธา

สัพพะธัมมา สัพพะสังฆา นภาเวนะ สะทา โสถถิ ภาวะดู เค อาตมาเรียกกรรมกันว่า “พาหุงมหากา”

อาตมาจึงเข้าใจในบัดนั้นเองว่า บทพาหุงนี้คือบทสวดมนต์ที่สมเด็จพระพนรัตน์ วัด ป่าแก้ว ได้ถวายให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ไว้สวดเป็นประจำเวลาอยู่กับมหาวงษ์ และ ในระหว่างศึกสงคราม จึงปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเจ้า ทรงรบ ณ ที่ใด ก็ทรงมีชัยชนะอยู่ตลอดมา มิได้เพลี่ยงพล้ำเลย แม้จะเพียงลำพังสองพระองค์กับสมเด็จพระ อนุชาธิราชเจ้า ท่ามกลางกองทัพพม่าอันแสนคน ก็ทรงมีชัยชนะเหนือกองทัพพม่า ด้วยการ กระทำยุทธหัตถี มีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชา ณ ดอนเจดีย์บูชานิยสถาน แม้ข้าศึกจะยิง ปืนไฟใส่พระองค์ ในตอนที่เข้ากับพระศพของพระมหาอุปราชาออกมา รวาก็ทำฝนก็มีปาน แต่ก็มีได้ต้องพระองค์ ด้วยเดชพาหุงมหากา ที่ทรงเจริญอยู่เป็นประจำอยู่นั่นเอง

อาตมาพบนิมิตแล้ว ก็ได้ขึ้นมาด้วยความสบายใจ ถึงปากปล่องที่ลงไปใช้เวลาเกือบ ๓ ชั่วโมง เมื่อตัวมีแต่หยากไย่ เดินลงมาแม้ไม่เห็นยังร้องว่า “หลวงพ่อก้าวไปไหนโพรงนี้มา หรือ” แต่อาตมาไม่ตอบ ตั้งแต่นั้นมาอาตมาจึงสอนการสวดพาหุงมหากาให้แก่ญาติโยมเป็น ต้นมา เพราะอะไร เพราะพาหุงมหากาเป็นบทสวดมนต์ที่มีค่ามากที่สุด มีผลดีที่สุด เพราะ เป็นชัยชนะอย่างสูงสุด ของพระบรมศาสดา จากพระยาสวรรค์ดีมาร จากอาฬวกยักษ์ จาก ช้างนาฬาคีรี จากองคคูลิลล จากจัญจามานวิกา จากสังขนิครนธ จากพญานันโทปนันท นาคราช จากท้าวพกาพรหม เป็นชัยชนะที่พระพุทธองค์ทรงได้มาซึ่งอิทธิปาฏิหาริย์ และ ด้วยอำนาจแห่งบารมีธรรมโดยแท้ ผู้ใดได้สวดไว้เป็นประจำทุกวันจะมีชัยชนะ มีความเจริญ รุ่งเรืองตลอดกาลนาน มีสติระลึกได้ จะตายไปก็ไปสู่สุคติภูมิ

ขอให้ญาติโยมสวดพาหุงมหากากันให้ถ้วนหน้า นอกจากจะคุ้มตัวแล้ว ยัง คุ้มครอบครัวได้ สวดมากๆ เข้า สวดกันทั้งประเทศ ก็จะทำให้ประเทศนี้แต่ความ รุ่งเรือง จนคนพาลสันดานหยากไย่ก็เกี้ยวโย่อย่างถ้วนหน้า

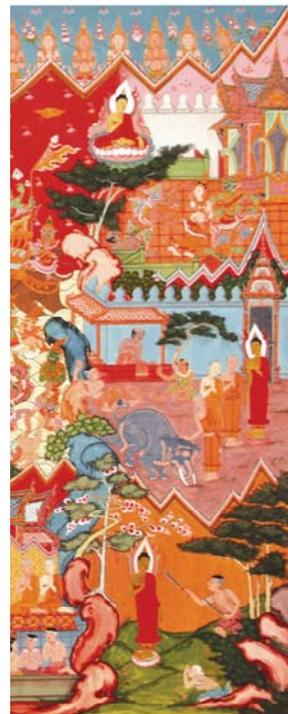
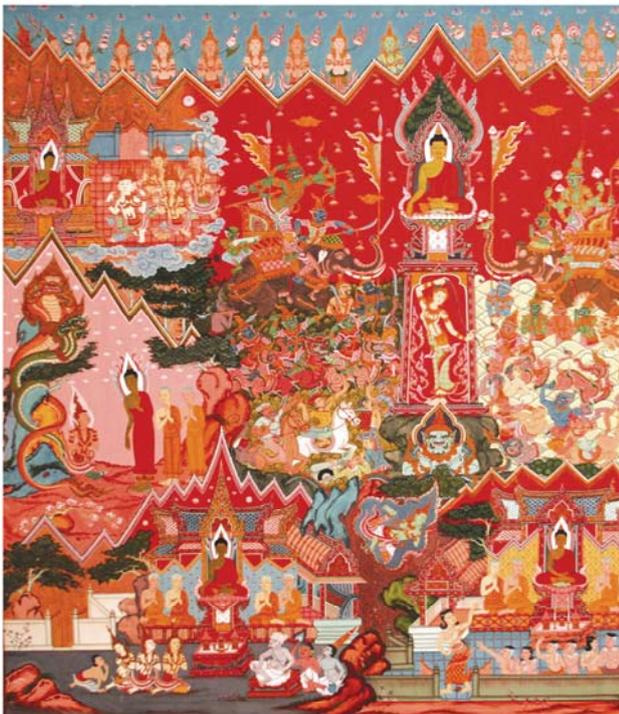
“มหาสุบินนิมิต”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวิมลน์ แสนชัยชัยรัตน์ เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม.

ไม่ใช่แค่พระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเท่านั้น ที่พบความมหัศจรรย์ของบทพาทุงมหากา แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อตีเมืองจันทบุรีได้แล้ว ก็ทรงเห็นว่าสงครามกู้ชาติต่อจากนี้ไปจะต้องหนักหนาและยืดยาว จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างยอดธงแบบศรีอยุธยาขึ้น แล้วมีมนต์พระเถระทั้งหลายมาสวดบทพาทุงมหากาบรรจุไว้ในองค์พระ และพระองค์ก็ทรงเจริญรอยตามพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้วยการเจริญพาทุงมหากา จึงทรงบันดาลกู้ชาติได้สำเร็จ

สวดพาทุงมหากาให้ได้ทุกบ้าน สวดให้ได้มากๆ จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง สวดพาทุงมหากานั่นแหละมงคลชีวิต

พระธรรมปิณฑุมาธองอ

“พุทธะชัยมังคละอัฐกคาถา หมายเลข ๑”

จินตภาพจากบทสวดพาทุง เขียนภาพโดย อาจารย์อัครชัย งามแก้ว เทคนิค สีฝุ่นปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๑๘ x ๑๕๘ ซม.

บทที่

๑

ชัยชนะต่อพญามาร
ผู้ขวางกั้นการตรัสรู้

แม่เพญา-มารา-ธิดาใจเจ้า	จะร้อนร่ำ เนรมิต ถึงพันแสน
ถืออาวุธ ครบมือ ทะลวงแดน	พร้อมด้วยแสนย์ เสนา มาประจัญ
แล้วหาญทรง คชสาร ภิรมย์ชล	รณเล็ก ไหร้อง ก้องสนั่น
เข้าแฉดล้อม มุนิ หมายกีดกัน	ทำลายขวัญ ให้หนี หลีกไป
ด้วยเดช อำนาจท พระสัมพุทธ	ธ วิสุทธิ มุนิ ฤดีใส
ทรงชนะ พญามาร ผู้เกรียงไกร	ด้วยดวงใจ เปี่ยม ทาน-บารมี
ขอผองท่าน จงมี ชัยมงคล	ทั่วสากล ดลพร้อม ด้วยสุชี
ด้วยอำนาจ แห่ง ทาน-บารมี	ธรรมวิธี แห่งพระ พิชิตมาร.

พาหุง สะหัสสะมะภินิมิตเตสาธุธัง
ครีเมชะลิ่ง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาภิธัมมะวีธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคลานิ

สมเด็จพระจอมมุนิ ทรงผจญกับพญามารผู้มีฤทธิ์
สามารถเนรมิตแดนได้ตั้งหนึ่งพัน แต่ละข้างถืออาวุธครบมือ ซึ่งข้างครีเมชะ
มาพร้อมกับเหล่าเสนามาร โห่ร้องกึกก้องนำสะพรังกลัว
ทรงพิชิตพญามารและเสนาทิ้งหลาย ด้วยวิธีอธิษฐานถึงทานบารมี
ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตมารนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เจ้าชายสิทธัตถะรัชทายาทแห่งพระนครกบิลพัสดุ์ทรงดำรงจะออกผนวช หลังจาก
ทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง ๔ อันได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนิกบวช ด้วยพระ
ปัญญาบารมีที่ทรงบำเพ็ญมา พระองค์จึงเกิดความสลัดสังเวชในพระทัยว่า

“แม้แต่ตัวเราก็จักต้องแก่ ต้องเจ็บ และต้องตายอย่างนี้หรือ ความเป็นเช่นนั้นเป็น
ทุกข์แท้หนอ แล้วเราจะทำเช่นไรจึงจะพ้นความเป็นเช่นนั้นไปได้เล่า”

ครั้นเมื่อพระองค์ทอดพระเนตรเห็นนักบวช ผู้มีความสงบเป็นปกติ เป็นผู้ประพฤติสุจริต กาย วาจาและใจ เป็นผู้ไม่เบียดเบียนแล้ว จึงทรงดำริว่า

“ปกติสิ่งที่เกิดขึ้นย่อมมีของแก่กันอยู่มิใช่หรือ มีชาวก็มีดี มีสว่างก็มีมืด มีดีก็มีชั่ว ฉะนั้นเมื่อมีเกิดก็ต้องมีไม่เกิด การทำให้ภพชาติสิ้นไป จึงจะพ้นจาก ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตายได้”

ดำริเช่นนี้แล้วจึงทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะแสวงหาหนทางแห่งความหลุดพ้น

พระยามารรู้พระทัยของพระองค์ จึงขัดขวางพระพุทธองค์มิให้สำเร็จประโยชน์

“เหตุไฉนพระองค์จึงทรงดำริที่จะออกผนวชเล่า ควรจะอยู่ครองราชสมบัติ เสวยความสำราญให้สมปรารถนาก่อน จะทรงผนวชให้ทรงลำบากทำไม ทรงมีพระชายาที่แสนห่วงใยรักใคร่ในพระองค์และมีพระโอรสที่กำลังน่ารักมิใช่หรือ”

แต่ด้วยพระโอสถิ์ผู้มีพระทัยแน่วแน่ในการบำเพ็ญบารมีเพื่อบรรลुरुธรรมที่ทำให้ถึงความหลุดพ้น ซึ่งจะประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย จึงไม่ใส่ใจพระทัยในคำทักท้วง แม้พระยามารจะเกลี้ยกล่อมอย่างไรก็ตาม ก็มีทำให้พระองค์ทรงไขว่ไขว่ในสังขารมามีที่ตั้งพระทัยไว้

พระยามารใช้ความพยายามมากขึ้น เพื่อขัดขวางมิให้เจ้าชายสิทธัตถะทรงผนวช

“หากพระองค์ไม่ทรงผนวช พระองค์มีพระประสงฆ์สิ่งใดจึงได้สิ่งนั้น”

เจ้าชายสิทธัตถะจึงกล่าวตรัสตอบไปว่า

“เป็นเช่นนั้นหรือพระยามาร”

พระยามารได้ใจจึงตอบไปว่า

“ข้าพเจ้าสามารถเนรมิตให้พระองค์สมประสงค์ได้ทุกสิ่ง”

พระองค์จึงตรัสตอบว่า

“เจ้าให้เราไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตายได้หรือไม่เล่า ถ้าเจ้าให้เราไม่ได้ เจ้าจง

หลีกเลี่ยงเกิด”

พระยามารนิ่งอึ้งไปพักใหญ่ จากนั้นจึงกล่าวอย่างแค้นเคืองว่า

“นับแต่บัดนี้ไป ข้าพเจ้าจักหาโอกาสทำลายพระประสงฆ์ของพระองค์ให้จงได้”

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงผนวชตามพระประสงค์แล้ว ทรงเข้าไปศึกษาในสำนักของ

อาหารดาบส กาลามโคตร และอุททกดาบส รามบุตร สามารถปฏิบัติผ่านระดับสูงสุด จนหมดสิ้นความรู้ของอาจารย์ทั้งสอง แต่พระองค์ทรงพบว่าการปฏิบัติเช่นนั้นมีโทษทางแห่งความหลุดพ้น จึงอำลาอาจารย์ มุ่งหน้าสู่อุรุเวลาเสนานิคม ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา เพื่อแสวงหาหนทางตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ณ ที่แห่งนั้น พระองค์ทรงดำริว่า

“ที่นี่เป็นสถานที่วิเวกเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรของเรา”

พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกริกิริยา คือ การบำเพ็ญเพียรด้วยอุบายวิธีต่างๆ ด้วยการทรมาณพระกายโดยเอาชีวิตเข้าแลก ซึ่งเป็นความเชื่อแบบพราหมณ์ในสมัยนั้น ว่าเป็นวิธีที่จะเข้าถึงซึ่งความพ้นทุกข์ได้

พระองค์ทรงแสวงหาทางหลุดพ้นจากทุกข์ด้วยการทรมานตนเอง เช่นนั้นนานถึง ๖ ปี ทรงบำเพ็ญทุกริกิริยาแสนสาหัสเกินปกติที่มนุษย์ทั่วไปจะอดทนได้ แต่ถึงกระนั้นก็ยังมิทำให้พระองค์ค้นพบหนทางที่จะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ พระปัญญาจึงเกิดแก่พระองค์ว่า หนทางแห่งการทรมานตนอย่างที่สุดเพื่อให้ถึงความพ้นทุกข์นี้ คงไม่สามารถทำให้บรรลुरुธรรมได้ ทรงรำลึกได้ดังนั้นแล้ว อุบมา ๓ อย่าง จึงบังเกิดขึ้นในพระทัยของพระองค์

“ไม่ลดอยู่ในน้ำ ไม่ลดอยู่บนที่แห้ง และไม่แห้งอยู่บนที่แห้ง หากต้องการสี่ให้เกิดไฟ จะต้องเป็นไม้แห้งที่อยู่บนที่แห้ง ไม่ใช่ไม้สดที่อยู่ใต้น้ำ หรือแม้ไม่ลดอยู่ที่แห้ง”

หมายถึง ผู้ที่แสวงหาโมกขธรรม ถ้ายังมีจิตใจขมอยู่ด้วยกาย คือกายและจิตยังติดในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ก็เหมือนกับเอาไม้สดมาตากแห้ง ไม่มีทางเกิดไฟได้ แต่ในทางกลับกัน หากบำเพ็ญธรรมที่แสวงทุกขเวทนายอย่างแรงกล้า ด้วยความเพียรอย่างที่สุด ก็ไม่

สามารถทำให้เกิดปัญญาอันรุ่งแจ้งได้เช่นกัน การประพฤติดุรกรรมนั้น ต้องไม่ตั้งและไม่หย่อนจนเกินไป เปรียบเสมือนสายพิณที่ซึ่งตั้งไปอาจทำให้ขาดได้ แต่หากซึ่งหย่อนเกินไปเสียงที่ได้ก็ไม่ไพเราะ เมื่อใดซึ่งได้พอดีพอดีไม่ตั้งไม่หย่อน ก็จะทำให้เสียงของพิณนั้นก้องกังวานไพเราะจับใจ

ในคืนก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้ได้ทรงสุบินเห็นนิมิต ๕ ประการ คือ

๑. พระองค์ทรงบรรทมราบ พระเศียรหนุนบนภูเขา พระตักทั้งสองข้างจดมหาสมุทรทั้งทิศใต้และทิศเหนือ ในความฝันครั้งนี้ จะแสดงถึงความตรัสรู้อันยิ่งใหญ่ของพระองค์ที่จะแผ่พระศาสนาไปจากเหนือจดใต้ เป็นการแผ่พระศาสนาอย่างกว้างขวางไปทั่วทุกสารทิศ
๒. ต้นไม้ขึ้นที่กลางพระนาภี มีความหมายว่า พระองค์จะได้รู้ปริยธรรมองค์ ๘ ประการ เกียรติยศ พระศาสนาจะเจริญงอกงามสูงชันตั้งแต่มนุษย์โลกจนถึงพรหมโลก
๓. มีหนอนหัวคำคำสี่ขาพากันมาตอมขอนไขพระขงฆ์และพระบาทของพระองค์ ข้อนี้มีความหมายว่า ต่อไปจะมีอุบาสก อุบาสิกา นุ่งขาวห่มขาว ปฏิบัติธรรมเพื่อขอนโชดุดชัชฌิมรสธรรมะจากพระพุทธองค์
๔. นกสีต่างๆ พากันมาบินรุมล้อมพระบาทของพระองค์แล้วกลายเป็นสีขาวไปทั้งหมด หมายความว่า คนต่างชั้นวรรณะไม่ว่าจะเป็นวรรณะกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร หากปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระองค์ก็จักทำให้จิตบริสุทธิ์เสมอกันทุกวรรณะ
๕. พระองค์ดำเนินลุยไปในกองอุจจาระที่เป็นภูเขาใหญ่ แต่อุจจาระนั้นมิได้ทำให้พระองค์เประเอื้อนแม้แต่น้อย หมายความว่า ต่อไปลาภสักการะจักบังเกิดแก่พระองค์แต่พระองค์มิได้ทรงยินดีในสิ่งเหล่านั้น

ในวันรุ่งอรุณแห่งวันวิสาขปุณณมี คือ วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ หลังจากที่ได้เสวยข้าวมธุปายาสของนางสุชาดา อิดาของเศรษฐีประจำบ้านอุรุเวลาเสนานิคม แล้วจึงเสด็จไปทรมฝั่งน้ำเนรัญชรา ทรงอธิษฐานด้วยพระทัยที่มุ่งมั่นว่า

“ถ้าเราจักได้เป็นพระพุทธเจ้าในวันนี้ ขอภาคนิ่งลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป แต่ถ้าหากมิได้เป็น ขอภาคนิ่งจมลงไปตามกระแสน้ำเกิด”

แล้วทรงวางภาตลงบนกระแสน้ำ ทันทีที่ภาตนั้นถูกวางลงสู่กระแสน้ำ ภาตนั้นก็ค่อยๆ ลอยทวนกระแสขึ้นไปถึงวังน่าน แล้วจึงจมลงสู่ท้องน้ำในที่สุด

ความปิติบังเกิดในพระทัยอย่างเปี่ยมล้น ด้วยเป็นนิมิตหมายให้รู้ว่า พระองค์จักสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ด้วยการทวนกระแสแห่งกิเลส ไม่ปล่อยจิตใจให้เป็นทาสแห่งตัณหาอันปการ จึงจะพบกับความเป็นอิสระที่แท้จริงแห่งจิตที่ถูกอวิชชาห่อหุ้มไว้

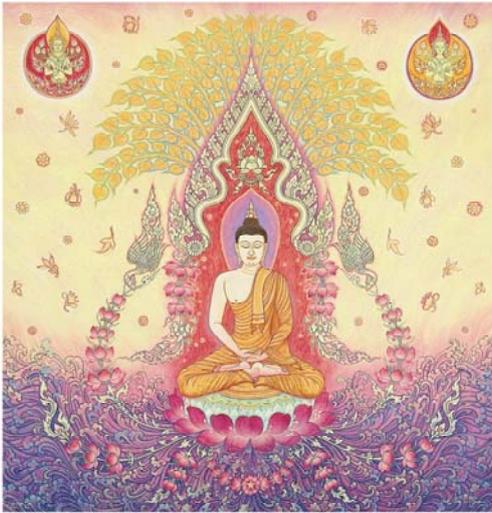
ครั้งเวลาเย็นพระองค์เสด็จไปยังต้นพระศรีมหาโพธิ์ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ทรงนำหญ้าที่รับมาจากโสดิยพราหมณ์ที่ได้น้อมถวายไว้ในระหว่างทางมาปูลาดเป็นอาสนะ ทรงประทับนั่งคู่บัลลังก์ มีพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก และทรงตั้งมหาปณิธานว่า

“แม้เนื้อและเลือดในกายเราจะเหือดแห้งไป เหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตามที่ตราบไต่ที่เราจะมีได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เราจะไม่ลุกขึ้นจากบัลลังก์นี้เป็นอันขาด”

ครั้งนั้น เพญวสวัตติมารได้นับเสียงแห่งเวทดาทั้งหมด แลเชื้อธรรมาสาร เมื่อได้ชมโพธิสมภารมิ่งแห่งพระโพธิสัตว์เจ้าว่า

“สาธุ สาธุ พระองค์จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแน่แท้”

พระยามารถูกความริษยาเข้าครอบงำ จึงประกาศแก่หมู่เสนามารทั้งหลายว่าจะทำศึกกับเจ้าชายสิทธัตถะ เพื่อขัดขวางการตรัสรู้ของพระองค์พระยามารได้ระดมขบวนทัพเสนามาร มีจำนวนประมาณมิได้ เห็นไกลไปจนสุดขอบฟ้า บางพวกมีกายแดงหน้าเขียว บางพวกมีกายเหลืองหน้าขาว บางพวกมีกายขาวหน้าเหลือง บางพวกมีกายดำหน้าขาว บางพวกมีศีรษะเป็นช้างกายเป็นมนุษย์ บางพวกมีศีรษะเป็นมนุษย์กายเป็นช้าง บางพวกมีกายเป็นโคมีศีรษะเป็นเสือ บางพวกมีศีรษะเป็นควายมีกายเป็นราชสีห์ บางพวกมีกายเป็นกามิ

“พุทธอนุภาพแห่งทวารามิ”

เขียนภาพโดย อรรชกร แก้วโรจน เทศนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ ซม.

ศิริขะเป็นแรง มารบางพวกมีสรพิษเต็มกายแผ่พังพานออกมาทางหูและศิริขะ บางพวก
เนรมิตหน้าตามีสวคล้ายเหมือนสัตว์เลื้อยคลานต่างๆ บางพวกมีขนเต็มกาย บางพวกมีเขี้ยว
ยาวมีมือหลายมือ บางพวกมีกายใหญ่ศิริขะเป็นควายตาเป็นจระเข้ บ้างทำหน้านิ้วนิ้วคมวด
ขำเลียงเหลือกตาไปมา บ้างก็แยกเขี้ยวคารมดั่งกิ้งก้อง บ้างก็ตอกชกหัว บ้างก็กระโดดโลด
เต้นไปมา บ้างก็แลบลิ้นปลิ้นตา บ้างก็ทะเลาะกัน บ้างก็จับพวกอื่นกิน ชุลมุนวุ่นวายสับสน
และน่าสะพรึงกลัวยิ่งนัก

กองทัพนามรังเสียดังกึ่งกองจันทน์พสุธาแทบจะถล่มหลาย ลมพัดครรโฆกรุนแรง
ต้นไม้อายุถูกโค่นด้วยแรงลม เมฆเคลื่อนตัวดำ ฟ้ามแลบแปลบปลาบเป็นระยะๆ มหาสมุทร
อันเรียบสงบได้ก่อตัวเป็นคลื่นยักษ์ ชัดเข้าหาฝั่งระลอกแล้วระลอกเล่าอย่างหนักหน่วง
รุนแรง ฝ่ายพระยามารนิรมิตแดนใต้ตั้งพันพร้อมศัสตราวุธครบมือ ก้าวขึ้นสู่ข้างครีเมฆละอัน
สูงร่ายท่าลีลาโยชนโดยประมาท พวกเสนามารอันเป็นทหารกองหน้าเดินเบียดเสียดให้ร้อง
ดังกึกก้องไปทั่ว พร้อมกระหึบเท้าเป็นจังหวะ ส่วนกองทัพอู่ด้านหลังของข้างครีเมฆละก็
เบียดเสียดตามกันมา พระยามารประกาศแก่เสนามารให้ยกทัพไปสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์ และ
กำชับว่า

“พวกเจ้าจงประหารชีวิตลัทธิตถะอย่าให้เนิ่นช้า แล้วจงตัดคอมให้ข้าให้จงได้”

เหล่าเทพดาผู้แวดล้อมพระโพธิสัตว์เจ้าในครั้งนั้น เกิดความกลัวทรานาภาพแห่ง
พระยามาร ต่างจึงหนีเอาตัวรอด ทั้งพระโพธิสัตว์ไว้เพียงลำพัง

พระยามารได้ยกทัพโยธามาปรากฏเฉพาะพระพักตร์ สิ่งให้เหล่ามารทั้งหลายเข้าไป
ประหารเอาชีวิตของพระโพธิสัตว์มาได้ เหล่าเสนามารได้ฟังคำสั่งเช่นนั้นจึงเคลื่อนพลเข้า
ไปใกล้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ บางพวกก็สั่งให้พวกโน้นพวกนี้เข้าไป พุดจากง่ามแคแต่ในใจกลับ
ครั่นคร้ามในบารมีแห่งพระโพธิสัตว์ยิ่งนัก อุบาทว์เหมือนแมลงวันไม่สามารถบินเข้าไปใกล้
ก่อนเหล็กแดงได้

พระมหาโพธิสัตว์ทอดพระเนตรเห็นพวกพลเสนามารตั้งขบวนทัพมาประหนึ่งว่าจะ
ย่ำยีพระองค์ให้เป็นจุณ จึงทรงดำริในพระทัยว่า

“เรานี้เมื่อแรกเสด็จออกจากนครกบิลพัสดุ์ หนุ่เวทนามาช่วยอภิบาลบำรุงรักษาแห่ง
ห้อมล้อมทั้งชายชวหน้าหลัง บัดนี้หนุ่เวทนามาล้วตวยพากันเคล็ดหนีไป มีแต่เราเพียงลำพัง
มิได้เห็นผู้ใดที่จะเป็นที่อาศัยได้ เว้นแต่บารมีสามสิบทัศนั้นแล จักเป็นที่พึ่งแก่เราได้”

เมื่อทรงดำริเช่นนั้น จึงทรงระลึกถึงบารมีทั้งหลายที่ทรงบำเพ็ญมาว่า

“เรานั้นได้บำเพ็ญบารมีทั้ง ๑๐ ประการ คือ ให้ทาน รักษาศีล ออกบรพพา
ประกอบด้วยปัญญา มีความเพียร ซันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขา โดยบำเพ็ญถึง
๓ ชั้น คือ ทศบารมี ทศอุปบารมี ทศปรโมทศบารมี ขอให้บารมีที่เราได้บำเพ็ญมาแล้วจงได้
ปกป้องคุ้มครองเรา”

ตั้งนี้แล้ว บารมีธรรมเหล่านี้และแม้บารมีธรรมเหล่านี้ก็มาห้อมล้อมพระองค์

ส่วนเสนามารที่พันท่าก็ได้ชดอาวุธที่ตัวถืออยู่มีก้อนศิลาบ้าง สากบ้าง หอกบ้าง ชัด
เข้าไปที่ ต้นพระศรีมหาโพธิ์ แต่อาวุธทั้งหลายเหล่านั้น ได้กลับกลายเป็นดอกไม้บานาชนิด
ร่วงหล่นเต็มพื้นโดยรอบต้น

พระยามารเห็นเช่นนั้นก็ทรงโกรธมากขึ้น และเกิดครั่นคร้ามอยู่ในใจว่า

“เราและเหล่ามารกระทำอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ก็มิอาจจะทำลัทธิตถะให้สะอึกใจได้
แม้แต่น้อย”

เหตุการณ์นั้นทำให้พระยามารเคืองแค้น ได้กระทำอิทธิฤทธิ์ต่างๆ มีอาวุธทั้งเก้า
ประการบันดาลให้พุ่งสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พระมหาโพธิสัตว์ประทับอยู่ และบันดาลให้เกิด
ลมพายุที่หนักหน่วงรุนแรงสุดจะหาสิ่งใดต้านทานไว้ได้ แม้ภูเขาที่ใหญ่มีประมาณโยชน์
หนึ่งบ้าง สองโยชน์บ้าง ก็ถูกทำให้พินาศย่อยยับไปในพิภพธา แล้วบันดาลห่าฝนเป็นศัสตรา
บ้าง เป็นก้อนศิลาใหญ่บ้าง มีกรวดทรายบ้าง มีเปลวไฟบ้าง มีหอกแหลมบ้าง ชัดตรงเข้าสู่

พระองค์ก็กระลอกแล้วระลอกเล่า

บรรดาศัสตราวุธนั้นเมื่อเข้ามาใกล้ ก็มีอาจทำอันตรายพระโพธิสัตว์ได้ หากกลับ
กลายเป็นเครื่องสักการบูชา เป็นดอกไม้งามของหอมบ้าง หล่นลงมาถมเต็มรอบต้นพระศรี
มหาโพธิ์แล้วอันตรธานไป

ฝ่ายพระยามารเมื่อเห็นเช่นนั้น ความโกรธก็ยิ่งเพิ่มทวีขึ้นอย่างหาประมาณมิได้
จิตโมโหดไหม้ด้วยไฟโทสะ แต่เมื่อไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็จักต้องเอาด้วยกล จึงกล่าวถ้อยคำอัน
หยาบช้ำต่อพระโพธิสัตว์ว่า

“ดูก่อนลัทธิตถะ เหตุใดเจ้าจึงมานั่งอยู่เหนือบัลลังก์ของข้า”

ด้วยเมตตาบารมีแห่งพระโพธิสัตว์ที่สะสมไว้เป็นอนุเคราะห์ จึงมีพระสติได้ทรงโกรธ
ตอบพระยามารแต่อย่างใด กลับกล่าววาจาที่ประกอบด้วยพระเมตตาแก่พระยามารว่า

“ท่านกล่าวว่าบัลลังก์นี้เป็นของท่าน ดูก่อน พระยามาร รัดนบัลลังก์นี้จะบังเกิดมีแต่
กาลก่อนก็หาไม่ แต่บังเกิดด้วยอนุภาพบารมีแห่งเรา อันมีทานบารมีเป็นต้น เราได้ให้ทาน
แก่คนยากจน มีน้ำใจเลือกใจเพื่อประโยชน์ที่จะสร้างบารมี แม้แต่ภรรยาและบุตร เราก็สละ
เป็นทานบารมีมาแล้ว ส่วนชีวิตเราก็สละเพื่อทานบารมีตลอดมาแล้วในกาลก่อน เราสร้าง
โพธิญาณมาช้านานรวมได้สี่สหัสชกกับแสนหากับ บัลลังก์นี้จึงไม่สมควรแก่ท่านเลย พระ
ยามาร ท่านเป็นผู้มีใจหยาบช้ำนัก บัลลังก์นี้จึงสมควรแก่เราผู้กล่าวคำสัตย์นี้ มีของท่าน”

ฝ่ายพระยามารทนฟังไม่ได้จึงร้องออกไปว่า

“ลัทธิตถะ เจ้าอย่าพูดอวดอ้างให้มากนัก ใครเป็นพยานให้กับเจ้าได้ บัลลังก์นี้เป็น
ของข้าต่างหาก”

กล่าวดังนั้นแล้ว พระยามารจึงหันไปยังเหล่าเสนามารพร้อมกล่าวว่า

“ไซ้ใหม่พวกมารทั้งหลาย”

เหล่าพวกมารทั้งหลาย ผู้กลัวในฤทธิ์ของพระยามารจึงพร้อมใจกันตอบว่า

“ใช่ ใช่ แล้วท่านพระยามาร”

พระโทธิสัตรทรงกล่าวว่า

“คำเรากล่าวนี้เป็นคำสัตย์จริง แต่ตัวท่านนี้ยอมแลกสิ่งกล่าวมาด้วยอุบายล่อลวงต่าง ๆ ทั้งยอมเบียดเบียนผู้อื่นและแม้แต่สัตว์ทั้งปวง มีสภาพพยาบาทรอนงค์”

เมื่อพระโทธิสัตรตรัสจบ พระยามารไม่รีรอได้ขังจักราวุธที่จะประหารพระองค์ให้สิ้นชีวิต ครั้นนั้นพระองค์ทรงปิดพระเนตรลง จักราวุธนั้นแลได้กลับกลายเป็นม่านเพดานดอกไม้ เหล่าเสนามารบางคนเห็นเป็นเช่นนั้นก็ตกใจกลัวในพหุฐานะแห่งพระองค์ ได้พากันแน่นหนึ่ เบียดเสียดกันอลหม่าน ภูเขาป่าไม้ราบพินาศไปมิใช่น้อย

พระบรมโทธิสัตรจึงกล่าวกับพระยามารว่า

“ดูก่อนพระยามาร ตัวเรานี้หาพยานมิได้ ไม่เห็นผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งเป็นสักขีพยานในครั้งนี้ได้เลย เห็นมีแต่บางพระธรรณีนินแผล ที่จะมาเป็นสักขีพยานแห่งเราได้”

ทันทีที่สิ้นเสียงพระโทธิสัตร แผ่นดินก็เกิดสั่นไหวเสียงดังสนั่นสะเทือนกึกก้องไปทั่วแผ่นดินได้แยกออกเป็นสองส่วน เหล่ามารบางคนตกลงสู่พื้นปรุที่ที่แยกออก ปรากฏแสงสว่างพวยพุ่งขึ้นมาเป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก นางพระธรรณีได้ปรากฏให้เห็นเป็นครุณีพนมมือลอยขึ้นเหนือทลุมมาปรากฏเฉพาะพระพักตร์แห่งพระบรมโทธิสัตร

นางพระธรรณีได้กล่าวว่า

“ข้าแต่พระมหาบุรุษเจ้าผู้ประเสริฐ ข้าพระพุทธเจ้านี้ได้ทราบลึนอยู่แล้วทุกประการว่าพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญบารมีมาเป็นเวลาช้านานแต่กาลก่อน ข้าพระพุทธเจ้าได้ก้มเศียรเกล้ากราบเข้าประคองรองรับน้ำที่พระองค์ทรงรดน้ำสู่พื้นปรุที่ ด้วยทานบารมีที่พระองค์ทรงกระทำแล้ว ทานบารมีนี้คงจะพอเป็นพยานให้ประจักษ์แก่พระยามารได้ ข้าแต่พระโทธิสัตรเจ้า ข้าพระพุทธเจ้าจะบิดเกศา ยิงน้ำแห่งทักษิณาทกให้ปรากฏ ณ บัดนี้”

ทันใดนั้นเอง ปรากฏน้ำไหลจากเกศาของนางพระธรรณีเอ่อล้นจนท่วมปรุที่ พัดพา

เหล่าเสนามารให้พินาศย่อยยับไป บางคนก็เกิดตกใจกลัวหนีไป บางคนก็หนีไปตามกระแสลม ส่วนข้างครีเมฆของพระยามารนั้นตกใจเสียหลักทรุดลอยหลังไป พระยามารเห็นเช่นนั้นจึงเกิดความสลดใจ คลายความเห็นผิด เห็นประจักษ์แจ้งแก่ใจว่า

“แม้อำนาจแห่งทานบารมียังมีคุณวิเศษเพียงนี้”

จึงอภิวาทประณต้อมเกล้านมัสการแก่พระมหาโทธิสัตรเจ้า ณ บัลลังก์แห่งขังครีเมฆเช่นนั้นด้วยคาถาว่า

“นโม เต ปุริสุตม สเทวสุมี โลกสมิ
นคฺฉิ เต ปาฏิปุคฺคโล ตูริ พุทฺโธ ตูริ สคฺดา
ตุริ มาราภิภูมฺนิ ตูริ อบุสฺสย เฉโวก
ติณโณ ตาเรสิ มํ ปชฺชติ”

ข้าแต่พระมหาบุรุษผู้สูงสุดในโลกนี้และเทวโลก

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแด่พระองค์ผู้ไม่มีที่เปรียบได้

พระองค์ทรงเป็นพระพุทธรูป (ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน)

พระองค์ทรงเป็นศาสดา พระองค์ทรงเป็นพระผู้มีผู้ทรงข่มมาร

พระองค์ทรงเป็นผู้ฉลาดในการกำจัดกิเลส

พระองค์ทรงเป็นที่พึ่งซึ่งข้าพเจ้าให้ดำรงอยู่ได้

“ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงศักดิ์ พระองค์ทรงประกอบไปด้วยคุณวิเศษหาประมาณมิได้ ทรงประกอบด้วยความบริสุทธิ์พร้อมด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ข้าพระพุทธเจ้า

“พุทธบูชา”

เขียนภาพโดย สุรินทร์ ศรีสังข์งาม เหนือสี สือศรีศิลป์ทองบงกชบัว ใบ ขนาด ๑๓๐ x ๑๕๐ ซม.

ขอนมัสการ พระองค์บังเกิดเป็นพระพุทธเจ้าในกาลเมื่อใด ของทรงพระเมตตาแก่ข้าพระพุทธเจ้าด้วยเถิด”

ครั้นถวายนมัสการตั้งนั้นแล้ว จึงอภิวาทสลับส่นสถานของตน อันได้แก่ สวรรค์ชั้นหก ที่มีชื่อว่า “ปรนิมมิตวสวัตติ”

เมื่อพระยามารและเหล่าเสนาทิ้งหลายกลับไปแล้ว เหล่าเทวดาที่รอดอยู่ที่นั่นก็เข้าช่องเสาสุการ สรรเสริญพระโทธิสัตรว่า

“พระลัทธิตถะแม้เป็นมนุษย์ยังสามารถชนะเทพบุตรหนุ่มมาได้ ด้วยมือเปล่าไม่ต้องใช้ศาสตราวุธเลย พระโทธิสัตรนี้จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและจักเป็นพระศาสดาของมนุษย์และเทวดาทั้งหลายอย่างแน่นอน”

หลังจากนั้น สิ่งทั้งหลายก็เข้าสู่ภาวะปกติ ฟ้าที่มีดมิดกลับแปรเปลี่ยนเป็นท้องฟ้าที่ทอแสงแห่งอาทิตย์ขณะจะอัสดง เสียงนกร้องเรียกหากัน พระโทธิสัตรประทับ ณ รัตนบัลลังก์ด้วยพระทัยอันมั่นคง ทรงเจริญฌาน ๑ ถึงฌาน ๔ จนจิตบริสุทธิ์ผ่องใสปราศจากนิวรณ์ เมื่อออกจากฌานแล้วจึงนั่งสมาธิไปเฉพาะหน้า จนได้บรรลุรูปเพนิวาสนาสติญาณ ซึ่งทำให้พระองค์สามารถระลึกชาติต่างๆ ที่ถือกำเนิดมาได้ทั้งหมด ตั้งแต่ ๑ ชาติ ๒ ชาติ ๓ ชาติ ไปถึง ๑๐ ชาติ ๒๐ ชาติ ๓๐ ชาติ ไปถึง ๑๐๐ ชาติ พันชาติ แสนชาติ จนนับจำนวนชาติมิได้ ทำให้รู้แจ้งประจักษ์ชัดว่าเกิด ณ ที่ไหน มีชื่ออะไร มีโคตรและพรณสีกายต่างๆ มีความสุขทุกข์อย่างไร มีอายุเท่านี้ มาจนชาติสุดท้ายนี้ จึงชัดสว่างแก่จิตทุกประการ กัจจอวิชชา คือ ความไม่รู้ หรือโมหะ ให้พินาศไป ณ ปฐมยามคือยามต้นแห่งราตรีนั่นเอง

ลำดับนั้น ทรงมีพระประสงค์จะทราบซึ่งจุดและปฏิสนธิอุบัติแห่งสัตว์เหล่าอื่นๆ ทั้งหลายไม่มีที่สุดไม่มีประมาณ จึงนั่งสมาธิไปเฉพาะหน้า ก็บรรลุถึงจุดอุปบัติญาณ ทำให้ทรงมีทิพยจักขุ พระองค์ทรงเห็นแล้ว ซึ่งสัตว์ทั้งหลายที่จุดและอุบัติขึ้น ทรงเห็นสัตว์ทั้งหลายทั้งพรมและประณิต มีความสุขความทุกข์อย่างไรและเพราะเหตุไร ทรงหยั่งทราบแล้วซึ่งสัตว์

ทั้งหลายอันเข้าไปถึงสุขและทุกข์ตามสมควรแก่กรรม ทรงแจ้งประจักษ์ว่า สัตว์ทั้งหลาย เหล่านี้หนอ ได้ประกอบแล้วด้วยกายทุจริต วาจทุจริต มโนทุจริต ตีเตียนพระอริยเจ้า และมีจิตอาภิวาฏิกความเห็นผิด สมาทานซึ่งจรตมิจจังปฏิเป็นที่ตั้ง ครั้นกายแตกเบี่ยงหน้าแต่ มรณะ ได้เข้าไปถึงซึ่งบายน ทุกคติ วินิบาต นรก กำเนิดเหล่านี้หนอ ได้ประกอบด้วยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต ไม่ตีเตียนพระอริยเจ้า และเป็นผู้มีสัมมาทิฏฐิความเห็นชอบ ไม่ วิปริตจากมรรคผล สมาทานถือนั่นซึ่งสุจริตกุศลด้วยสัมมาทิฏฐิเป็นที่ตั้ง สัตว์เหล่านั้น ครั้น ทำลายขันธสิ้นชีพแล้ว ได้เข้าไปถึงสุคติโลกสวรรค์ พระองค์ทรงทำให้แจ้งแล้วถึงการเกิดของ หมู่สัตว์ทั้งหลาย หรือ การบรรลุจุติปตฺตญาณ ทรงกำจัดอวิชชา คือ ความไม่รู้ หรือโมหะ ณ มัชฌิมาภิมัน คือกกลางแห่งราตรี

พระมหาบุรุษเจ้าพร้อมด้วยปัญญา คือ การบรรลุญาณทั้งสองแล้ว ได้ก้าวล่วงข้าม ความสงสัยได้ทั้งในสันดานตนและผู้อื่น พระมหาบุรุษนั้นได้กระทำความสำเร็จผลจิต ทรง ดำริว่า

“โลกคือหมู่สัตว์นี้หนอ มรณะถึงแล้วซึ่งความอยาก ย่อมเกิดด้วย แก่ด้วย มรณะ ทำลายขันธด้วย จุตีเคลื่อนจากภพด้วย อุบัติเข้าไปถึงภพถือเอาความเกิดอีกด้วย ก็แต่สัตว์ โลกมาถึงความอยากอยู่อย่างนี้ หารู้แจ้งประจักษ์ซึ่งความที่จะดับทุกข์ คือ ชรา มรณะนี้ให้ ออกไปเสียได้ไม่ อะไรเล่าหนอ ที่สามารถขับไล่ทุกข์ คือ ชรา พยาธิ มรณะ นี้ออกไปเสียได้ ก็จะทำให้หมู่สัตว์ทั้งหลายเข้าถึงความพ้นทุกข์ที่แท้จริงได้”

พระมหาบุรุษเจ้าทรงดำริแสวงหาปัจจัยแห่ง ชรา มรณะ ว่า เมื่ออะไรมีอยู่หนอ ชรา มรณะจึงมีอาศัย พระมหาบุรุษทรงทำในจิตโดยแยบคาย จนสามารถตรัสรู้ ด้วยปัญญาที่ทรง หยั่งรู้ถึงเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เรียกว่า ปฏิจสงฆุปบาท อันเป็นต้นเหตุของการเวียนว่ายตายเกิด และปัจจัยที่ทำให้ชรา มรณะ ความโศก ความร่ำไรราพัน ความไม่สบายกาย ความไม่ สบายใจ ความคับแค้นใจ ทั้งหลายนั้นได้ดับสนิทลง ด้วยพระปริชาทำให้รู้แจ้งชัดถึง นิโรธ

คือ การดับทุกข์สนิท อันเป็นสิ่งที่พระองค์ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน

เมื่อทรงบรรลุธรรมอันแจ้งชัดนี้แล้ว จิตก็หลุดพ้นจากกิเลสทั้งหลาย เข้าถึงความ หลุดพ้น ไม่กลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ด้วยอาสวกุศลญาณ คือ ปัญญาแห่งความ หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เป็นวิชชาที่ ๓ ทำให้พระองค์ได้บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ หรือ ตรัสรู้หนทางแห่งการพ้นทุกข์ได้แล้ว ณ ปิณณียาม อันเป็นยามสุดท้ายแห่งคืนวัน วิสาขะ

ลำดับนั้น หมื่นโลกธาคูก็เกิดหวั่นไหวสะเทือนเลื่อนลั่นไปทั่วปฐพี เกิดแสงสว่างทั่ว โลกอากาศหาประมาณมิได้ ทำให้เกิดโกลาหลแตกตื่นในหมู่มนุษย์และเทวตามนุษย์บางพวก ต่างมุ่งดูแสงประหลาดนั้นแล้วอุทานอกมว่า

“พวกเรา ดูนั่นสิ แสงประหลาดอะไรก็ไม่รู้”

บางพวกก็แสดงอาการดีใจ บางพวกก็ประกาศว่า

“โอ้ พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้วในโลก ทรงเป็นพระบรมศาสดาเอกของโลก”

บางพวกก็ก้มกราบนำตาไหลด้วยความปลื้มปีติ แสงนั้นสว่างสู่เทวานุภาพแห่ง เทพดาทั้งหลาย ซึ่งพากันอภิวาทประนมมือเกล้านมัสการแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้านาม “โคตมะ” บันลือสุเรเสียงสาธุการดังกึกก้องขึ้นไปตั้งแต่สวรรค์ชั้นที่ ๑ ไปถึงสวรรค์ชั้นที่ ๖ และส่งต่อไปจนถึงชั้นรูปพรหมทั้ง ๑๖ ชั้นฟ้า

บทที่ ๒

ชัยชนะต่อยักษ์ผู้เห็ดร้าย

เหิมลำทอง อาหิระ-วะกะยักษิ
 ปราศอดทน ร้ายกว่า พญามาร
 ด้วยเดช อำนาจพ พระสัมพุทธ
 ทรงชนะ จอมยักษิ ใจกาลิ
 แม่มั่นโรม รุกราน คืนยี่รุ่ง
 ให้พันทภัย ยกเข็กันคน อนธพาล
 ขอผองท่าน จงมี ชัยมงคล
 ด้วยอำนาจ ชนตี-บารมี

กระดังหัก ตูตัน เข้มโหดหาญ
 สถิตฐาน ช่ายป่า อาหิวิ
 ธ วิสุทธิ กรุณย์ ฤทธิศรี
 ด้วยวิธี ชนตี ทรมาณ
 ธ หมายมุ่ง สงเคราะห์ สวัสดิ์วันดี
 ทรงยืนกราน อดทน พันด้วยดี
 ทิวสกล ดลพร้อม ด้วยสุชี
 ธรรมวิธี แห่งพระ พิษิตมาร

มาราติเรกะมะภิกษุฉิมิตะสัพพะรัตติง
 โมรัมปะนาพะวะกะมัทตะมะถัถะยักขัง
 ชันตีสุทั้นตะวิธินา ชิตะวา มุณินโท
 ตันตะพะสะลา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณีนา

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับอาพวกยักษ์
 ผู้มีจิตใจกระด้าง หยาบช้า ดูร้ายเหี้ยมโหด
 ซึ่งได้ต่อสู้กันอยู่ตลอดคืน และรุนแรงยิ่งกว่าครั้งผจญพระยามาร
 ทรงพิชิตพญายักษ์ ด้วยขันติวิธี คือ ความอดทน
 ด้วยเดชของคัมภีระพิชิตยักษ์นั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ ฯ

สมัยหนึ่ง พระเจ้าอาหวิพระราชาปกครองเหล่าภคนิกรทั้งหลายในอาหวินคร
 พระราชาพระองค์นั้นเสด็จออกประพาสป่าลำสัตว์ทุกๆ ๗ วัน เพื่อทรงกำจัดเสี้ยซึ่งโจรผู้ร้าย
 เพื่อทรงกีดกันพระราชชาติเป็นข้าศึก และเพื่อทรงออกพระกำลัง ทรงมีพระปรีชาในการยิงธนู

ชื่อพระแต่งพระชะ

โดยหาผู้เทียบเทียมได้ยาก อีกทั้งยังอุดมด้วยพลังกำลังและความรวดเร็ว ตามปกติของ
 กษัตริย์ ผู้จักต้องเก่งกาจด้านกาการรบ การทหารและศีลศตราวุธ รวมทั้งมีความเด็ดขาดในการ
 สั่งการ บัญชาการต่างๆ

อยู่มาวันหนึ่ง พระองค์ตรัสกับอำมาตย์ผู้ใกล้ชิดว่า

“ดูก่อนอำมาตย์ วันนี้เราจะออกประพาสป่าลำเนื้อ ขอท่านจงเตรียมเสบียงและ
 พลโยธาให้พร้อม และบอกกับเหล่าทหารผู้ติดตามด้วยว่า หากมีเนื้อหลบหนีผ่านไปทางผู้ใด
 เนื้อตัวนั้นจะต้องตกเป็นภาระของผู้นั้น ขอพวกท่านจงอย่าได้ประมาท”

หลังจากพระองค์ทรงสั่งการได้ไม่นาน ขบวนลำเนื้อของพระราชาเคลื่อนพลตรงไป
 ยังแนวป่า ครั้นเสด็จมาถึงกลางป่า ได้ทอดพระเนตรเห็นภูมิประเทศอันเหมาะแก่การตกชุม
 ลำเนื้อ จึงตรัสสั่งให้เหล่าพลโยธาทั้งหลายตั้งค่าย ณ ที่นั้น

พระองค์ทอดพระเนตรเห็นกวางเพศผู้ตัวหนึ่งลงมากินน้ำ มีเขางามดูเฉาผลัดใหม่
 ขนสีน้ำตาลอ่อนสะท้อนกับแสงแดดราวกับดูราวกับทองคำ จึงรีบฉวยคันศรพร้อมจะล่าเนื้อ
 ดังที่ทรงตั้งพระทัยไว้ และทรงให้สัญญาณกับเหล่าทหารพร้อมตรัสด้วยเสียงแผ่วเบาว่า

“ทุกคน เตรียมตัวให้พร้อม และอย่าลืมกติกานะ”

จากนั้นเหล่าทหารพร้อมศีลศตราวุธต่างภูกันไปรายล้อมเจ้าเนื้อเคระห์ร้ายตัวนั้น
 แต่ด้วยสัญชาตญาณ กวางหนุ่มสำเหนียกในภัยที่คุกคามมาสู่ตน มันจึงหนีไปทางพระราชา
 และหายเข้าไปลึกไปอย่างรวดเร็ว แม้กระนั้นพระราชาที่มีทรงลละพระรับติดตามกวางนั้น
 เข้าป่าไปแต่เพียงลำพังในทันที

กวางหนุ่มวิ่งไปสุดกำลังด้วยความรักและห่วงหาพันชีวิตของตน แต่ครั้นสิ้นระยะทาง
 ๓ โยชน์ก็หมดกำลังลง และคิดว่าตนนั้นปลอดภัยดีแล้ว จึงหยุดแวะกินน้ำ ณ ลำธารแห่งนั้น
 ส่วนพระเจ้าอาหวิทรงเงรยอกวางนั้นตามมาทัน ทรงนำสายธนูสุดพระพหพา เพียงเสี้ยว
 วินาทีที่แผลงศรออกไป เสียงลูกศรแหวกอากาศดังเพียงก้องพองจะทำให้เจ้ากวางนั้นรู้สึกตัว

ชื่อพระแต่งพระชะ

แต่ก็สายไปเสียแล้ว เพราะทันทีที่มีรู้สึกถึงเสียงนั้น ครกพุ่งเข้าสู่จุดตายของมัน แม่นยำราว
 กับลูกเสกด้วยมนต์ มันสะดุ้งเลือกดูถูกฟ้าผ่า ตะเกียงทะกายตไปได้เพียงไม่กี่ก้าวก็ล้ม
 นอนิ่งไป ริมลำธารนั่นเอง

แม้ว่าพระองค์ไม่ต้องการเนื้อกวาง แต่เพื่อให้สิ้นสงสัยว่า พระราชาจับกวางตัวนั้นได้
 หรือไม่ ตำรับจึงตั้งแตงแบ่งกวางนั้นออกเป็นสองท่อน แล้วทรงหอบกลับไปยังพลับพลา
 ระหว่างทาง ทรงทอดพระเนตรเห็นต้นไทรใหญ่ มีกิ่งก้านสาขาแผ่ใบเขียวชอุ่มปกคลุม
 หนาแน่นกว้างขวางยิ่งนัก ลำต้นใหญ่โตผิผิวจากต้นไทรทั่วไป ธรรมชาติต้นไทรใหญ่ขนาดนี้
 ย่อมเป็นที่พึ่งพิงของเหล่าสฤณชาติตลอดจนสัตว์ไพรใหญ่ไม่น้อยทั้งหลาย ทว่า บรรยาภาศลับดู
 เยียบเยียบบววัง ไร้ซึ่งสิ่งมีชีวิตที่เข้ามาอาศัยร่มเงา

ในต้นไทรนั้น เป็นที่ตั้งวิมานแห่ง อาพวกยักษ์ ผู้ได้รับพรจากท้าวเวสสุวรรณมหาราช
 ให้สามารถจับกินคนและสัตว์ทั้งปวง ที่เข้ามาในโอกาสแห่งร่มไทรในเวลาเที่ยงวัน

ขณะที่พระองค์ทรงเงรยพระพักตร์ มองห้องฟ้าที่พระอาทิตย์ส่องแสงแดจ้อยเหนือ
 พระเศียร ฉลองพระองค์เปียกชุ่มไปด้วยพระเสโท ราวกับเพิ่งเสร็จจากสงคราม ทรงเหนื่อยล้า
 จากการทหารเนื้อ จึงดำรงประทับพักผ่อน แล้วดำเนินไปประทับนั่งอยู่ ณ โคนต้นไทร

ทันใดนั้น ต้นไทรอันใหญ่โตน่าเกรงขามก็เกิดสั่นสะเทือน ไปร่วงกราวราวกับถูกลม
 พายุ พียงอืดใจเดียว ลมที่จัดจรรยก็ปรากฏเฉพาะพระพักตร์พระราชา ร่างใหญ่โตดำเข้มนั้น
 ดวงตาทั้งคู่อุโหไปน ขอบตาเป็นสีแดงเด่นชัด เขี้ยวแหลมยาวออกจั้งทั้งสี่ข้างโผล่พ้นออกมา
 บอกริมฝีปาก

พระราชาทรงได้สดทอดพระเนตรเห็นยักษ์อย่างสามขุมเข้าใกล้อย่างประสงคร้าย
 จึงทรยกคันศรขึ้นโดยทันทีและทรงเหนียวคันศรสุดกำลังแล้วจึงปล่อยลูกศรพุ่งตรงเป้าเข้าสู่
 บริเวณหน้าอกอันเป็นที่ตั้งของหัวใจของอาพวกยักษ์ แต่ครั้นนั้นก็มิอาจจะสร้างความระคาย
 โศก แก่ยักษ์ตนนั้นได้ เจ้ายักษ์ก็มีมือขึ้นเกาะบริเวณที่ตอกครั้นแล้วจึงคารมออกมาว่า

“เข้านมุษย์หน้าใจ !! ครรพียงเท่านั้นหาสามารถทำอันตรายใดๆ แก่เราไม่ วันนีช่วง เป็นลาภของเราโดยแท้ที่เจ้าเข้ามาในอาณาเขตแห่งรั้วไหมนี้ เจ้าจะต้องพลิกมาเป็นอาหาร แก่เราในวันนี้ ฮ่า ฮ่า ฮ่า...”

อาฬวกยักษ์หัวเราะคำรามกึกก้องเสียงดังไปทั่วไพรสณฑ์ เหล่าสฤงคารและสัตว์รน้อย ใหญ่ในละแวกใกล้เคียงตื่นตกใจหลบหนีออกจากบริเวณนั้นจนหมดสิ้น บรรยายภาคร้อนอบ อ้ากกลับเข็นเย็บลงอย่างรวดเร็ว

พระราชพรหมทวดหวันพระทัยยังนั่งแต่ยังพอมิพระสติเหลืออยู่บ้าง จึงกล่าวขึ้น ข้อเสนอให้แก่อาฬวกยักษ์ว่า

“ข้าก่อน ! ท่านผู้เป็นใหญ่ในป่า เรานั้นคือพระราชาแห่งเมืองนี้ ท่านจงปล่อยเรา ไปเสียเถิด เราขอสัญญาว่าจะส่งนมุษย์มาเป็นอาหารของท่านทุกวัน”

“ท่านเป็นถึงพระราชา จักทรงมีเมตตาในความสะดวกสบายทั้งหลายในวัง แล้วจะ ทรงลิ้มเสีซึ่งสัญญาที่ ส่วนตัวข้ามิขอจำกัดสามารถกินนมุษย์และสัตว์ที่เข้ามาในอาณาเขต แห่งรั้วไหมนี้ในเวลาที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น นานที่ปีหนจึงจะมีเอี้ยอันโอชะมาถึงข้า ฉะนั้น ข้าไม่ยากจะเสียโอกาสงามๆ เช่นนี้ไป ข้าจะกินท่านเสียเดี๋ยวนี้แหละ”

มิทันจะสิ้นเสียง อาฬวกยักษ์ก็จับพระราชชนมเข้าไว้เบื้องหน้า พระราชาจึงตรัสแก่ อาฬวกยักษ์อีกครั้งว่า

“ขอให้ท่านจงไตร่ตรองให้ดี เราเป็นกษัตริย์ ครีตแล้วย่อมไม่คืนคำ หากท่านกินเรา ในครั้งนี้ ท่านก็จะอิมเพียงมือเดียว หากปล่อยเราไปท่านก็จะได้อิมอีกหลายมือ”

“แล้วถ้าหากท่านไม่รักษาสัญญาละ” อาฬวกยักษ์ถามอีก

“หากข้าไม่ส่งอาหารให้ท่านในวันใด ท่านจงมาจับเราไปกินเสียวันนั้น”

อาฬวกยักษ์เห็นชอบตามนั้น จึงปล่อยพระราชกลับสู่พระนคร

วันต่อมา หลังจากเสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว พระราชาก็ตรัสเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ เสนอำมาตย์ทั้งหลายฟัง อำมาตย์ผู้พระทัยได้กราบทูลถามว่า “ข้าแต่สมมติเทพ พระองค์ ทรงกระทำสัญญาโดยกำหนดระยะเวลาหรือไม่ พระเจ้าข้า”

“เปล่า! เราไม่ได้กำหนด”

“ข้าแต่สมมติเทพ พระองค์ทรงกระทำผิดพลาดเสียแล้ว เพราะปกปิดนมุษย์ ทั้งหลายย่อมจะได้รับผลนั้นตามกาลที่กำหนดแล้วเท่านั้น แต่พระองค์ไม่ทรงกำหนดกาล ดังนี้แล้ว ความเดือดร้อนทั้งหลายจักเกิดขึ้นแก่เหล่าประชาราษฎร์ทั้งหมด แต่เอาเถิดพระ เทวะ ขอพระองค์ทรงวางพระทัย ข้าพระองค์จักขอทวาทีก่อนพระเจ้าข้า”

เหล่าเสนาอำมาตย์ประชุมกัน ณ พระตำหนักนั้น เพียงชั่วครู่จึงได้ข้อสรุปเห็นพ้อง ต้องกัน แล้วกราบทูลว่า

“ข้าแต่สมมติเทพ พวกข้าพระองค์เห็นสมควรจะนำนักโทษที่มีในเรื่องจำไปเช่น สิ่งแกลบยักษ์ก่อน นักโทษเหล่านี้ วันใดเสียก็ต้องถูกประหารอยู่ดี พระเจ้าข้า”

พระราชพรหมเห็นชอบ จึงมีพระราชโองการรับสั่งให้อำมาตย์ดำเนินกรทนต์

อำมาตย์จึงส่งสาสน์ไปยังพิศดี ให้ประกาศว่า

“วันนี้ พระเจ้าอยู่หัวทรงประทานอภัยโทษให้แก่ักโทษ ๑ คน ผู้ใดต้องการรอด ชีวิต ผู้นั้นจงออกมาเสียบัดนี้”

เหล่านักโทษเมื่อได้ยินดังนั้นแล้ว ต่างรีบยกมือชูกันให้สลอน สืบสวนวាយกันไปทั้ง เรือนจำ ดังนั้นแล้วจึงได้ตัวนักโทษคนแรกออกมา ให้อาบน้ำบริโภคาอาหารเสีจนอิม แล้วมี รับสั่งให้นำมารับอาหารไปเช่นสิ่งแกลบยักษ์ ณ โคนต้นไทรใหญ่กลางป่า

ฝ่ายอาฬวกยักษ์ เมื่อได้เห็นนมุษย์ถูกส่งมาพร้อมรับอาหาร ก็กระหือมิยอมตั้งใจ เป็นที่สุด พอนักโทษคนนั้นมาถึงโคนต้นไทร ก็เบรียดกายออกมา มีรูปร่างใหญ่โตน่า สะพรึงกลัว แล้วจับนักโทษนั้นโยนเข้าปาก ร่างของนักโทษนั้นแหลกเหลวลงไปในทันทีที่พื้น

มันบดขยี้ลงดังเคียวก้อนเนย ริมมีปากชุ่มไปด้วยเลือดสดๆ ไหลย้อยลงเป็นทาง มันควัด ลืนออกมาแลบเสีเลือกที่ริมฝีปากอย่างกระหาย รวกับไม่ได้ลิ้มรสอาหารชิ้นลิศมานาน

ชั่วขณะจิตอันเป็นวินาทีสยดสยอง ต่อหน้าเหล่าทหารที่คุมตัวนักโทษไปส่ง ทุกคน นิ่งตะลึงขยิบตัวไม่ได้ไปชั่วขณะ แล้วเจ้ายักษ์ก็แผดเสีหัวเราะคำรามกึกก้องสนั่นป่าอย่าง สะใจ เหล่าทหารจึงได้สติกระเสือกกระสนวิ่งหนีลานกลับสู่พระนครอย่างสุดชีวิตพร้อม ภาพติดตาอันสยดสยอง แล้วได้บอกเล่าให้เหล่ามิตรสหายของตนต่อๆ กันไปทั่วทั้งพระนคร

ชวานั้นถูกใจจนแสร้งหลายอย่างรวดเร็วว่า พระราชาจงใจให้ยักษ์กิน คนทั้งหลาย จึงคิดเว้นจากใจกรรมและอาชญากรรมทั้งปวง เรือนจำทุกแห่งว่างเปล่าปราศจากนักโทษ นักโทษแก่ก็หมดไป นักโทษใหม่ก็ไม่มี แล้วความก็ทราบถึงพระราช พระราชาจึงเรียก ประชุมเสนาอำมาตย์ แล้วตรัสแก่อำมาตย์ทั้งหลายว่า

“ดูก่อนอำมาตย์ เราได้รับแจ้งว่า ขณะนี้นักโทษในเรื่องจำทั้งหลายหมดสิ้นเสีแล้ว ต่อไปเราจักหาใครส่งไปให้ยักษ์กินเล่า”

อำมาตย์ทั้งหลายปรึกษากัน แล้วกราบทูลว่า

“ข้าแต่สมมติเทพ พวกข้าพระองค์จะจัดส่งคนแก่ตามลำดับตระกูล ตระกูลละ ๑ คน เพราะคนแก่เหล่านี้ อยู่ได้อีกเพียงไม่นาน ก็ถึงแก่กาลมรณะอยู่ดี พระเจ้าข้า”

“อย่าเลยท่าน เหล่าราษฎรทั้งหลายจักคัดค้านว่า พระราชพรหมส่งบิดาของพวกเรา มารดาของพวกเรา ปู่ของพวกเราไปให้ยักษ์กิน ขอพวกท่านอย่าได้ชอบใจในข้อนี้เลย”

พวกอำมาตย์จึงกราบทูลต่อไปว่า

“ถ้าอย่างนั้น พวกข้าพระองค์จะส่งเด็กทารกที่ยังแบเบาะอยู่ในแแทน เพราะจะได้ไม่มี ใครมาทักท้วงว่า นิมารดาของเรา นีบิดาของเรา”

พระราชพรหมเห็นชอบในข้อนี้ จึงทรงอนุญาตตามข้อเสนอดังกล่าว เด็กทารกทั้งหลายถูกจับ ไปเป็นเครื่องเช่นสิ่งแกลบยักษ์ เหล่ามารดาและหญิงมีครรภ์ทั้งหลายต่างก็อพยพ

หลบหนีไปอยู่เมืองอื่นเสีหมดสิ้น จนในวันหนึ่ง ทั่วทั้งพระนครก็หาทารกไม่ได้แม้สักคน เหล่าอำมาตย์จึงกราบทูลพระราชว่า

“ข้าแต่สมมติเทพ บัดนี้ทารกทั้งหลายได้ถูกจับเป็นภิกษาของเจ้ายักษ์คนนั้นเสี หมดแล้ว เว้นแต่ อาฬวกมาร พระราชาโอรสของพระองค์”

พระราชจิตตรัสว่า

“โอรสของเรา เราย่อมรัก แต่บุคคลที่จะรักผู้รักยิ่งกว่าตนนั้นไม่มี พงนี้พวกท่านจง นำไปเถิด แม้จะเป็นโอรสของเรา ก็จงรักษาชีวิตของเขาไว้”

เหล่าราชบุรุษทั้งหลายก็ไปส่งสำนักแห่งพระอัครมเหสี แล้วจึงกราบทูลด้วยความตาม พระราชโองการให้ทรงทราบทุกประการ

ฝ่ายพระมเหสี เมื่อได้สดับพระราชโองการนั้น ทรงแค้นเคืองและเสีพระทัยยิ่งนัก ทรงร่ำไห้บอกออกมาว่า

“พระเจ้าพี่นินทา เหตุไฉนจึงได้พระทัยรักนัก แม้แต่พระโอรสของพระองค์เองก็ยัง ทำได้เช่นนี้”

ด้วยความรักที่ยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูกน้อย ความรู้สึกนั้นได้ทิ่มแทงหัวใจยิ่งนัก การ ต้องพลัดพรากจากสิ่งทีตนรัก ทำให้พระมเหสีมีอาการอ่อนเพลียพระทัยได้ ทรงขบพระพักตร์ ลงกับพระราชมาร แล้วทรงกินแล้งร่ำให้

“ไอ้อันใจจาก ลูกเอ๋ย แม่นี่ได้ชมเชยเจ้าจากเจ้าข้า กรรมเวรอันใดตามมาหนึ่ จึงทำให้ เราทั้งคู่ต้องจากกัน แล้วแม่จะอยู่ได้เช่นไรเมื่อไม่มีเจ้า”

เหล่านางกำนัล ๑๖,๐๐๐ คนเห็นดังนั้นก็มีอาจะกลับน้ำตาไว้ได้ จึงร้องให้เสีดัง รมงทั่วพระตำหนัก ด้วยอาลัยสสารองค์พระราชมาร

ในวันนั้น ขณะสมเด็จพระผู้มพระภาคเจ้าประทับอยู่ในพระคันธกุฎี ณ พระเขตวัน มหาวิหาร กรุงสาวัตถี ทรงเข้าพระมหากุณาสมาบัติแผ่พระญาณด้วยพุทธจักขุออก

“ขันติ บารมี”
เขียนภาพโดย อรรถกร แก้วโสมนัส เทคนิก สีอะคริลิกสีทองบนผ้าใบ ขนาด ๔๐ x ๕๕ ซม.

พิจารณาสัตว์โลก ทรงเห็นอุปนิสัยการบรรลุประอานาคามีผลของพระอาฬวกมาร การบรรลุประโศคาปัตติผลของอาฬวกยักษ์ ตลอดจนการได้ดวงตาเห็นธรรมของหมู่สัตว์อีก ๘๔,๐๐๐ ชีวิต

ครั้นราตรีสว่างแล้ว สมเด็จพระบรมศาสดาจึงเสด็จออกจากเมืองสาวัตถีแต่เพียงลำพัง พระองค์ไปถึงต้นไทรใหญ่ ทอดพระเนตรเห็นวิมานของอาฬวกยักษ์ด้วยอาณภาพแห่งคาทิพย์ แต่ขณะนั้นอาฬวกยักษ์ได้ไปสู่สมาคมแห่งยักษ์ในหิมวันตประเทศ

พระองค์ทรงสนทนากับยักษ์ชื่อ **คัททะวะ** ผู้รักษาประตูดิวน โดยมียุทธประสงค์จะขอประทับอยู่ในวิมานสักราตรีหนึ่ง คัททะวะยักษ์ได้กราบทูลเตือนพระพุทธองค์ถึงความดุร้ายของอาฬวกยักษ์แต่พระองค์ก็ยังทรงยืนยันจะประทับในวิมานนั้น ดังนั้นแล้ว คัททะวะยักษ์จึงหลีกไป แล้วมุ่งหน้าสู่หิมวันตประเทศ เพื่อแจ้งข่าวให้อาฬวกยักษ์ทราบทุกประการ

อันว่าวิมานแห่งอาฬวกยักษ์นั้น เป็นวิมานที่ล้อมรอบไปด้วยกำแพงใหญ่ มีป้อมปราการจัดอย่างเป็นระบบ เนื่องบนปกคลุมด้วยชายส์รติราวกับหีบ มีผู้มประตูดิวนโตนแน่นหนา แต่ด้วยอำนาจแห่งพระพุทธานุภาพ ประตูดิวนอันสูงใหญ่ก็เปิดออกเองอย่างน่าอัศจรรย์ ราวกับเป็นการเชื่อเชิญการเสด็จมาแห่งพระพุทธองค์

ครั้นเสด็จเข้าสู่วิมานแล้ว ทรงประทับนั่ง ณ รัตนบัลลังก์อันเป็นทิพย์ ซึ่งเป็นที่นั่งของอาฬวกยักษ์ในวันมงคลต่างๆ จากนั้นก็ทรงเปล่งพุทธรังสีฉายประกายสีทองส่องสว่างไปทั่วคฤงคารวิมานทองคำ เหล่านางสนมนางกำนัลต่างพากันมาราบไหว้พระผู้มีพระภาคเจ้า พระพุทธองค์จึงทรงแสดงพระปฏิภณกรรมกถาด้วยพระเสียงอันไพเราะ เหล่านางกำนัลจึงถวายสาธุการถึงพันครั้ง

ในกาลนั้น ยังมียักษ์สองตนชื่อว่า **สาตาคิรายักษ์** กับ **เหมวตยักษ์** ต้องการจะไปสู่สมาคมแห่งยักษ์แต่ไม่สามารถจะข้ามผ่านวิมานของอาฬวกยักษ์ไปได้ เพราะเหตุว่าธรรมดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายประทับอยู่ ณ ที่ใด แต่เบื้องบนขึ้นไปจนถึงชั้นกวัครพรม ก็ไม่มีผู้ใด

สามารถจะข้ามผ่านบริเวณนั้นไปได้ ยักษ์ทั้งสองรู้ถึงอาการอันผิดปกติแห่งวิมานของอาฬวกยักษ์ และได้เห็นสมเด็จพระพุทธชินนรสีในวิมานนั้น เกิดความปีติโสมนัสยิ่งนักจึงพากันลงมากกราบไหว้ พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมโปรด ยักษ์ทั้งสองอาจหาญรำพึงในธรรมกถาจากนั้นก็พากันหลีกไป

ครั้นเมื่อถึงสมาคมแห่งยักษ์ทั้งหลายในป่าหิมพานต์แล้ว จึงแจ้งเนื้อความแก่อาฬวกยักษ์ว่า

“ดูก่อนท่าน แก้วมณีบังเกิดขึ้นในวิมานแห่งท่านแล้ว จงรีบไปเสด็จท่านผู้มีอายุ ไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า”

อาฬวกยักษ์ได้ยินเช่นนั้นก็เกิดความฉงนสงสัยยิ่ง จึงได้ถามยักษ์ทั้งสองว่า

“สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าคือใครกัน? เข้าไปอยู่ในวิมานของเราด้วยหรือ?”

“อ้าว! ท่านผู้มีอายุ ท่านไม่รู้จักพระผู้มีพระภาค บรมครูของเราหรือหรือ?”

แล้วยักษ์ทั้งสองนั้น จึงบรรยายความอัศจรรย์แห่งพระพุทธองค์เป็นประการต่างๆ อาฬวกยักษ์ฟังแล้วจะมีจิตเลื่อมใสก็หาไม่ กลับบังเกิดโทสะปฏิเสศความอัศจรรย์ทั้งหลายแห่งพระพุทธะ ยักษ์ทั้งสองเริ่มขุ่นเคือง จึงกล่าวว่า

“ดูก่อน อาฬวกะ เจ้าจะมองเห็นความมหัศจรรย์ของพระบรมศาสดาของเราหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพระพุทธองค์แล้ว ก็เหมือนลูกกาปีกหักกับพญาครุฑซึ่งมีปีกอันยาวแผ่ไปกว้างถึง ๑๕๐ โยชน์ เจ้าจะทำอะไรแก่พระศาสดาของพวกเขาได้”

ครั้นอาฬวกยักษ์ได้ฟังถ้อยคำเย้ยหยันจากยักษ์ทั้งสองตั้งนี้แล้ว จึงบันดาลโทสะเป็นยิ่งนัก ผลุดลุกขึ้นเหยียบยอดเขาโรราสแล้วกล่าวว่า

“แล้วพวกท่านจะได้เห็นว่า เราหรือพระศาสดาของท่าน ใครจะมีฤทธิ์านุภาพมากกว่ากัน”

อาฬวกยักษ์ประกาศเสียงดังกึกก้องจนแม้แต่ป่าหิมพานต์ก็ถึงต้องหวั่นไหว เสียงนั้นดังไปทั่วทั้งชมพูทวีปว่า

“ข้าคือ อาฬวกะ...!”

ลำดับนั้น อาฬวกยักษ์ผู้ทรงกิเลสภัยหนักกลัววิมานของตนด้วยความโกรธแค้นเร่าร้อน ในทันทีที่มีมาถึงกับบันดาลพายุได้ฝนลูกใหญ่มาจากทิศทั้งสี่ เกิดอากาศสิ้นสะเทือนดังกึกก้อง ปรุทีลันสะท้าน พายุรุนแรงจนรากถอนโคนต้นไม้ใหญ่ทั้งหลายทั่วทั้งพนาสณฑ์ พัดไปยังอาฬวินคร สถานทีนั้นพังทลายลง โรงช้างในนครแห่งนั้นก็แหลกลาญไม่มีชิ้นดี เศษหลังคาและอิฐหินต่างๆ ปลิวว่อนไปทั่ว ฝนคู่สูงลดบมิตฟ้ามืดดินไปหมด พระพุทธองค์ทรงอธิษฐานขออย่าให้มีผู้ใดได้รับอันตราย แต่พายุนั้นก็ไม่สามารถจะทำให้แม้แต่ชายจิวรของพระพุทธชินสีห์พลิวไหวได้เลย

อาฬวกยักษ์จึงกระทำให้ฝนฟ้าใหญ่ตกลงมา หมายถึงให้น้ำท่วมสมณะรูปนิให้มรณภาพและพัดพาสูญหายไป มหาเมฆรวมตัวกันอย่างรวดเร็ว สายฟ้าแลบแปลบปลาบประคบกับเสียงฟ้าผ่าดังเปรี้ยงปร้าง และเมฆฝนที่ตกลงมาอย่างรุนแรง หนักหน่วง จนแผ่นดินทะเลเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่กระนั้นเมฆฝนเหล่านั้นก็ไม่อาจจะสร่างแม้แต่ความขื่นให้เกิดขึ้นกับชายจิวรของพระพุทธองค์

ต่อจากนั้น อาฬวกยักษ์กับบันดาลฤทธิ์ให้มีฟ้าฝนประการต่างๆ มีฝนศิลา ฝนเครื่องประหารคัสตราวุธ ฟ้าฝนถ่านเพลิง ฟ้าฝนขี้เถ้าอันร้อนจัด ฟ้าฝนทราย และฟ้าฝนเลนหม ฝนทุกชนิดล้วนมีอาณภาพร้ายกาจ แต่พื้นที่ที่ผ่านเหล่านั้นซึ่งใช้โลหัพระรัศมีกายแห่งสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ ก็เปลี่ยนสภาพกลับกลายเป็นดอกไมทิพย์ เป็นผองจุนจันทร์ เป็นทิพย์สุคนธรส เครื่องหอมประการต่างๆ อย่างน่าอัศจรรย์ ตลอดจนอยู่แทนเบื้องพระบาทของพระบรมไตรโลกนาถจนหมดสิ้น

แม้กระนั้น อาฬวกยักษ์ก็มีไร้ได้ลละ ได้เนรมิตความมีมนอนธการขึ้นมาอีก ด้วย

หมยมนัว่า จักสร้างความสะดวกแก่สมณะรูปนี้ แต่ไม่สามารถจะต้านทานพระพุทธองค์ได้ ความมีตมณเหล่านั้นได้อันตรธานหายไปจนหมดสิ้น ดูราตรีถูกจัดด้วยแสงแห่งสุริยัน

ฉะนั้น เมื่ออาฬภยักษ์ไม่อาจจะสร้างความระคายใดๆ ให้แก่พระพุทธองค์ได้ จึงอย่างสามชุกเข้าไปใกล้พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งเหล่าภูติผีปิศาจ มีรูปร่างเป็นประการต่างๆ ดูน่ากลัวสยดสยองเป็นอย่างยิ่ง แต่เหล่าภูติผีปิศาจทั้งหลาย ก็ไม่สามารถแม้แต่จะเข้าไปใกล้พระพุทธองค์ได้เลย บรรดาเหล่านี้ สร้างความวุ่นวายรบกวนพระพุทธองค์จนตลอดทั้งราตรี ก็มีอาจจะทำให้พระผู้มีพระภาคทรงหวั่นไหวได้ อาฬภยักษ์จึงอุกคึกขึ้นมาได้ว่า

“เหตุไฉนหนอ เราจึงไม่ปล่อยหลยสาวุธ ซึ่งก็คือฝ่าโทกหัวของเรา อันเป็นหนึ่งในอาวุธวิเศษ ๔ อย่าง ที่ไม่เคยมีใครชนะได้เล่า”

คิดได้ดังนี้แล้ว จึงเปลื้องภูษาฝ่าโทกออกจากศีรษะแล้วชูขึ้นกลางอากาศ ด้านนั้นได้กลายเป็นลูกไฟปรลัยกัลป์ขนาดใหญ่ ความร้อนแรงของมัน สามารถจะทำให้ฝนแล้งไปยาวนานถึง ๑๒ ปี ผืนปฐพีก็จะลุกเป็นไฟ ต้นไม้ในมหาสมุทรทั้งปวงจักเหี่ยวแห้งดับพลัน และไม่สามารถเจริญเติบโตไปตลอด ๑๒ ปี น้ำในมหาสมุทรทั้งหลายจักเหือดแห้งลงชั่วพริบตา ภูเขาใหญ่เอกเช่นเขาพระสุเมรุนี้ไซ้จักกระเบื้องระจัดกระจายไปไม่มีเหลือ

ปวงเทพดาทั้งหลายในหิมันจักรวาล เห็นเจ้ายักษ์ทรงดังนี้แล้ว ต่างพากันมาประชุมกันจนแน่นขนัด ด้วยคาดหวังว่า

“วันนี้ สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์พุทธองค์ จักทรงรุกรานเจ้ายักษ์อาฬภะคนนี้ พวกเราทั้งหลายจักได้พิชิตธรรม ณ ที่นั้น”

ฝ่ายอาฬภยักษ์จึงขึงวางอาวุธของตนไปยังพระพุทธองค์ อาวุธนั้นก็สำแดงฤทธิ์เดชของมันอย่างเต็มที หมุนควงสว่างรวดเร็วจนอากาศเสียดสีกันลุกเป็นเพลิงโชติช่วง มีสีเขี้ยวสีแดงสว่างวูบวาบ แสงแลบแปลบปลาบดุจสุริยจักร สะเกิดไฟแตกพวยพุ่งกระจายไปทั่ว

“พระโปรดเวทดา”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวัฒน์ แสนชัยรัตน์ เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม.

อาณานิเวศน์ ผืนควนทุ่งตลบไปทั่ว บรรยาการรอบๆ ทิวองศาขึ้นอย่างรวดเร็ว เหล่าเทวดาทั้งหลายก็อาจทนความร้อนแรงของมันได้ จนต้องหลีกออกห่าง เสี่ยงเสียดสีกันของอากาศดังสนั่นกึกก้องจนฟ้าดินสะเทือน ครั้นแล้วฝ่าโทกหัวของเจ้ายักษ์นั้น ก็พุ่งตรงเข้าสู่พระพุทธองค์อย่างแม่นยำ แต่แล้วก็แปรสภาพกลับกลายเป็นฝักรองพระบาท ตกลงแทบเบื้องพระพุทธบาท

ครั้นเห็นฝ่าโทกศีรษะของตนกลายเป็นฝักรองพระบาทไปแล้ว ก็หมดพิชิตฤทธิ์เดช ดุจดังอสรพิษที่ถูกถอนเขี้ยวเล็บจนสิ้นแล้ว แต่ด้วยความไร้ศรัทธา เป็นผู้หลงผิด มีความแข็งกระด้าง จึงคิดว่า

“สมณะรูปนี้ไม่หวาดกลัวภัยพิบัติต่างๆ เลย แต่เอาเถอะ เราจักทำให้สมณะนั้นโกรธให้จงได้”

ยักษ์ทุศีลเห็นมิตดดังนี้ จึงปลั่งวาจาขับไล่สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาว่า
“ท่าน อันข้าพเจ้ามิได้อนุญาตให้เข้าไปนั่งบนบัลลังก์ของเราดูเจ้าของเรื่อนหากท่านยังตั้งอยู่ในสมณธรรมละก็จงออกไปเถิด สมณะ”

“ดีละ ท่าน”

พระพุทธองค์ทรงตอบดังนี้แล้ว จึงเสด็จออกไปจากที่นั่ง ตามคำสั่งอย่างง่าย อาฬภยักษ์เห็นดังนั้น ความโกรธก็เบาบางลง ยิ้มออกมาได้พลากรำพึงในใจว่า

“สมณะนี้ว่าง่ายแท้ ออกไปด้วยคำพูดเพียงคำเดียวเท่านั้น เราอาจจะชนะสมณะรูปนี้ได้เพราะความว่าง่ายนี้เป็นแน่”

คิดดังนั้นแล้วก็ทดลองสั่งพระบรมสาสดาว่า

“จงเข้ามาเถิด สมณะ”

“ดีละ ท่าน”

พระพุทธองค์ตอบอาฬภยักษ์ด้วยวาจาอันไพเราะแล้ว ก็เสด็จเข้าไปอีกครั้ง อาฬภยักษ์ออกคำสั่งกับพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ในครั้งที่สอง แม้ในครั้งที่สาม พระพุทธองค์ก็ทรงทำตามอย่างว่าง่ายเช่นเคย ด้วยการถูกพระพุทธองค์ตามใจ ความชั่วร้ายลามกในดวงจิตก็กำเริบเลิบบานขึ้นขึ้นมาอีก ได้คิดว่า

“เออหนะ !! สมณะรูปนี้ว่าง่ายจริงๆ ถูกเราพูดให้ออกไป ก็ออกไป พูดให้เข้ามา ก็เข้ามา อย่างนี้แล้วเราก็อ้างเสียอย่างนี้ตลอดทั้งคืนเลยดีกว่า พอเหนื่อยแล้วก็จับเหรียญไปยั้งฝั่งตรงข้ามแม่น้ำคงคาโน้น ไม่น่าเสียเวลารบกันตั้งครั้งก่อนคืนเลย”

อาฬภยักษ์นึกกระหม่อมยิ้มย่องอยู่ในใจ อารมณ์เริ่มแจ่มใสสนุกสนาน จึงสั่งสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าอีกเป็นครั้งที่สี่

“จงออกไปเถิด สมณะ”

แต่คราวนี้ พระพุทธองค์ไม่ทรงทำตามเพราะเหตุแห่งกาลอันสมควร จึงทรงนิ่งเฉยและตรัสว่า

“ดูก่อนอาฬภะ เราจักไม่ออกไปละ ท่านประสงค์จะทำสิ่งใดก็จงเร่งทำเถิด”

แต่แม้ว่าคราวนี้ พระพุทธองค์จะทรงขัดขืนไม่ทำตาม เจ้ายักษ์ก็มิโกรธเคืองด้วยเหตุว่าโทษเบาบางลงมากแล้ว จึงคิดจัดการกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยวิธีใหม่

“ดูก่อนสมณะ เรื่อยากจะถามปัญหาเกี่ยวกับท่าน หากท่านตอบปัญหาของเราได้ เราจักควักดวงใจของท่านออกมา แล้วโยนทิ้งเสีย จักบดขยี้หัวใจของท่านให้แหลกสลายคามือ หรือไม่ก็จักจับท่านโยนไปยังฝั่งตรงข้ามแม่น้ำโน้น”

“อาฬภะเอ๋ย เราคาดคดียังมองไม่เห็นว่าคุณคิดใดๆ ในโลกพร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ที่จะสามารถควักดวงจิตของเรา หรือบดขยี้หัวใจของเราหรือจับเรา

โยนข้ามฝั่งแม่น้ำไปได้เลย ดูก่อนอาหวกะ หากท่านประสงค์จะถามปัญหาเราจงอย่าได้ รือรอ จงรีบถามมาเสียเถิด”

หลังจากนั้น อาหวกะก็ขำขันปัญหา ๘ ข้อ ที่มารดาบิดาของตนเรียนมาจาก พระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า **พระกัสสปะ** พร้อมกับคำแก้ ที่อาหวกะก็คิดว่า ได้เล่า เรียนจากมารดาบิดา ส่วนคำแก้ นั้น อาหวกะก็ได้ลิ้มลิ้นเสียหมดแล้ว และคิดว่า คง ไม่มีใครจะสามารถตอบได้ จึงเอาปัญหาทั้ง ๘ ข้อนี้ออกมา ถามว่า

“สิ่งใดเล่าในโลกนี้ เป็นทรัพย์อันน่าปลื้มใจของบุรุษทั้งหลาย?”

“ศรัทธา เป็นทรัพย์อันน่าปลื้มใจของบุรุษทั้งหลายในโลกนี้”

“สิ่งใดเล่า ที่บุคคลทั้งหลายประพฤติดีแล้วมีความสุขมาให้?”

“ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้”

“สิ่งใดเล่า เป็นรสอันประเสริฐกว่ารสทั้งหลาย?”

“สังขะ เป็นรสอันประเสริฐกว่ารสทั้งหลาย”

“บุคคลดำเนินชีวิตเช่นไรเล่าจึงเรียกว่า ประเสริฐที่สุด?”

“บุคคลผู้มีความเป็นอยู่ด้วยปัญญา ประเสริฐที่สุด ปราศทุกข์ทั้งหลายมีปกติกล่าว อย่างนี้”

ครั้นสมเด็จพระพุทธเจ้าทรงแก้ไขปัญหาเสร็จ อาหวกะก็บังเกิดความ โสมนัสจิตใจเป็นหนักหนา จึงถามปัญหาเพิ่มอีก ๔ ข้อ ว่า

“บุคคลจะข้ามห้วงน้ำ คือ กิเลสอันท่วมใจสัตว์ได้อย่างไร?”

“บุคคลย่อมข้ามห้วงน้ำ คือ กิเลสได้ด้วยศรัทธา”

“บุคคลจะข้ามห้วงมหาสมุทร คือ วัฏสงสารได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้ครองเรือนอยู่ มีศรัทธา ถือธรรม ๔ ประการ คือ สังขะ (ชื่อเสียง) ทัมมะ (ฝึกฝน) ชันติ (อดทน) จาคะ (เสียสละ) ผู้นั้นแล ย่อมละจากโลกนี้ไปแล้วไม่ เสร็จไรไคร่”

สิ้นพระกระแสเสียงแห่งคำวิไลสนา อาหวกะก็เกิดความปิติในจิตใจเป็นปลื้ม พ้นจึงกล่าวว่

“วันนี้ข้าพระองค์ได้ทราบอย่างชัดเจนแล้ว ถึงประโยชน์ที่จะพึงได้รับในโลกนี้ และโลกหน้า ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์เสด็จมาประทับยังเมืองอาหวนีก็เพื่อ ประโยชน์แก่ข้าพระองค์โดยแท้ ในวันนี้ข้าพระองค์ได้รู้แจ้งถึงบุคคลที่ถวายทาน แล้ว ทานนั้นย่อมมีผลมาก ข้าพระองค์ขอนอบน้อมต่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต่อพระ ธรรมที่ตรัสไว้ดีแล้ว และต่อพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบ”

เช้าวันต่อมา ถึงเวลาที่พวกอำมาตย์นำพระราชกุมารมาเช่นสังขะเวทย์กับ อาหวกะก็ได้รับเอาพระราชกุมารมา ในใจบังเกิดความละอายยิ่งนักด้วยภาวะแห่ง ความเป็นพระโสดาบัน จึงได้มอบองค์เจ้าอาหวิราชกุมารนั้น นอบน้อมถวายแด่สมเด็จพระ บรมศาสดา เพื่อประโยชน์และความสุขทั้งหลายแก่พระราชกุมารพระองค์นี้

ฝ่ายพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อทรงรับพระราชกุมารแล้ว ได้ตรัสสารทภาษ เพื่อ เป็นมงคลแก่สังขะและพระราชกุมารว่า

“ขอพระกุมารนี้จงทรงมีชนมายุยืนนาน ดูก่อนยักษ์ ขอน่านจงมีความสุขด้วย ขอน่านทั้งสองจงไม่มีโรคเบียดเบียน ดำรงอยู่เพื่อประโยชน์แก่กุลแก่ชาวโลกเกิด ขอ พระกุมารนี้จึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะ ดังนี้”

ครั้นแล้ว สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทานพระกุมารแก่ราชบุรุษที่นำ

“บุคคลย่อมข้ามห้วงมหาสมุทร คือ วัฏสงสารได้ด้วยปัญญาไม่ประมาณ”

“บุคคลจะล่วงทุกข์ได้ด้วยอุบายเช่นไร?”

“บุคคลย่อมล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร”

“บุคคลย่อมบริสุทธิได้อย่างไร?”

“บุคคลย่อมบริสุทธิได้ด้วยปัญญา”

ทันทีที่สิ้นพระสุรเสียงจากพระโอรุแห่งพระพุทธเจ้า อาหวกะก็นั่ง บรรลธรรม ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล (โสดาบัน) ความนอบน้อมในพระพุทธะก็บังเกิดมีแก่ อาหวกะอย่างท่วมท้น และเหตุว่าอาหวกะก็นั้น เดิมทีเป็นผู้มีปัญญาดี รอบรูใน เนื้อความต่างๆ เป็นอันมาก จึงได้ทูลถามพระพุทธองค์ต่อไปอีกว่า

“ข้าแต่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็แล้วบุคคลจะเกิดปัญญาได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้ต้องการพระนิพพาน ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย ดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาณ คิดด้วยดี พึ่งด้วยดี ย่อมมีปัญญา”

“ทรัพย์ทั้งหลายบังเกิดแก่บุคคลได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้มีการงาน มีความรับผิดชอบไม่ทอดทิ้ง มีความขยัน หมั่นเพียร ย่อมได้ ทรัพย์”

“บุคคลจะมีชื่อเสียงได้อย่างไร?”

“บุคคลย่อมได้ชื่อเสียงด้วยสังขะ”

“บุคคลจะผูกใจมิตรทั้งหลายได้อย่างไร?”

“บุคคลผู้ใดมีการให้ ย่อมผูกมิตรทั้งหลายไว้ได้”

“บุคคลใดเมื่อละจากโลกนี้ไปสู่อีกโลกแล้วย่อมไม่เศร้าโศก?”

พระกุมารมาแล้วตรัสว่าให้ยังพระกุมารนี้ให้เจริญเติบโต แล้วนำมาให้แก่พระพุทธองค์ อีก ด้วยเหตุนี้ พระกุมารนี้จึงได้พระนามว่า **หัตถกอาหวกุมาร** เพราะพระกุมารนั้นมา จากราชบุรุษ ไปสู่มือแห่งยักษ์ ไปสู่พระหัตถ์ของพระผู้มีพระภาคเจ้า และกลับไปสู่มือ ราชบุรุษอีกครั้ง

พระราชกุมารทั้งหลายครั้งเห็นพระราชากรมเสด็จกลับอย่างปลอดภัย ต่าง สงสัยเป็นหนักหนา เหล่าราชบุรุษจึงเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น ชาวอาหวินครต่างพร้อมใจ กันหันหน้าไปยังวิมานแห่งอาหวกะแล้วสงสัยอันทรงว่า “สาธุ สาธุ สาธุ”

ลำดับนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบิณฑบาตในพระนครนั้น หลังจากทรง ทำภัตกิจเสร็จแล้ว จึงประทับนั่ง ณ โคนไม้แห่งหนึ่งใกล้ประตูพระนคร มหาชนและ ชาวอาหวินครทั้งหลาย มาประชุมกัน กระทำอภิเวทแล้วทูลถามพระพุทธองค์ถึง เรื่องราวความเป็นมาของการทรมานอาหวกะ พระพุทธองค์จึงตรัส **อาหวกสูตร** ตั้งแต่เริ่มการรบไปจนจบให้เหล่าพสกนิกรได้ฟัง เมื่อสิ้นกระแสความแห่งพุทธ ราวเมือง ๘๔,๐๐๐ คนก็คิดว่าดวงตาเห็นธรรม ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล

ครั้นเมื่อหัตถกอาหวกุมารเจริญวัย และฟังพระธรรมเทศนาจากพระบรม ศาสดาจนบรรลุอนาคามีผล พระพุทธองค์ทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะ ผู้เลิศกว่า อุบาสกทั้งหลาย ในด้านการสละครุหะบริวารด้วยสังหัตถุ ๔ ประการ คือ หนึ่งการ เป็นผู้ให้ (ทาน) สอง การพูดด้วยวาจาไพเราะ (ปิยวาจา) สาม การอุทิศตนบำเพ็ญ ประโยชน์ (อัตถจริยา) และ สี่ การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย (สมานัตตตา)

บทที่ ๓

ชัยชนะต่อสัตว์เดรัจฉานที่ป่าคลั่ง

โกญจนาท นาทา-คีรีช	เมาทยศ ตกมัน ตะปิงผลาญ
หมายย้าย สยมภู ให้เหล็กกลาญ	ตุงเพลิงธาร ไทป่า สายที่พัน
โผนทะยาน ดุจดั่ง จักราวุธ	ทะวีรุต หมายท่าด ให้อาสัญ
พญาช้าง แผ่นไผ่ ไฉนประจัญ	ตะลิ่งจัน หมอบราบ บาทยุดล
ด้วยอำนาจ เมตตา ตกาคต	ดบัพยศ คชจักร กลางสถล
พระเมตตา ไหลหลั่ง ดั่งสายชล	ดบัพทรน พยคช้าง ชนปรีดี
ขอพองท่าน จงมี ชัยมงคล	ทิวสักถ คลพร้อม ด้วยสุขี
ด้วยอำนาจ เมตตา-บารมี	ธรรมวชิ แห่งพระ พิชิตมาร

นาคาสิริจ คชชะรัง อะติมตะภูตัง
ทาวคคิจักกะมะสะนีวะ สุทธารณันตัง
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณี

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับพญาช้างนาคาสิริ
ซึ่งกำลังดกมัน ดุร้าย ดุจไฟป่า และจักรกับสายฟ้า
ทรงพิชิตพญาช้าง ด้วยน้ำพระทัยแห่งความเมตตา
ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตช้างนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ในนิพนธ์ครั้งหนึ่ง พระพุทธโศภิตทรงเข้าสู่ที่ประทับบรรทมพักผ่อนพระสิริร่างกาย
ที่สมควรที่จัดไว้เพื่อพระบรมศาสดา หลังจากทรงไขปัญหาแก่มุเทวดาทั้งหลายที่มา
ถามปัญหาในมัจฉิมยาม ความสว่างไสวก็บังเกิดไปทั่วทั้งวัดเวฬุวัน ด้วยรัศมีแห่งเทวดา
เหล่านั้น เมื่อสิ้นพุทธกิจแล้ว ทรงพระบรมมสัสติไสยาสน์ในพระคันธกุฎี งามสง่าสมองค์พระ
จอมไตร และขณะทรงพระบรรทมได้ทรงตรวจดูเวไนยสัตว์ทั้งหลายที่จะพึงสั่งสอนให้รู้

ธรรมในเบื้องสูง แล้วทรงเล็งเห็นบุคคลทั้ง ๘๔,๐๐๐ คนที่สามารถจะบรรลุธรรมได้ใน เหตุการณ์ที่พระองค์จะทรงมานพญาช้างหลวงที่ชื่อว่า นาคาศิริ กลางกรุงราชคฤห์

ครั้นล่วงเวลาแห่งราตรีเข้าสู่เช้าของวันใหม่ อรุณทองแสงเงินแสงทอง สะท้อนกับ พระฉวีอุจดังทองคำของสมเด็จพระชินวงศ์ เมื่อสร่งพระวรกายสำเร็จกิจแห่งพระสรีระใน เวลาเช้า พระองค์ตรัสแก่พระอานนท์ว่า

“อานนท์ เธอจงบอกแก่เหล่าภิกษุทั้งหลายในมหาวิหารใหญ่ทั้ง ๑๘ ตำบล อันอยู่ในกรุงราชคฤห์ทั้งหมดให้เข้าไปในเมืองกับเราเถิด”

พระพุทธอนุชารับตำแหน่งพระองค์แล้ว ปฏิบัติตามที่รับสั่งทุกประการโดยไม่บกพร่อง ฝ่ายภิกษุทั้งหลายครั้นทราบความแล้ว จึงมาประชุมพร้อมกัน

พระเทวทัตผู้เป็นญาติฝ่ายพระมารดาของสมเด็จพระบรมศาสดา เป็นผู้มีจิตใจโหดร้าย มีความปรารถนาชั่ว มีอุปนิสัยตรงข้ามกับสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่ครั้งสมัยยังทรงพระเยาว์

ทั้งสองพระองค์ ในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังเป็นผู้ที่รักความสงบ เพียรศึกษาหาความรู้ ส่วนเทวทัตกลับมีนิสัยเกเร ชอบเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น ครึ่งหนึ่ง ลีธัตถกุมารได้ช่วยชีวิตหนึ่งไว้ หลังจากที่ถูกกรรมของเทวทัตกรรมยิงใส่ด้วยความสนุก ขณะพระองค์ทรงถอนศรออกจากหงส์ตัวนั้น เทวทัตกุมารได้เข้าไปพยายามจะแย่งหงส์จากพระองค์ กล่าวกับพระองค์ว่า

“หงส์ตัวนี้เราเป็นเจ้าของ และครั้นนี้เป็นของเราด้วย เรายิ่งมันได้ด้วยฝีมือ”

พระองค์ตรัสตอบว่า

“หงส์ตัวนี้ ควรจะเป็นของผู้ที่รักษาชีวิตมัน มากกว่าที่จะเป็นของผู้ที่พยายามจะพรากชีวิตของมัน”

พระเทวทัตจึงผูกพยาบาทพระพุทธองค์ตั้งแต่นั้นมา ครั้นเมื่อเจ้าชายเวททัตเจริญ

“โปรดพญาช้างนาคาศิริ”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวิวัฒน์ แสนชัยรัตน์ เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๖๐๐ ซม.

พระชนษา และหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และประกาศพระศาสนาแผ่ไพศาลไปจนครบ องค์แห่งพระรัตนตรัย พระเทวทัตจึงได้อุปสมบทพร้อมกับภิกษุอื่นอีก ๕ คือ เจ้าชายภัททิยะ เจ้าชายอนุชเร เจ้าชายอานนท์ เจ้าชายภค เจ้าชายกิมพิละ และช่างกลที่ชื่อว่าอุบาลี อีก ๑ คน

เจ้าชายเวททัตเมื่อออกบวชเป็นสมณะในพระพุทธศาสนาแล้ว ก็ยังคงมีความริษยาใน พระบรมศาสดา ถูกความโลภครอบงำ มากใหญ่ ใฝ่สูง และหลงใหลในลาภสักการะ จึงหา อุบายวิธีให้มีลาภสักการะมากๆ จึงดำริว่า

“ใครหนอ จักช่วยให้เรามีลาภสักการะเทียบกับสมณโคดมได้”

ดำริดังนี้แล้ว จึงเห็นว่าเจ้าชายชยชาติครุณนั้นน่าจะศรัทธาในตนและเมื่อเป็นดังนั้น แล้วลาภสักการะก็จะตามมา เพื่อลาภสักการะ เจ้าชายเวททัตจึงมุ่งตรงไปยังพระราชวัง ณ ที่ประทับของเจ้าชายชยชาติครุณ ด้วยอิทธิฤทธิ์จำแลงกายเป็นมาณพน้อยเหาะมาในอากาศ มีงูพิษพันรอบเอว ๑ พัน เป็นสังวาล ๑ พัน รอบข้อมือทั้งสอง ๒ พัน รอบข้อเท้าทั้งสอง ๒ และพันบนมวยผม ๑ ปรากฏกายอยู่เบื้องหน้า เจ้าชายชยชาติครุณทรงมีอาการหวาด หวั่น สะดุ้งตกพระทัย พระเทวทัตจึงกล่าวว่

“พระองค์ทรงกลัวอาตมาหรือ”

“ใช่เราแล้ว แล้วท่านเป็นใครกัน”

“อาตมา คือ พระเทวทัต”

“เป็นสมณะหรือ หากเป็นเช่นนั้นจริง ขอท่านจงคืนกลับสู่เพศสมณะตามเดิมเถิด”

พระเทวทัตจึงกลับคืนสู่เพศสมณะตามเดิม เจ้าชายชยชาติครุณเมื่อเห็นอิทธิฤทธิ์ปฏิหารย์เช่นนั้น ก็บังเกิดความเลื่อมใสเป็นอย่างมาก และบูชาพระเทวทัตด้วยลาภสักการะ เรืองมา พระเทวทัตเมื่อได้รับการสนับสนุนจากเจ้าชายชยชาติครุณจึงสำพอใจยิ่งคิดอุกฤษว่า

“เราจักปกครองสงฆ์”

ทันทีที่สิ้นสุดความคิดนั้น พลังอิทธิฤทธิ์ก็อันตรธานไป เสื่อมจากมานสมาบัติ ไม่สามารถ แสดงฤทธิ์ได้อีกต่อไป

ในเวลาต่อมาพระเทวทัตได้กราบทูลพระศาสดา ขณะทีพระองค์ทรงแสดงธรรมอยู่ ท่ามกลางพุทธบริษัทว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์ทรงทราบมากแล้ว ของทรงมีพระชนมชีพอยู่ ตามปกติเกิด ส่วนหน้าที่การปกครองสงฆ์ขอให้เป็นภาระของข้าพระองค์”

ด้วยความโลภครอบงำจิตใจ จึงลืมว่าตนนั้นอาวุโสกว่าพระผู้มีพระภาคเจ้า เนื่องจากพระนางพิมพาอดีตพระแม่เหล็กของพระพุทธเจ้านั้น เป็นสหชาติของพระพุทธองค์คือเป็นผู้ที่เกิด วัน เดือน ปี เดียวกันกับพระพุทธเจ้า ขณะที่พระเทวทัตเป็นพระเชษฐาของพระนาง พิมพา จึงมีอายุมากกว่าพระพุทธองค์ โฉนเลยจะอาวุโสกว่าพระเทวทัตได้

ครั้งนั้นพระองค์ทรงปฏิเสธพระเทวทัตว่า

“เธอจงอย่าใส่ใจในการปกครองสงฆ์เลยเทวทัต แม้แต่สารีบุตรและโมคคัลลานะเรายังไม่มอบสงฆ์ให้ดูแลเลย โฉนเราจึงจะมอบให้แก่เธอผู้เปรียบดังเช่นชากศพ และบริโภคปัจจัยอุจจกลิ่นก่อนน้ำลายแล้ว”

พระเทวทัตเมื่อได้ฟังดังนั้นแล้ว จึงโกรธแค้นเคืองพระพุทธองค์เป็นอย่างมาก ก้าวออกไปจากที่นั้นโดยทันที และคิดพยาบาทปองร้ายพระพุทธเจ้าเป็นเทวีคุณ พยายามปลงพระชนม์พระพุทธเจ้าด้วยวิธีการต่างๆ อยู่หลายครั้ง มีอยู่ครั้งหนึ่งได้สั่งให้นายขมธมไป ลอบปลงพระชนม์ ขณะที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมแก่พุทธบริษัท ทำให้นายขมธมนั้นได้ ฟังธรรมไปด้วย จนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และกราบทูลขอ อุปสมบทเป็นภิกษุในพระบรรพชาศาสนา

เมื่อใช้คนอื่นไม่สำเร็จพระเทวทัตจึงลงมือด้วยตนเอง โดยปีนขึ้นไปบนยอดเขาชิลขณภูมิ ในขณะที่อยู่กับที่พระพุทธองค์ทรงเดินจงกรมอยู่เชิงเขาด้านล่าง พระเทวทัตตั้งใจกลัง

หินก้อนใหญ่หมายมุ่งให้ทับพระสรีระของพระพุทธองค์ให้แหลกเหลว แต่เกิดเหตุเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก ภูเขาทั้งสองในบริเวณอันไกลนั้น ได้น้อมลงมารับก้นหินที่พระเวทที่ตกลงมาจากยอดเขา สะเก็ดหินชิ้นหนึ่งได้กระเด็นมากระทบพระบาท จนทำให้พระบาทหือพระโลหิต ถึงแม้ว่าจะไม่ถึงทำให้ทรงบริษัณพานในครั้งนั้น แต่ก็เป็อนันตริยกรรมที่ทำให้พระเวทที่ตต้องตกบรเวณเืองเดียว

เมื่อทำการไม่สำเร็จ พระเวทจึงตั้งคำริว่า แม้ว่ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าใครเมื่อเห็นพระพุทธองค์แล้วย่อมจะเกรงในอำนาจบารมี ไม่สามารถกระทำอันตรายแก่พระองค์ได้ด้วยอำนาจของคุณพระรัตนตรัย แต่สัตว์เดรัจฉานเช่นช้างหลวงนาคาหรือนาคาเป็นช้างคู่ร้าย ตกมันขาดสติทำให้สามารถผ่านมนุษย์ได้ ด้วยไม่รู้จักคุณพระพุทธ คุณพระธรรม และคุณพระสงฆ์ จึงง่ายที่จะใช้มือในการปลงพระชนมมิ่งคสมเด็จพะสิมมาสัมพุทธเจ้า

ต่อมาพระเวทที่เดินไปที่โรงช้างหลวงกล่าวกับควาญช้างว่า

“แม่พนาย เราสามารถจะเด็ดทูลในหลวงให้คุณไ้โทษ ให้ลดตำแหน่งหรือเลื่อนตำแหน่งและปูนบำเหน็จรางวัลแก่พวกท่านได้หากเพียงแต่ทำตามที่เราสั่งเท่านั้น”

พระเวทที่เด็ดดูอาการของช้างแล้ว จึงกล่าวกับนายควาญช้างว่า

“ช้างหลวงนี้ตกมันอยู่รี”

ควาญช้างรีบตอบพระเวทด้วยความเกรงกลัวอำนาจว่า

“ขอรับพระคุณเจ้า นาคาหรือนาคาตกมันอยู่ พวกข้าพเจ้ากลัวเดรัจฉานมาให้สุรวินละ

๘ กระชอม ขอรับ”

พระเวทที่ทรงเล็งเห็นหนทางอยู่แล้วจึงตอบว่า

“ดีละ พนาย ฉันจงฟังคำเราให้ดี จงปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด อย่าลืมาว่าแม้ชีวิตของท่านก็อยู่ในมือเรา ท่านจงเพิ่มสุราเป็น ๑๖ กระชอม และทรมานพญาช้างนี้ แล้วปล่อยช้างให้บ่ายหน้าไปทางพระบรมศาสดาในเวลาออกบิณฑบาต”

พวกควาญช้างรีบรับคำสั่งแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง ผู้ที่ทราบข่าวก็มาเรื่องช้างนั้นให้ชาวแพร่กระจายไปว่า พระเวทที่ตรมคิดกั้นกับพระราชาจะปลงพระชนมพระบรมศาสดา ด้วยการปล่อยช้างนาคาหรือนาคาในขณะทีพระพุทธองค์กำลังทรงบิณฑบาตอยู่ เหล่าอุบลกุลาสิลาที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนาก็นำความให้ทราบถึงพระผู้มีพระภาค

“ขอพระองค์อย่าเสด็จออกบิณฑบาตเลยพระพุทธเจ้าข้า ขอพระองค์ทรงรอรอยู่ที่เวฬุวันวิหารแห่งนี้เถิด เพราะตอนนี้พวกข้าพพระพุทธเจ้าทราบความมาว่าช้างนาคาหรือนาคาจะออกอาละวาดในเขตพระนครจะเป็นอันตรายแก่พระองค์ ขอพระองค์ทรงรอรอยู่เพื่อไม่ให้พวกข้าพพระพุทธเจ้าได้นำโกชนอาหาหรามาถวายในเวฬุวันวิหารแห่งนี้เถิด พระพุทธเจ้าข้า”

พระพุทธองค์ทรงนั่งอยู่ เหล่าพุทธอุบลกุลาจึงรีบหนีไปจากที่นั่น เพราะเข้าใจว่าพระพุทธองค์ทรงรับนิมิตแล้ว

ในเขตพระนครเวลานั้น เกิดโกลาหลเป็นการใหญ่ ดิ่ง ตึง ตึง ตึงตึง เสียงกลองดังขึ้นเพื่อเตือนประชาชนให้ทราบนภัยที่ตกลงารยี้ได้เป่าประกาศให้ชาวเมืองทั้งหลายทราบถึงการปล่อยช้างนาคาหรือนาคาว่า

“มีพระราชโองการ ให้ปล่อยช้างนาคาหรือนาคาในเส้นทางนี้ ขอให้ประชาชนจงระมัดระวัง พญาช้างตกมันมีอันตรายเป็นอย่างมาก และจงใช้เส้นทางนี้ชั่วคราวจนกว่าพญาช้างจะผ่านไป และเหตุการณ์สงบลง”

บรรยากาศในพระนครดูวุ่นวายสับสน ชาวบ้านที่กำลังรอดักบิดพระพุทธองค์ก็วิ่งเก็บของกันจ้าละหวั่น เหล่ารถม้าในพระนครต้องหลบฝูงชนจนกันเสียงดังสนั่น เหล่าพ่อค้าแม่ค้าต่างรีบเก็บสัมภาระ เสียงประตูหน้าต่างปิดดังโครมคราม บ้างก็ร้องเรียกลูกบ่างก็เรียกหลาน เสียงเด็กร้องไห้กระจองอแง บ้างก็บินขึ้นไปบนตึกและหลังคาบ้าน ทั้งบยอกไม้กั้นลุดตก ทำให้ผ้าผ่อนหลดลุ่ยเสียหาย

ผู้เลื่อมใสในพระพุทธองค์ต่างก็พูดว่า

“จิตโพธิสัตว์”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวิวัฒน์ แสนชัยรัตน์ เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๐๐ x ๕๐๐ ซม.

“เรามั่นใจในพระองค์ว่า พระองค์จะทรงปราบพศพญาช้างนาคาหรือนาคาได้อย่างแน่นอน วันนี้แหละเราจะได้เห็นปาฏิหาริย์ พระองค์จะทรงต่อสู้กับพญาช้างนาคาหรือนาคาด้วยพุทธลีลาอันหาที่เปรียบมิได้”

ส่วนฝ่ายที่ไม่เลื่อมใสก็พูดว่า

“วันนี้แหละ พวกเราจะได้เห็นความพินาคของพระผู้มีพระภาคเจ้า ถูกช้างนาคาหรือนาคาประหารบศขยี้พระสรีระจนแหลกเหลวไปต่อหน้าต่อตา”

ฝ่ายพระทศพลทรงครองอินทราสถิตบาตรและจีวรเยื้องย่างพระวรกายดูงพญาราชสีห์มาสู่ที่ประชุมแห่งเวฬุวันมหาวิหาร หมู่ภิกษุเ็นรพระพุทธองค์อยู่แล้วทิวอาการสงบ เมื่อสมควรแก่เวลาแล้ว จึงทรงย่างพระบาทพะพศคร่มุ่งสู่กรุงราชคฤห์พร้อมพระสาวกเป็นจำนวนมาก

พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพุทธกิจตามปกติ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสาวกและพุทธบริษัทเห็นว่า พระองค์มิได้หวั่นพระทัยในอันตรายเลยแม้แต่น้อย แต่ทรงเห็นว่าการบำเพ็ญพุทธกิจของพระองค์นั้นสำคัญกว่าอันตรายที่จะมาถึง เหล่าควาญช้างเมื่อเห็นองค์พระศาสดาเข้ามาสู่โคงร จึงช่วยกันกั้นทางพญาช้างด้วยขอและคัสตราต่างๆ ทำให้ช้างนาคาหรือนาคาเกิดโศสะและขาดสติด้วยเมานฤทธิสุราที่เพิ่มขึ้นและความเจ็บปวดที่ถูกคัสตราซึ่งทั้งหลายทั้งแห่งจนโลหิตไหลแดงไปทั่วบริเวณโรงช้าง เสียงช้างที่ถูกทรมานร้องด้วยความโกรธแค้นทำให้ผู้คนตระหนกตกใจ ชว้วยหายกันหมด ทันใดนั้นโข้ที่ลำไ้ก็ขาดออกด้วยแรงแห่งพญาช้างสารโรงช้างจึงถูกทำลายเสียหายราวกับถูกพายุถล่ม เหล่าควาญช้างจึงช่วยกันต้อนให้ช้างวิ่งไปสู่โคงรแห่งพระบรมศาสดา

ฝ่ายพญาช้างวิ่งทำลายเรือนชานของประชาชนหลายราบไปเป็นแถบๆ เกวียนที่จอดทิ้งขวางทางอยู่ ก็ถูกช้างนาคาหรือนาคาวิ่งชนกระเด็นไปหลายทิศทาง ประชาชนบางพวกได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ส่วนผู้ที่กำลังร่ววยกัมกับพระยัสันที่ตกหล่น เมื่อเห็น

พญาช้างจึงมาด้วยความเร็ว แรงแห่งพญาช้างทำให้แผ่นดินสะเทือนเลื่อนลั่นสิ้นไหว ยากที่จะหลบหลีกไปจากที่นั้นได้ จึงถูกพญาช้างใช้วงพาดพาดกั้นวังหน้อยอย่างไม่คิดชีวิต เหล่าสตรีก็กรี๊ดร้องสุดเสียงด้วยความตกใจกลัว พระพุทธองค์ประทับยืนสงบอยู่ท่ามกลางความโกลาหลทั้งหลาย นาคาศรีปริวีเข้ามาส่งเสียงคำรามกึกก้อง กระพือพู่ขึงหมายจะพิชิตพระจอมไตรให้แหลกละเอียดเดียว เหล่าภิกษุทั้งหลายเมื่อเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น จึงทูลขอให้พระองค์เสด็จกลับไป

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาค พญาช้างสารได้วิงกรรมทางนี้แล้ว ขอพระองค์ทรงเสด็จหลีกไปเถิดพระเจ้าข้า”

พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากผู้ไม่อาจจะทนในเหตุการณ์จนตัวนั้นได้ จึงได้ตัดสินใจเด็ดเดี่ยวยอมสละชีวิตแทนพระบรมศาสดา รีบก้าวเท้าไปหยุดยืนอุ้มบาตรขวางอยู่เบื้องหน้าพระพุทธองค์ไว้ในทันที

พระผู้มีพระภาคเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น จึงตรัสว่า

“อานนท์หลีกไปเถิด ไม่มีผู้ใดจะทำอันตรายเรดถาคัดได้เลย”

แม้พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงสามครั้ง แต่พระอานนท์ก็ยังยืนยั้งที่จะเสียสละชีวิตของท่านว่า

“ขอให้พญาช้างนี้พรากชีวิตของข้าพระองค์เสียก่อนเถิดพระพุทธเจ้าข้า”

พระอานนท์ยอมสละชีวิตเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาด้วยความกตัญญูต่อพระศาสดา

ฝ่ายนาคาศรีปริวีเข้ามาด้วยความเร็วดุจกระแสน้ำป่าที่เชี่ยวกรากไม่มีสิ่งใดสามารถต้านทานไว้ได้ พระพุทธองค์จึงใช้พุทธอาญาพยับนาคาให้พระอานนท์เข้าไปสู่อุโมงุภิกษุ ก่อนที่พญาช้างจะทำร้ายพระอานนท์ได้ทัน

หญิงนางหนึ่งอุ้มลูกน้อยอยู่ ด้วยความตกตะลึงในเหตุการณ์ และแตกทางแห่งช้างไม่ถูกว่าจะไปทิศทางไหน ด้วยความเมาในฤทธิ์สุราของช้างทำให้ชวนเชยกที่จะคาดเดา

ได้ ในเวลาจนตัวเช่นนั้น นางจึงวิ่งหลบหนีเอาชีวิตรอดและทิ้งลูกน้อยไว้อย่างขาดสติ

ทันใดนั้นช้างได้เบี่ยงทางจากพระอานนท์ ตรงไปยังทารกที่นอนร้องไห้อยู่ฝ่ายสตรีนางนั้น เมื่อได้สติจึงหันกลับมามองลูกน้อย เห็นพญาช้างทรงบริไปยังทารก จึงกรี๊ดร้องขึ้นสุดเสียงด้วยความตกใจ

“กรี๊ด ! ลูกแม่”

วินาทีที่ทุกหัวใจเกือบหยุดเต้น เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น กระแสแห่งหามาตต่าเป็นกำลังแห่งพระพุทธองค์ พลันแล่นเข้าสู่ดวงจิตของพญาชสาร

“นาคาศรี จงอย่าแล่นไปเปล่าเลย จงมาทางนี้เถิด คนที่ต้องการให้เจ้าทำร้ายมีแค่เพียงเราเท่านั้น”

กระแสแห่งหามาตต่านั้นดุจดั่งน้ำเย็นที่หลังรดกลางดวงใจที่เดือดดาลด้วยไฟโทสะให้กลับมอดดับลงในทันที

เหตุการณ์ได้พลิกผัน พญาช้างนั้นได้มีการสงบลงทั้งสองข้าง และหย่อนจงลงดำเนินอย่างเชื่องช้าเข้าไปหมอบลงแทบพระบาท พระพุทธองค์ตรัสแก่พญาช้างว่า

“นาคาศรี แต่จะไปเจ้าอย่าดูร้ายหยาบคายเบียดเบียนชีวิตมนุษย์ จงมีจิตเมตตาเถิด”

ทรงอุบระพะของพญาช้างแล้วตรัสอีกว่า

“เจ้าอย่าได้ฆ่ามนุษย์อีกเลยเพราะจักเป็นเหตุแห่งทุกข์ จงอย่าประมาท เพราะผู้ดีประมาทแล้วยอมไปสู่สุคติมิได้โดย”

พญาช้างนาคาศรีได้ฟังพระพุทธสุรเสียงดังนั้นแล้วน้ำตาไหล ปิดติแม่ชานไปทั่วร่างกายที่ว่างไม่ได้ หากว่านาคาศรีไม่เป็นผู้ดีจริงฉานก็จะได้บรรลุเสดาปัตติผลในทันที

ประชาชนที่อยู่ในเหตุการณ์อันอัศจรรย์นั้นบ้างก็ตบมือ บ้างก็โห่ร้อง กล่าวสรรเสริญ พุทธคุณดังกึกก้องไปทั่วพระนคร ต่างมีจิตใจรื่นบันเทิงบันเทิงรรมทั้งปลดปล่อยเครื่องประดับ บ้างคงไม่บังโยนไปบูชาจนท่วมท้นพญาช้างนาคาศรี จึงมีชื่อใหม่ว่า ธนบาล ตั้งแต่นั้นมา

ช้างธนบาลได้แสดงท่าทางเคารพ โดยการใช้งวงกอบเอาฝุ่นละอองในบริเวณที่พระพุทธองค์ได้ทรงเหยียบไว้แล้วพัดใส่ศีรษะของตน ย่อตัวถอยหลังประหนึ่งแสดงพำบังคมลา จากนั้นจึงกลับไปสู่โรงช้างตามเดิม

เมื่อสำเร็จตามพุทธประสงค์ตั้งนั้นแล้ว ก็ทรงดำริว่าจะบิณฑบาตวันนี้เห็นจะไม่สมควร จึงป่ายพระพักตร์กลับไปสู่วิวาหารพร้อมด้วยพระสาวกทั้งหลายเหมือนมหาราชาทรงชนะข้าศึกฉนั้น เหล่าพุทธบริษัทต่างก็รีบจัดแจงสำรับโภชนะต่างๆ ทั้งข้าวและน้ำมากมาย ตามเสด็จไปถวายพระพุทธองค์ จึงเกิดการบำเพ็ญมทานขึ้น ณ เวฬุวันวิหาร อุบาสิก อุบาสิกาทั้งหลายต่างสรรเสริญพุทธคุณโดยมากกว่าพลังแห่งใจย่อมชนะกำลังแห่งกาย

เชิงอรอด

กระออม คือ ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่หรือหวาย รูปคล้ายกระป๋อง ไม้คือ ใช้ใส่น้ำ เช่นสงกรานน้ำที่พิธีสิบกระออม มัชฌิมยาม คือ ยามกลาง, ส่วนที่สองของราตรี เมื่อแบ่งคืนหนึ่งเป็นสามส่วน รวาทิงคืน

พุทธกิจ คือ กิจที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ การงานที่พระพุทธเจ้าทรงกระทำ พุทธกิจประจำวันมีอยู่ ๔ ประการหนึ่ง เวลาเช้าเสด็จบิณฑบาต สอง เวลาเย็นทรงแสดงธรรม สาม เวลาค่ำประธนาโองาทแก่เหล่าภิกษุ สี่ เย็นคืนทรงตอบปัญหาเทวดา ห้า จวนสว่างทรงตรวจพิจารณาในนิสัยที่สามรถ และยังไม่สามารถบรรลุธรรมอันควรเสด็จไปโปรดหรือไม

พนาย คือ คำเรียกผู้ถือไม้บังคับบัญชา

เวไนยสัตว์ หรือ เวเนยสัตว์ คือ สัตว์ผู้สมควรแก่การแนะนำสั่งสอน, สัตว์ที่พึงแนะนำได้, สัตว์ที่พอคิดสอนได้

เส้นทางโคจรแห่งพระบรมศาสดา คือ เส้นทางบิณฑบาตของพระพุทธเจ้า

อันตรวาสก คือ ผ้านุ่ง สบ เป็นส่วนหนึ่งของโจริจวร

เจ้าชายอาชาติศัตรู คือ พระราชโอรสของพระเจ้าทิมทิสาร ต่อมาได้เป็นพระราชา เสดยราชสมบัติ ณ กรุงราชคฤห์ ตามประวัติว่าได้รับราชสมบัติด้วยการทำบิณฑบาต

บทที่ ๔

ชัยชนะต่อบုรุษผู้เหี้ยมโหด

เง้อคานข่า ล่าไล่ ไกลสามโยชน์	ฝีมือโหด มุ่งร้าย หมายประหาร
ลือเลื่องชื่อ ไจรง-คูลิมาล	สรามลั้งวาล นัวมนุบะยั ทูรทังเก้
ด้วยอิทธิ ปฎิหารย์ จอมไตรภพ	๘ สยบ ไจรร้าย คลายไมหันธ
ทั้งดาบลง ปลงพม ออกบาชฬัดัน	บันลือลัน อรหันต์ ปูชนีย
ขอพองท่น จงมี ชัยมงคล	ทั่วสักล คลพร้อม ด้วยสุชี
ด้วยอำนาจ อิทธิ-บารมี	บังวงฤทธิ์ แห่งพระ พิชิตมาร

อุกชิตตะชัคคะมะดีหัตถะ สุทวารุณันตัง
 ธาวันติโยชนะปะถัง คูลิมาละวันตัง
 อิทธิสิลสังคะตะมะโน ชิตะวา มุณินโท
 ตันตะชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณีฯ
 สมเด็จพระจอมมุณี ทรงผจญกับโจรองคูลิมาลผู้ดุร้าย
 ถือดาบวิ่งไล่พระองค์ไปตั้ง ๓ โยชน์
 ทรงพิชิตจอมโจรด้วยอิทธิฤทธิ์ทางใจ อย่างยอดเยี่ยม
 ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตโจรนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

คำคืนหนึ่ง ดวงดาวเปล่งประกายพร่างพราวเต็มท้องฟ้าตัดกับความมืดแห่งราตรี ใน
 หมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่ง ไกลกรุงสรวัดถิ่นสงบเงียบ เสียงร้องของทารกได้ดังขึ้นทารกเพศ
 ชายได้ถือกำเนิดพร้อมเหตุอัศจรรย์ ทันทีที่เมฆหมอกบดบังแสงจันทร์จนมืดมิด เหล่าเครื่อง
 ศัสตราวุธก็เปล่งแสงสว่างโชติช่วงระวากับคนทั้งหมู่บ้านได้พร้อมใจกันจุดเทียนขึ้น

“นั่นแสงอะไร”

ทุกคนตกตื่น ภัคควพราหมณ์ปุโรหิตผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวแห่งตระกูลพราหมณ์ มีความชำนาญในการทำนายฤกษ์ยามยามร้าย จึงได้รับเดินออกจากเรือน แล้วแหงนหน้าแลดูฤกษ์แห่งกลุ่มดาว ก็เกิดความประหลาดใจสุหนาทออกมาว่า

“กลุ่มดาวโจร! เด็กคนนี้จะต้องกลายเป็นมหาโจรร้ายกาจอย่างแน่นอน! เราจะบอกมันตามีว้อย่างไรดี”

เช้าวันรุ่งขึ้น โนนศราวดีดี พระเจ้าปเสนทิโกศลได้เรียกพราหมณ์ปุโรหิตเข้ามาเพื่อทำนายเหตุที่เกิดขึ้น

“ถวายบังคมพระเจ้าข้า”

ปุโรหิตถวายบังคมพระเจ้าปเสนทิโกศล

“เมื่อคืน เราตื่นขึ้นเพราะแสงจากพระขรรค์ ทหารรายงานว่าในท้องพระคลังก็เช่นเดียวกัน ศัสตราวุธทั้งหลายได้เปล่งแสงขึ้นพร้อมกัน แล้วก็ดับไป จะมีเหตุอันใดหรือท่านปุโรหิต”

“บุตรของข้าพระองค์ได้ถือกำเนิดขึ้นในฤกษ์ดาวโจร ซึ่งในอนาคตจะเติบโตเป็นมหาโจรร้าย ทำบ้านเมืองให้เดือดร้อน แผ่นดินจะลุกเป็นไฟตามนิมิตหมายที่ประจักษ์แก่พระองค์พระเจ้าข้า” พราหมณ์ปุโรหิตกราบทูล

พระเจ้าปเสนทิโกศลใคร่ครวญแล้วจึงตรัสถาม

“ถ้าเช่นนั้นเราควรทำเช่นไรดี ท่านปุโรหิต”

“สุดแล้วแต่จะทรงเห็นสมควรเถิดพระเจ้าข้า แต่ข้าพระองค์เห็นว่าถ้าปล่อยให้ทหารคนนี้เติบโตมา ในภายภาคหน้าจะทำให้บ้านเมืองเดือดร้อนวุ่นวาย จะเที่ยวไล่ฆ่ามหาชนเป็นจำนวนมาก ขอพระองค์อย่าได้รอช้า จงมีรับสั่งให้นำกุมารมาประหารชีวิตเสียเถิด เพื่อตัดไฟเสียแต่ต้นลมพระเจ้าข้า” พราหมณ์ปุโรหิตกราบทูล

ฝ่ายพระเจ้าปเสนทิโกศลใคร่ครวญแล้วจึงตรัสแก่พราหมณ์ปุโรหิตว่า

“เราจะทำอย่างนั้นได้อย่างไร ทารกนี้มิได้มีความผิดอะไร แต่ถ้าบุตรชายของท่านเติบโตแล้วก่อเรื่องเมื่อใด เราจะทำตามที่ท่านบอก ท่านจงเสี่ยงดูบุตรของท่านให้ดีกว่าท่านปุโรหิต”

“พระองค์ทรงมีพระกรุณาอย่างไรพระเจ้าข้า”

หลังจากพราหมณ์ปุโรหิตรับพระราชโองการแล้ว จึงถวายบังคมลาไปสู่เรือนของตน “นาย พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงตรัสอย่างไรบ้าง” พราหมณ์เอ่ยถาม

ส่วนพราหมณ์ปุโรหิตยังมีความสับสนอยู่ในใจ ใจหนึ่งก็ดีใจ อีกใจหนึ่งก็เกิดปริวิตก จึงตอบนางมันตานีไปว่า

“แม้มันตานี พระองค์ทรงมีพระกรุณายังนัก ทรงให้ดูแลบุตรชายคนนี้ได้ดี อย่าให้เป็นโจรก่อความเดือดร้อนให้แก่บ้านเมืองได้ แม้มันตานี เราควรจะต้องขอกุมารนี้ว่า อหิงสกะ แปลว่า ผู้ไม่เบียดเบียนใคร เพื่อเป็นการแก้เคล็ดแห่งลางร้ายทั้งหลายที่เกิดขึ้น”

อหิงสกะครั้นเจริญวัยขึ้นเติบทรักสงบ มีปัญญาเฉลียวฉลาด วานอนสง่างาม มีความนอบน้อมต่อบิดามารดา ใส่ใจในการศึกษาเป็นอย่างดี

“ท่านแม่ อย่าหนีข้านะ” เด็กน้อยที่เจริญวัยกำลังไล่จับผู้เป็นมารดา

ตามด้วยแล้วเสียงปรามด้วยความหวังดีของบิดาว่า

“สองคนนี่เล่นอะไรกัน อหิงสกะเจ้าทอมมดที่พ่อสั่งแล้วหรือยัง”

“ท่านพ่อ มดที่ท่านพ่อสั่งนั้น ข้าพองจำได้หมดแล้วครับ” เด็กน้อยตอบ

รอยยิ้มน้อยๆ ผุดขึ้นที่มุมปากของท่านพราหมณ์ปุโรหิต ด้วยใจที่สบาย

ในเวลาต่อมา เมื่อมารดาบิดาเห็นว่าอหิงสกะโตพอสมควรแล้วจึงปรึกษากันว่า

“อหิงสกะเป็นเด็กฉลาดเรียนรู้ได้เร็ว เราควรที่จะส่งเขาไปศึกษาที่สำนักศึกษาศาสตร์ของ

“ไปรดองคูนิมาลา”

เขียนภาพโดย พระธรรมธาดา จันทสโร เทพคณิศร สี่พระคณิศรหน้าใบ ขนาด ๔๐ x ๕๐ ซม.

อาจารย์ที่ศิปาโมกษ์ผู้มีชื่อเสียง เพื่อศึกษาศิลปศาสตร์วิชาการต่างๆ”

พราหมณ์ปุโรหิตกล่าวขึ้น

“ดิฉันเห็นด้วยกับท่านนาย” พราหมณ์เอ่ยกล่าวเสริม

ครั้นแล้วคนทั้งสามจึงเดินทางมุ่งสู่สำนักศึกษาศาสตร์

“อีกไกลไหมครับท่านพ่อ” อหิงสกะถามด้วยความใคร่รู้

“ใกล้จะถึงแล้วละ อหิงสกะ” ผู้เป็นบิดาตอบบุตรชายให้คลายความสงสัย ขณะย่างเท้าตามทางเกวียนที่ส่องสว่างทางคือทุ่งหญ้าและป่ารก

ครั้นถึงสำนักศึกษาศาสตร์ บิดาของอหิงสกะจึงได้ฝากบุตรไว้ในความดูแลของอาจารย์ที่ศิปาโมกษ์

“ท่านอาจารย์ ข้าพเจ้าฝากบุตรของข้า อหิงสกะ ให้ท่านช่วยอบรมและสั่งสอนวิชาการต่างๆ ไปด้วย”

“ไม่ต้องเป็นห่วงนะพ่อบุรุษ เด็กคนนี่ข้าดูแล้ว เขาเป็นเด็กฉลาด มีปัญญาดี”

อาจารย์ที่ศิปาโมกษ์กล่าวด้วยความยินดี ทั้งสองจึงลาอาจารย์กลับสู่เรือนของตน กลับมาพราหมณ์ทั้งสองอหิงสกะว่า

“อหิงสกะ ลูกอยู่กับอาจารย์ต้องเชื่อฟังท่านนะ” ผู้เป็นมารดา กล่าวด้วยความหวังใจ

“ครับท่านแม่” อหิงสกะรับคำ

อหิงสกะปรนนิบัติอาจารย์เป็นอย่างดี เอาใจใส่ในการศึกษาอย่างจริงจัง ไม่ว่าอาจารย์จะให้ศึกษาวิชาการอะไร ก็สามารถเรียนรู้ได้หมด จึงเป็นที่โปรดปรานของอาจารย์เป็นอย่างมาก จนเพื่อนร่วมสำนักไม่พอใจและคิดกำจัด

“ดูสิพวกเรา ท่านอาจารย์มีอะไร ก็เรียกแต่เจ้าอหิงสกะ”

ศิษย์คนหนึ่งพูดขึ้น “เราควรจะทำอย่างไรกับมันดี”

๓๕๔

ชัยชนะแห่งพระ

ศิษย์อีกคนถาม “พวกเราเอายังนี้ พวกเราแบ่งเป็นสามพวก แล้วค่อยๆ ไล่ ความเจ้าอหิงสกะให้อาจารย์ที่ทีละพวก อาจารย์ต้องเชื่อเป็นแน่ เชื่อข้าเถอะ”

แล้วแผนการร้ายร้ายก็เริ่มขึ้น พวกศิษย์เหล่านั้นใช้อุบายต่างๆ ยุยงอาจารย์ เรื่อง แล้วเรื่องเล่าแต่หาสำเร็จผลไม่ มีอาจารย์ให้อาจารย์เชื่อได้ แต่ในที่สุดก็สามารถทำได้โดย กล่าวหาด้วยเหตุที่ทำให้อาจารย์ระแวงและไม่อาจวางใจอหิงสกะได้อีกต่อไป ด้วยการร่วมมือกันไล่ความอหิงสกะว่าเป็นชู้กับภรรยาของอาจารย์

อหิงสกะไม่เคยคิดถึงเรื่องเช่นนี้ ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในสำนักอาจารย์ที่คาปาโมกข์ก็ ปฏิบัติตนเป็นศิษย์มีได้บกพร่องแต่ประการใด และยังคงความเคารพในภรรยาของอาจารย์ เสมือนมารดาของตน ส่วนภรรยาของอาจารย์ก็ให้ความดูแลเอาใจใส่อหิงสกะอย่างบุตร เช่นเดียวกัน แต่ภรรยาของคาปาโมกข์นั้นยังอายุไม่มาก จึงทำให้อาจารย์ที่คาปาโมกข์ไม่ ไวใจและคลายความรักที่มีต่อลูกศิษย์ลง พร้อมกับคิดว่าจะทำเช่นไรต่อกับอหิงสกะ

“เราควรจะทำเจ้าอหิงสกะเสีย แต่ว่าการทำเช่นนั้นอาจทำให้คนทั้งหลายคิดเคียด และจะทำให้สำนักของเราเสื่อมเสียชื่อเสียงได้ อย่างกระนั้นเลยเราไม่ควรลงมือเอง ควรให้ มหาชนทั้งหลายกำจัดเจ้าอหิงสกะเองดีกว่า” อาจารย์คิดอุบายกำจัดศิษย์

“เจ้าไปตามอหิงสกะให้มาพบข้าหน่อย”

อาจารย์บอกศิษย์คนหนึ่ง เขาจึงไปบอกอหิงสกะ

“อหิงสกะท่านอาจารย์เรียกเจ้าให้ไปพบ”

อหิงสกะเข้ามาด้วยความนอบน้อมต่ออาจารย์เหมือนเคย แล้วกล่าวว่า

“ท่านอาจารย์มีอะไรให้ผมรับใช้หรือครับ”

“ข้าเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ข้าจะประสาธนาอหิงสกะให้แก่เจ้า แต่ผู้ที่จะเรียนมหามนต์นี้ ได้สำเร็จจะต้องตัดนิ้วคนให้ได้พันหนึ่ง แล้วจะนำมาเซ่นไหว้ทวารวราชยามนต์ ข้าจะประสาธนา วิชาให้แก่เจ้า เจ้าก็จะเรียนจบวิชาในสำนักของข้าเหนือกว่าใครอื่น”

๓๕๕

ชัยชนะแห่งพระ

อหิงสกะเมื่อได้ยินเช่นนั้นก็ทักท้วงว่า

“ท่านอาจารย์ข้าก็เกิดแต่ตระกูลพราหมณ์ มิได้คิดที่จะเบียดเบียนสัตว์ ครั้นข้าจะ ทำกรรมชดช้อยก็คิดประเพณีวงศ์ตระกูลมารดาบิดา ข้ามีอาจลวงงมงายได้หรือครับ”

อหิงสกะกล่าวด้วยความไม่สบายใจ

“เจ้าจงทำตามที่ข้าบอกเถิด อย่าได้รอช้า เจ้าจะได้เรียนจบไตรเพทอันเป็นคัมภีร์ ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของศาสนาพราหมณ์ และกลับบ้านไปหาบิดามารดาของเจ้าที่จากมานาน เจ้าไม่ยากให้ท่านผู้มีใจหรือหรือ”

อหิงสกะผู้เคารพอาจารย์มาตั้งแต่ต้น และรู้ว่าอาจารย์รักและหวังดีต่อเขาไม่น้อย ไปกว่ามารดาบิดาเลย เมื่อได้ฟังอาจารย์สั่งเช่นนั้น จึงได้ปฏิบัติตามโดยมิได้เหลียวใจใดๆ แม้แต่น้อย

อหิงสกะเป็นผู้มีปัญญาดี มีร่างกายแข็งแรงกำยำ ทั้งฝีมือเชิงหอกดาบธนูมีเป็นรอง ผู้ใด มิได้มีจิตใจจะรังแกผู้ใด แต่ด้วยเชื่อคำอาจารย์ เขาจึงเป็นผู้ล่าที่ใครๆ เกรงกลัว เข็ด ขยาด มีชีวิตบริสุทธิ์ช่วยเหลือ และเพียงไม่นานชื่อเสียงของเขาที่เลื่องลือไปทั่ว ครั้งแรกๆ เขาฆ่าแต่ผู้ที่มีใจอหิงสกะสัตว์สัตว์ตืดและจำกัอยู่เพียงในราวป่า พวกที่มานั่งเป่าปี่เรียง บ้าง หรือพวกที่ฆ่าวัวเพื่อทำการบูชายัญบ้าง หรือแม้แต่พวกโจร เมื่อเขาฆ่าคนเป็นจำนวนมาก จิตใจของเขาที่คิดผิดไปจากเดิม คิดว่าการฆ่ามิใช่ความผิด และแล้วก็ไม่มีใครกล้าเข้าไป เก็บผักเก็บพินในราวป่าอีกเลย

ช่วงแรกอหิงสกะมิได้นับจำนวนคนที่เขาฆ่า แต่ต่อมาเขาได้ตัดนิ้วมือคนมาแล้วร้อย เป็นพวงห้อยไว้ตามกิ่งไม้ แต่ไม่ปลอดภัยเพราะมีคนกักคอบมาจิกกิน ต่อมากิจนำมาคล้องคอ ไปไหนมาไหนก็คล้องไปด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้ที่พบเห็นจึงตั้งสมญานามให้เขาว่า “อหิงสกะมัล” แปลว่า “ผู้มีนิ้วมือเป็นพวงมาลัย”

๓๖๐

ชัยชนะแห่งพระ

อหิงสกะได้ก่อกรรมทำเข็ญไว้มากจนเป็นที่เลื่องลือไปถึงกรุงสรวาสตี ประชาชน ทั้งหลายได้พากันมาร้องทุกข์ต่อพระเจ้าปเสนทิโกศล พระองค์จึงทรงสั่งการอำมาตย์ว่า

“ท่านอำมาตย์ ท่านจงไปตามเสนาบดีอำมาตย์ทั้งหลายมาประชุมที่ตำหนักของเรา”

พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงพิจารณาแล้วว่า หากปล่อยไว้อย่างนี้คงไม่ดีแน่ เพราะสัก วันหนึ่งมหาโจรองหิงสกะจะกำเริบหนักและเข้ามาใกล้พระนครมากขึ้น

“ท่านทั้งหลาย จงตั้งกองกำลังไปปราบโจรองหิงสกะให้จงได้”

พระองค์ตรัสสั่งอย่างหนักแน่น

“พระเจ้าข้า” อำมาตย์ทั้งหลายรับคำพร้อมเพรียงกัน

ฝ่ายกัศวกพราหมณ์ผู้เป็นบิดาทราบเรื่องนี้มาโดยตลอด แต่ก็ไม่รู้จะทำเช่นไร นอกจากวางใจเป็นกลาง คิดเสียว่าบุตรชายของตนก่อกรรมทำชั่วไว้มากนัก คงถึงเวลาแล้ว ที่จะต้องชดใช้

“แม่มีนทานิ ฉันรู้ว่ามหาโจรที่ฆ่าคนเป็นจำนวนมากนั้นมีใช้ใครอื่น แต่เป็นบุตร ของเราเองอหิงสกะได้กลายเป็นมหาโจรที่ร้ายกาจยิ่งนัก”

นางมีนทานิได้ฟังเช่นนั้น ก็เข้าอ่อนด้วยความเป็นห่วงลูกรัก

“พระราชาธิบดีสั่งให้จัดกองทัพไปจับตัวมา”

พราหมณ์สามีพูดด้วยความอ่อนใจ ส่วนนางมีนทานิผู้เป็นแม่เกิดความกังวลกลัวว่า ลูกจะถูกฆ่าตาย จึงรบเร้าสามีให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อช่วยชีวิตบุตร แต่พราหมณ์ผู้เป็นสามี กลับนิ่งเสีย นางมองไม่เห็นทางอื่นที่จะช่วยลูกได้จึงจากกองทัพพลางได้ จึงวิ่งออกไปตามหา ลูกชายด้วยสัญชาตญาณของความเป็นแม่

หญิงชราเดินล่องหนำมาก่อนกองทัพเพียงเล็กน้อย ร้องเรียกหาบุตรชายที่รักไปตาม ราวไพรด้วยความหวังโย เศร้าโศก และเสียใจ

๓๖๑

ชัยชนะแห่งพระ

“อหิงสกะ อหิงสกะ อหิงสกะอยู่ในหลุม”

นางเดินไปกลางร้องเรียกไปด้วยความอ่อนล้า ในใจหวังลูกมากกว่าหวังตัวเอง

“อหิงสกะ ลูกไม่ฆ่าทำอย่างไรเลย”

นางเดินไปบนและร้องให้ทั้งน้ำตาแทบเป็นสายเลือด

ฝ่ายอหิงสกะซึ่งหลบอยู่หลังต้นไม้ เมื่อได้ยินเสียงคนร้องเรียก จึงแอบมองอยู่ เมื่อ เห็นหญิงชราที่รู้สึกคุ้นๆ แต่ในหัวเวลาอย่างนั้นนิ้วมือสุดท้ายที่เหลืออีกนิ้วเดียวก็จะครบ พัน จึงสำคัญมากกว่าที่จะมัวเสียเวลาคิดว่าหญิงชรานั้นเป็นใคร

ก่อนอรุณของวันนั้น พระบรมศาสดาทรงแผ่พระญาณพิจารณาอหิงสกะผู้โลก ทรงทราบ โดยตลอดว่ามหาโจรองหิงสกะนี้มีอุปนิสัยปัจจัยที่จะได้บรรลธรรมพร้อมอยู่แล้วทีเดียว แต่ ทว่าวันนี้หากเธอทำ “มาตุฆาต” คือฆ่ามารดาเสียก่อน โอกาสจะบรรลธรรมสำเร็จมรรคผล เป็นพระอรหันต์คงจะเสียเปล่า

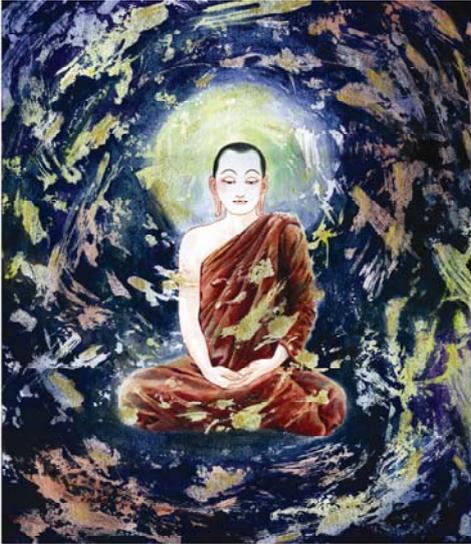
ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงเสด็จออกจากพระคันธกุฎีในเวลาเดียวกันกับที่มารดาของ มหาโจรมุ่งหน้าไปในราวป่าแห่งนั้น

อหิงสกะจับดาบแน่นหวังประหารชีวิตหญิงชราผู้เดินมาแต่ไกล แต่แล้วทันใดนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ปรากฏให้มหาโจรได้เห็น

“เหลืออีกแค่นิ้วเดียวเท่านั้น ที สมณะนี้! มาขัดจงหะเราพอดี นิ้วสุดท้ายน่าจะ เป็นสมณะนี้ดังหาก”

มหาโจรไม่รอช้ารีบเงื้อดาบขึ้นสุดแขน โผล่พรตพรดาครั้งออกมาจากข้างทาง หมายถึงฆ่าพระพุทธองค์ให้ตายภายใต้ดาบเดียว

ขุนโจรองหิงสกะวิ่งตามพระบรมศาสดาและเมื่อเห็นพระองค์อยู่ข้างหน้าแค่อ้อมก้มก็ไม่สามารถตามทัน ด้วยฤทธาภาพแห่งพระบรมศาสดาประหนึ่งว่าจะระเหยหายไปดื้อออกไป

“พระอริยสาวก”

เขียนภาพโดย พระพรหมมิตฺติ จนฺทสาโร เทวคณิก สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๗๕ x ๔๕ ซม.

องค์ลึกลับจะวิ่งเร็วเพียงใดก็ไม่สามารถจะวิ่งตามพระองค์ได้ทัน ในที่สุดเขาก็เหนื่อยเกินกว่าจะวิ่งต่อไป จึงตะโกนว่า

“สมณะ สมณะหยุดก่อน หยุดเดี๋ยวนี้!”

ครั้นแล้วพระบรมศาสดาจึงมีพุทธปฏิภาตรัสว่า

“ดูก่อนองค์ลึกลับมัลล ตถาคตนั้นหยุดแล้ว แต่ท่านซื้อมันไม่หยุด”

ทรงตรัสเพียงเท่านั้นแล้วพระองค์ก็ทรงเสด็จดำเนินต่อไป

ฝ่ายองค์ลึกลับเมื่อได้ยินคำเช่นนั้น ก็ขุ่นเคืองยิ่งขึ้น จึงพูดด้วยความโกรธว่า

“สมณะ ปกติท่านย่อมเป็นผู้กล่าวแต่คำสัตย์ เหตุไฉนจึงมาพูดจากล่าวมั่วสวาทเพเสียเล่า มาบอกท่านหยุดแล้วท่านยังไม่หยุด”

“ดูก่อนองค์ลึกลับมัลล ตถาคตนั้นหยุดจากการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายแล้ว ประกอบด้วยความเมตตาและซันติ ตั้งอยู่ใน สาราณียธรรม ไม่เวียนว่ายในสังสารวัฏอีกต่อไป ตถาคตจึงได้ชื่อว่าหยุดแล้ว แต่ตัวของท่านเล่ายังมีไม่หยุด มีน้ำใจโหดเหี้ยมเหยียบย่ำนัก เทียวไล่ฆ่ามนุษย์หญิงชายล้มตายเป็นจำนวนมาก ท่านจะเสวยทุกข์ลำบากอยู่ช้านานในอบายภูมิทั้ง ๔ ท่านจะไปตบคนแล้วก็จะไปเป็นเปรต อสุรกาย เสร็จงานในภพชาติเบื้องหน้า จะได้เสวยทุกข์เวทนาทั้งนี้ก็อาศัยด้วยผลวิบากบำรุงรักษาตัวท่านมากระทำกรรมบรรเลงได้ไว้ กรรมอันนั้นก็มาบันดาลให้เกิดความทุกข์ติดตามสนองตัวท่าน เหตุดังนั้น ตถาคตจึงว่าท่านยังมีไม่หยุด ยังจะดำเนินสืบต่อไป จงรู้ด้วยเหตุอย่างนี้”

ฝ่ายองค์ลึกลับได้ฟังพุทธดำรัสเพียงเท่านั้นสติสัมปชัญญะก็กลับคืน ถูกคิดขึ้นมาได้ว่า ผู้ที่ตนกำลังสนทนากับอยู่นั้นเหตุใดจึงได้มีสุระเสียงองอาจตั้งพาราชาติที่ว่ากล่าวถึงอันใดก็ตีทุกประการ แม้แต่ร่างกายก็มีรัศมี ชะรอยว่าจะเป็นคนใดไปไม่ได้จนออกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงอุทิศสาธุเสด็จพระราชดำเนินมา เพื่อประโยชน์อนุเคราะห์ช่วยเหลือ

ปลดให้เราพ้นจากพันธภัยจากอภายทุกข์แห่งทุกข์หนอ อย่างกระนั้นเลย เราควรกระทำความเคารพอนุโมทนาแด่พระสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเถิด

องค์ลึกลับ ได้เห็นพระพักตร์ของพระสมณะเต็มตาในครั้งนี้อีก ยิ่งเกิดความรู้สึกเปลี่ยนแปลงขึ้นในใจ มือที่จับดาบรู้สึกว้าว ดาบหนักขึ้นร้อยเท่า จะขยับปากพูดก็ดูเหมือนพูดอะไรไม่ออก หัวใจที่เคยแข็งกร้าวหลุด ก้ออ่อนโยนลง เขาตั้งดาบลงก้มลงกราบเฉพาะพระพักตร์ของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ความปิติโสมนัสก็แผ่ซ่านไปทั่วสรรพางค์กาย องค์ลึกลับได้กราบทูลขอพรพรพา ณ ที่นั่นเอง ความอัศจรรย์ก็ได้บังเกิดขึ้นเมื่อพระองค์ทรงเหยียดพระหัตถ์ออก เครื่องบริขารก็ล่องลอยมาจากอากาศสวมกายขององค์ลึกลับ ให้กลับกลายเป็นสมณะไปในทันที ดอกไม้ทั้งหลายในบริเวณนั้นได้แย้มบานส่งกลิ่นหอมลอบอบอวลไปทั่ว ครั้นแล้วพระองค์ลึกลับก็ตามเสด็จพระบรมศาสดาตามยังเขตนาราม

องค์ลึกลับนั้นเมื่อบวชในพระบวรพุทธศาสนาแล้วก็ปฏิบัติสมณธรรม ไขเวลากว่าที่เหลือทั้งหมดในชีวิตของตนอุทิศให้กับการบำเพ็ญจิตภาวนา ไม่นานนักก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ตัดกิเลสได้สิ้นเชิง ไม่ทวนกลับมาถึงภพต่างๆ อีกต่อไป มีความสงบเย็น ผ่อนคลาย ไร้ความข้องขัด

จริงอยู่แม้พระองค์ลึกลับจะเป็นพระอรหันต์ที่ไม่ก่อกรรมทำเข็ญกับใครอีก แต่ส่วนกรรมเก่าที่เคยทำมาก่อนหน้านี้เชื่อว่าจะสูญหาย ด้วยเหตุนี้เอง ในบางวันที่ท่านออกจาริกภิกขาจาร จึงถูกกลุ่มชาวบ้านที่อาฆาตแค้นและจำได้ว่าท่านคืออดีตมหาโจรร้าย จึงพากันรุมเอาก้อนดิน ก้อนหิน ท่อนไม้ ขว้างปาใส่ท่านจนหัวร้างข้างแตกเลือดไหลโรรม ถึงแม้ผู้ที่ไม่มีความจะขวางปกป้องหินก้อนดินใส่ท่านแต่ก็บังเอิญถูกจนหัวร้างข้างแตกเรื่อยไป ท่านนำเหตุการณ์เหล่านี้ไปกราบทูลรายงานให้พระพุทธองค์ทรงทราบ

“นี่คือกรรมที่เธอได้ทำไว้ สรรพสัตว์ทั้งหลายย่อมเป็นไปตามกรรม ใครทำกรรมใดไว้ จะดีหรือชั่ว ก็ต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้นด้วยตนเอง เธอควรทอดทิ้งถึงที่สุดนะ

องค์ลึกลับ” พระบรมศาสดาตรัสตอบ

วันหนึ่ง ขณะที่ท่านเที่ยวจาริกภิกขาจารไปตามบาทวิถีนั้น ผู้คนต่างพากันแตกตื่นเป็นโลกหล หลงทั้งองแก่นคนหนึ่งได้วิงหนีพระองค์ลึกลับ ด้วยการลอดครีวหนีแต่ตัดท้องลงต่อไปไม่ได้

“ช่วยด้วยฯ ใครก็ได้ช่วยฉันที”

ฝ่ายญาติของสตรีนั้นเห็นเหตุการณ์ ก็รีบปรึกษาหารือกัน บุรุษผู้มีปัญญาผู้หนึ่งเสนอความคิดต่อวงศ์ญาติว่า

“ท่านองค์ลึกลับนั้นท่านเป็นพระแล้วนะ ฉะนั้นสมณะย่อมรักษาสัจจะ สัจจะของพระอริยะมีอาญาผูกมากและเราเชื่อว่าท่านเป็นพระอริยะและมีพละกภาพแห่งความสัจย์พอ หากท่านตั้งสัจจะขึ้นเมื่อไร ไม่ว่าที่ไหน แม้สตรีก็จะคลอตบุตรได้โดยง่ายด้วยที่เดียวละ พวกเรารีบไปตระเตรียมที่ให้พระเถระเจ้านั่งใกล้ๆ น้อยหญิงนักเกิด เรามมีความเชื่อว่าจะต้องช่วยนางได้อย่างแน่นอน”

เมื่อปรึกษากันตั้งนั้นแล้ว เหล่ามหาชนญาติของสตรีผู้นั้นก็แยกย้ายกันไปจัดเตรียมสถานที่แห่งนั้นให้เหมาะสมแก่พระเถระโดยเร็ว พวกเขาช่วยกันหาผ้ามาพันเป็นม่านไว้โดยรอบสตรีศรีทั้งนั้น แล้วจัดหัดตั้งมาตั้งไว้เป็นที่รับรองพระเถระ ซึ่งยังสงบน้อยอยู่ ณ ที่นั้น บุรุษผู้ออกความคิดนั้นก็เข้าไปกราบนิมนต์พระองค์ลึกลับเถระ

“นิมนต์พระคุณเจ้าขอรับ พวกเราได้จัดที่อันสมควรไว้รับรองพระคุณเจ้าทางด้านโน้นขอรับ”

บุรุษผู้นั้นพูดเสียงสั่นด้วยยังมีความหวาดกลัวในพระเถระอยู่บ้าง แล้วเชื้อเชิญนำทางพระเถระไปสู่ที่เตรียมไว้ ฝ่ายพระองค์ลึกลับเถระเมื่อไปเห็นเหตุดังนั้นแล้วจึงตั้งสัจจะในทันทีว่า

“ดูก่อนน้องหญิง อาตมานี้เกิดมาโดยมีโทษก็ทำรู้ล่วงหน้าไม่ แต่อาตมาก็ได้มาพบ

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงโปรดอาตมา และในการโปรดของพระองค์ในครั้งนั้น ทำให้จิตใจที่มืดมัวในศิลปศาสตร์ เทียบเสมือนขลุ่ยเสียงเวทเทวดาตามความเชื่อที่ผิด โดยมีได้พิจารณาหาได้รู้ความจริงที่แท้ไม่ เธอจงอย่ากลัวไปเลยน้องหญิง อาตมาได้หยุดเบียดเบียนแล้วในปัจจุบัน คำนี้เป็นความสัตย์จริง ด้วยอำนาจแห่งความสัตย์นี้ ขอน้องหญิงจงคลอบุตรโดยสะดวกในบัดนี้เถิด”

สิ้นคำสัตย์นั้น ทารกน้อย ก็คลอจากครรภ์ของสตรีนั้นโดยง่าย เปรียบเสมือนการเทน้ำออกจากกระบอก เหล่ามหายานทั้งที่อยู่ในม่านและนอกม่าน ก็เกิดปิติยินดีในปาฏิหาริย์ และอานุภาพแห่งพระเถระ ความสุขสวัสดิที่พัฒนามงคลก็บังเกิดมีแก่มารดาและบุตรนั้น เสียงสาธุของมหาชนดังไปทั่วบริเวณ หลังจากพระเถระกลับไปยังอารามแล้ว คนทั้งหลายต่างก็ช่วยกันสร้างแท่นขึ้นในที่ซึ่งพระเถระตั้งสัตยาธิษฐานในสถานที่นี้เอง

แม้ว่าสัตว์เดรัจฉานอันมีครรภ์ หรือสตรีที่คลอดบุตรยากเกิดเวทนาในเวลาใด ผู้คนจะนำไปให้นอนลงบนแท่นนั้น ทำให้ทั้งสัตว์และสตรีคลอดบุตรได้โดยง่ายในทันที ด้วยอานุภาพแห่งสิ่งของของคุลิมาลเถระ แม้สตรีผู้ใดมีครรภ์แก่ไม่มีกำลังจะคลอดบุตร ทั้งไม่สามารถจะมายังแท่นแห่งนี้ได้ ก็ให้นำน้ำไปรดลงที่แท่นศักดิ์สิทธิ์แล้วร่อนเอาน้ำที่รดแท่นนั้น นำมารดลงบนศีรษะ ก็ทำให้สตรีนั้นคลอดบุตรง่ายเช่นเดียวกัน

นับแต่นั้นมา ผู้คนก็ให้ความเคารพและถวายบิณฑบาตพระองค์คุลิมาลเถระ เช่นเดียวกับพระสาวกรูปอื่นๆ และยังความเป็นมงคลให้เกิดขึ้นในที่แท่นนั้นสืบไป

เชิงอรรถ

ปุโรหิต คือ พราหมณ์ผู้ศึกษาศิลปวิทยาจนไตรเพท เป็นที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ในทางนิติ คือ ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี

ตักศิลา คือ เมืองหลวงของแคว้นคันธาระ ซึ่งเป็นแคว้นหนึ่งในสิบหกแคว้นแห่งชมพูทวีป ตักศิลามีมาแต่ก่อนพุทธกาล เคยรุ่งเรืองด้วยศิลปวิทยาการต่างๆ เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงที่สุดด้านวิทยากรหรือเรียกว่าเป็นเมืองมหาวิทยาลัย

ทิศาปาโมกข์ คือ อาจารย์ผู้เป็นประธานในทิศ, อาจารย์ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง

ไตรเพท คือ พระเวทสามอย่าง ซึ่งเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของศาสนาพราหมณ์

คันธกุฎี หรือ “กุฏิอบกลิ่นหอม” ซึ่งใช้เรียกพระกุฎีที่ประทับของพระพุทธเจ้า

บทที่ ๕

ชัยชนะต่อสตรีผู้มากมารยา

จิ๋ยมจมาน-วิภา วาจาบุษย์
ผูกไม้กัลม แขนงทอ้ง ร้องประจาง
ด้วยเดชะ อานูภาพ พระสัมิพุทธ
ทรงเม่นแ่น เทคนา ไม่เผลอเรอ
ขอของท่าน จงมิ ชัยมงคล
ด้วยอำนาจ สมิอาธิ-บารมิ

ทำเลศคัจ มิครรกี จรรใจโซขาน
บัจอากาญ กล่าวสุคิต ภิรมย์เฮอ
ธ วิสุทธิ สมิอาธิ ธรรมเสมอ
นางมารเผลอ ไม่หุ้ลล สูดอปีริย
ทิวสกาล ดลพรอ้อม ด้วยสุชี
ธรรมวอิ แห่งพระ พิษิตมาร

กัตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภิณียา
จิ๋ยมจาเย ทูฏฐะวะจะหัง ชะนะกายะมัชเณ
สันตะนะ โสมะวิธินา อิตะวา มุณินโท
ตันเตชะสา ภาวะะตุ เต ชะยะมังคะลาณี

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับนางจิ๋ยมจมานวิภา
หญิงผู้แสวงผูกท่อนไม้กัลมไว้ที่หน้าท้อง เสมือนดั่งผู้ตั้งครรภ
ยีนด่าและกล่าวใส่ร้ายพระองค์ ท่ามกลางฝูงชนผู้ฟังธรรม
ด้วยวิธีทรงสมาธิอันงาม คือ กระทำพระทัยให้ตั้งมั่นนิ่งเฉย
ด้วยเดชของคัมภีร์พิชิตนางนั้น ขอขยืมมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เมื่อครั้งปฐมโพธิกาล หลังจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้พระอนุตรสัมมา
สัมโพธิญาณและทรงแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตร พระพุทธศาสนาจึงเกิดขึ้นในโลก กิตติ
ศัพท์ของพระบรมสาคเจ้าแ่นไปทั่ว เป็นที่ประจักษ์แก่เหล่าประชาชนทุกชั้นวรรณะ ธรรม
ของพระพุทธองค์มีเหตุมีผลสามารถพิสูจน์ได้ด้วยการปฏิบัติธรรม มีผู้ศรัทธาบำเพ็ญความ

ชื่อสมณแห่งพระ

เพียร ปฏิบัติตามจนเกิดผลเป็นจริงดังพระพุทธรองค์ทรงแสดงไว้ จิตใจของเหล่าศาสนิกชนก็
พัฒนาขึ้น พบกับความสุขและสิ่จธรรมโดยถ่องแท่จากธรรมชาติ มหานั้นเหล่านั้นต่างทวี
ความเลื่อมใส ศรัทธาในพระพุทธรศาสนายิ่งขึ้น ทั้งเทวดาและมนุษย์ต่างก็ก้าวเข้าสู่ภูมิอริยะ
พระสาวกและพุทธบริษัทเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ลากสักการะก็มีมากขึ้นเรื่อยๆ
เรื่อยๆ เช่นกัน ด้วยเพราะความศรัทธาที่เพิ่มขึ้น ความปรารถนาจะท่านบำรงพระพุท
ศาสนาให้รุ่งเรืองสืบไปจึงเพิ่มขึ้นด้วย ความรุ่งเรืองของศาสนาอื่นก็อับเผลอเรื่อยๆ เสมือน
แสงที่ห้อยที่ถูบดบังด้วยแสงแห่งดวงจันทร์ ฉะนั้น

ฝ่ายพวกเดียรถีย้นักบวชในศาสนาอื่นไม่พอใจ เพราะการประกาศพระพุทธรศาสนา
ของพระพุทธรองค์ ทำให้คนทั้งหลายรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี มีความฉลาดรู้เท่าทันพวกตน เป็น
เหตุให้การเผยแพร่สิ่จของเดียรถีย้นเสื่อมลง ทั้งลากลักการะที่เคยได้รับก็ลดน้อยลงไปจนต้อง
ออกจากสำนักเร่ร่อนไปตามถนนหนทาง เทียวเดินบอกผู้คนที่เดินผ่านไปผ่านมาในเห็นว่า

“ท่านทั้งหลาย ทำไมไม่ให้ทานแก่พวกเรบ้างเล่า พวกเราก้เป็นพระพุทธรเจ้าเหมือน
กัน ทำไมจึงให้ทานแต่พระสมณโคดมผู้เดียวอย่างนั้นเล่า”

แต่ไม่ว่าพวกเดียรถีย้นเดินไปประกาศไปที่ใดก็ไม่ได้ลากลักการะเลย เหล่าเดียรถีย้น
จึงประชุมปรึกษากันเพื่อสร้างชื่อเสียงให้พระพุทธรศาสนา เเดียรถีย้นผู้หนึ่งกล่าวใน
ที่ประชุมนี้ว่า

“ศาสนาของพระสมณโคดมรุ่งเรืองใหญ่แล้ว ดูที่วัดเขตวันสิ ผู้คนเนืองแน่นไปหมด
บางวันแทบไม่มีที่เสเดิน แล้วดูสำนักของเรลิกคนที่เคยพลุกพล่านก็บางตาลงไปมาก ถ้าเรา
ไม่ทำอะไรสักอย่าง ต่อไปคงจะไม่เหลืออะไรเลย ลำพังลากลักการะทุกวันนี่ก็ไม่มีพอเลี้ยงปาก
เลี้ยงท้องแล้ว”

เดียรถีย้นอีกผู้หนึ่งจึงกล่าวขึ้นว่า
“มันจะไปยกอะไรเล่า เราก้มุ่งไปที่เสาหลักของพระพุทธรศาสนาสิ มุ่งทำลาย

ชื่อสมณแห่งพระ

พระสมณโคดมแต่เพียงผู้เดียว เมื่อแม่ทัพพาเหล่าทหารหรือจะอยู่สู้ต่อ ต้องถอยทัพกลับศึก
กับหนคนั้นแหละ พระสมณโคดมรุ่งเรืองได้ก็ตองอับเผลอได้เช่นกัน”

อีกผู้หนึ่งว่า “ท่านจะไปฆ่าท่านสมณโคดมหรือ”
เดียรถีย้นผู้หนึ่งถามด้วยความตกใจ “เราไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น เป็นการเปรียบ
เทียบเฉยๆ ท่านนี้ไม่มีปัญญาเอาเสียเลย”

“ไม่ต้องเถียงกัน แต่เราจะทำอย่างไรกันต่อไปละ”
ขณะกำลังสนทนากันอยู่ก็เหลือเห็นสาวงามนางหนึ่งถือเครื่องสักการะเดินเยื้อง
ย่างมาแต่ไกล เหล่าเดียรถีย้นสบตากันแล้วกล่าวเกือบจะพร้อมกันว่า

“รู้แล้ว ว่าจะจัดการกับพระสมณโคดมอย่างไร”
สาวงามผู้ซึ่งกำลังเดินถือของมาถยานี้มีชื่อว่า “จิ๋ยมจมานวิภา” นางเป็นผู้ฝึกได้ใน
ลัทธิของพวกเดียรถีย้น เมื่อนางมาถึงที่ที่พวกเดียรถีย้นประชุมกันอยู่ จึงวางสำรับลง ให้วพวก
เดียรถีย้นแล้วยืนนิ่งอยู่ นางเห็นสีหน้าและแววตาของพวกเดียรถีย้นเคร่งเครียด คิ้วขมวด จึง
มาที่นาง จึงถามว่า

“ดิฉันมีความผิดอะไรหรือท่านอาจารย์”
พวกเดียรถีย้นยังคงนั่งเฉยอยู่ นางจึงถามอีก

“เอ๊ะ! ดิฉันมีความผิดอะไรกันเล่า พวกท่านจึงทำกริยาแบบนี้กับดิฉัน ถ้าพวกท่าน
ไม่ยอมตอบ ดิฉันจะไปละ”

นางทำที่จะยกสำรับกลับไปด้วย พวกเดียรถีย้นกลัวเสียแ่นจึงรีบบอกนางว่า
“เดี๋ยวก่อน น้องหญิง ไม่ใช่ความผิดของน้องหญิงแต่ประการใด แต่ลัทธิของเรา
กำลังจะล้มจม น้องหญิงไม่รู้หรือหรือ”

นางยิ้มที่มุมปากและกล่าวตอบว่า “ข้าแต่ท่านอาจารย์ทั้งหลาย เหตุที่ลัทธิของท่าน

“จิตฺตมาณวีกา”

เขียนภาพโดย พระอรณนที จันทสโร เทคนิค สีอะครีลิกบนผ้าใบ ขนาด ๔๐ x ๕๐ ซม.

ขบเขาลงไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวดิฉัน ใช่หรือไม่”

เดียรฉัตรตอบว่า “ไม่ได้เกี่ยวกับน้องหญิงแต่ประการใดเลย หากแต่น้องหญิงเป็นผู้ที่พวกเราเห็นเหมาะสมว่าจะช่วยเหลือของพวกเขาได้”

นางถามกลับอย่างสนใจว่า

“ท่านอาจารย์ ดิฉันมีจะช่วยเหลือพวกเขาได้ แต่ก็มีอุปสรรคจากพวกเขาเพื่อจะ ทำให้สิทธิของเราเจริญเพื่อฟู ปลูกจิตใจของประชาชนให้กลับมาเสื่อมใสเหมือนเดิมได้ ดิฉันก็ยินดีช่วยเหลือ ขอท่านอาจารย์ได้บอกอุปสรรคนั้นกับดิฉันเถิดเจ้าคะ”

เมื่อนางปารณาตัวรับใช้ตั้งนั้นพวกเดียรฉัตรจึงบอกอุปสรรคในทันทีว่า

“ดูก่อนน้องหญิง ผู้มีรูปโฉมงดงามสะคราญตา พวกเราขอขอบคุณขอบใจในความปรารถนาดีของน้องหญิงที่มีน้ำใจจะช่วยเหลือสิทธิของพวกเขาในยามขบเขาลงเช่นนี้ เราจะได้อาศัยน้องหญิงนี้แหละทำให้พระสมณโคดมศรัทธาเสื่อมเสียชื่อเสียง โดยทำให้ประชาชนสงสัยว่าน้องหญิงได้เสียพรหมจรรย์เพราะพระสมณโคดม เราเชื่อว่าวิธีนี้จะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมลงโดยเร็วพลัน ฮะ ฮะ ฮะ น้องหญิงจะทำเพื่อสิทธิของพวกเขาได้หรือไม่เล่า”

เมื่อนางได้ฟังถ้อยคำของพวกเดียรฉัตร ก็เห็นช่องทางสร้างความเสื่อมเสียให้แก่พระพุทธศาสนา จึงรีบอาสาพวกเดียรฉัตรว่า

“ขอท่านอาจารย์ทั้งหลายจงวางใจและปล่อยให้เป็นที่ของดิฉันเถิดเจ้าคะ”

กล่าวแล้วจึงหลีกไปจากที่นั้น ด้วยอาการภูมิใจที่ได้ทำงานชิ้นสำคัญให้แก่พวกเดียรฉัตรในวันรุ่งขึ้น

นางจิตฺตมาณวีกาได้เริ่มก่อกรรมอันลามก นางแต่งตัวด้วยอาภรณ์งามเพริศแพร้ว ห่มผ้าสีปักแมลงทับ มือถือดอกไม้และเครื่องหอม ตรงไปยังวิหารเขตนันด้วยลีลาเยื้องย่างอย่างนางพญาหงส์ ยั่วยวนสายตาชายหญิงทุกคนที่ได้พบเห็น และในเวลาเย็นอย่างทุกวันอันเป็นเวลาที่เขาเหล่าพุทธบริษัทพากันเดินออกมาจากเขตนันมหาวิหารเป็นจำนวนมากเพราะเป็น

เวลาที่มหาชนเสร็จจากฟังพระธรรมเทศนาจากพระผู้มีพระภาคเจ้า

นางอาศัยเวลานี้ล่องตามมหาชนเดินสวนทางเข้าไปในเขตนันมหาวิหาร เมื่อพ้นกลุ่มคนไปแล้วนางก็หาที่หลบอันสมควรแห่งหนึ่งจากสายตามหาชน พอเวลาเช้าตรู่ของวันต่อมา นางก็ขมิบมันทำที่ว้อออกมาจากเขตนัน แสร้งทำอาการอ่อนเพลีย ทำผมเผ้ารุงรัง รีบร้อนเข้าไปสู่พระนครในจังหวะที่ผู้คนเดินเข้าไปฟังธรรมเจริญจิตภาวนา ทำให้เกิดอุกฤษฏ์สะกิดใจเหล่าพุทธบริษัท

นางทำอย่างนี้สม่ำเสมอ ในเวลาเย็นก็มุ่งหน้าเข้าวัดและกลับออกมาอีกครั้งในเวลาเช้าของอีกวัน ยิ่งความสงสัยให้แก่ผู้พบเห็นมากขึ้นทุกที ผู้ครุ่นทนไม่ได้ในภริยาของนาง จึงกล่าวถามว่า

“นี่แม่หนู ข้าขอถามสักหน่อยเถอะ หนูมีธุระอะไรในวัดหรือจ๊ะ”

นางแสร้งตอบอย่างไม่พอใจว่า

“ก็แล้วมันธุระอะไรของป้าละ”

แล้วเดินหลีกไป ทำให้ผู้คนยิ่งทวีความสงสัยในพฤติกรรมแปลกประหลาดชวนฉงนของนาง เมื่อผ่านพบนางที่ใดต่างก็ถามเป็นคำถามคล้ายกันว่า

“น้องสาว มีธุระอะไรในวัดเขตนันหรือจ๊ะ”

นางก็ตอบด้วยอาการไม่ชอบมาพากลเหมือนเดิมว่า

“เรื่องของฉัน ไม่ใช่ชกการอะไรของพวกท่านนี่”

พวกที่อยากรู้มากก็ถามลึกลงไปอีกว่า

“หนูเข้าไปพักกับใครทุกๆ วันหรือจ๊ะ”

เมื่อเจอคำถามที่นางอยู่แล้ว นางจึงรีบตอบคำถามที่ได้เตรียมไว้ว่า

“หนูก็พักอยู่ในพระคันธกุฎีเดียวกับพระพุทธเจ้าของพวกท่านนั่นแหละจ๊ะ”

ตอบแล้วก็หัวเราะอย่างมีความสุขก่อนเดินจากไปอย่างผู้มึนงง เรื่องนี้แพร่ขยายไปทั่วเมืองสรวด์ลอย่างรวดเร็ว จาก ๑ เป็น ๒ จาก ๒ เป็น ๔ ปากต่อปากก็ได้ฟังไปสู่ประชาชนทุกชั้นวรรณะ ความสั่นคลอนจึงเกิดขึ้นในหมู่พุทธบริษัท ต่างก็มึนงงเสาะเสาะลือ วิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ นานา ผู้ที่ไม่ศรัทธาในพระพุทธศาสนายู่งก่อน ก็ยิ่งชอบใจซ้ำเติมหนักขึ้น

เมื่อสิ้นไตรมาส นางจึงเริ่มแผนขั้นที่สอง โดยการนำผ้าผืนพันต้องให้กลมได้ขึ้นประหนึ่งว่ามีครุฑ ทำให้ประชาชนที่เคยสงสัย เข็มม่นมากขึ้น

นางเดินไปที่ไหนไหนตามปกติเพียงแต่ทำตัวให้ดูลำบากมากขึ้น เหมือนหญิงที่เริ่มตั้งครุฑทั่วไป ครั้นเมื่อเข้าเดือนที่เก้า นางก็ผูกไม้กลมไว้ที่ห้อง แล้วให้คนนำไม้ที่มีลักษณะคล้ายของโคมาทุบตามหลังมือหลังเท้า

ทุกขั้นตอนได้ดำเนินไปอย่างสมจริงและแยกคนทำให้ผู้พบเห็นปึกใจเชื่อได้โดยง่าย จากนั้นจึงมุ่งตรงไปสู่วัดเขตนัน โดยมีความมั่นใจว่าจะทำวันนี้ให้เป็นวันอัปยศที่สุดของพระสมณโคดมเลยทีเดียว

ภายในวัดเขตนัน เหล่าพุทธบริษัทที่ศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ก็ยังมีบ้างที่สงสัยพระบรมศาสดาแสดงพระธรรมเทศนาตามปกติ บางคนในที่นั้นแม้จะระคายใจในเรื่องที่รู้มาอยู่บ้าง แต่ก็เคยอยู่เนื่องเพราะไม่รู้ไม่เห็นจริงจึงยังไม่ไปใจเชื่อเสียทีเดียว ส่วนผู้ที่มิปัญญาแยกแยะดีชั่วได้ยังคงมากอย่างเนืองแน่นฟังพระธรรมเทศนาด้วยอาการสงบ

ฝ่ายสมเด็จพระชินสีห์ ก็ยังทรงแสดงพระธรรมเทศนาด้วยอาการปกติ พระพักตร์สดใสมอง ทั้งพระสุรเสียงก็ยังคงไพเราะเย็นชานเข้าไปในหัวใจพุทธบริษัทเหมือนเช่นแต่ก่อน ความงดงามสง่าของพระวรกายก็มิได้เศร้าหมองเลยแม้แต่น้อย ขณะที่มหาชนกำลังชื่นชมและปิติในพระธรรมเทศนา เสียงแหลมเล็กก็แผดดังขึ้น ทำลายบรรยากาศอันสงบนั้น

“นี่! ท่านมหาสมณะ เวลาท่านแสดงธรรมแก่มหาชน เสียงของท่านช่างไพเราะจับใจ รมิมีปากของท่านถึงงานได้รูปสมมติ แต่หม่อมฉันสิ มีครุฑแก่ก็เพราะท่าน จะคลอด

“อมฤตธรรม”

ร่างภาพโดย อาจารย์สุรินทร์ ศรีสังข์งาม เขียนสีโดย พระอรชณิณี จนทสโนและคณะสงฆ์วัดอัมรินทร์
เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๙๐ x ๒๖๐ ซม.

เมื่อไรที่ไหน จะบำรุงครรภ์อย่างไรก็ไม่เคยสนพระทัย เวลาร่วมอภิรมย์ก็สุดแสนที่จะชื่นชม ใส่พระทัยอยู่ตลอดราตรี พอครรภ์แก่ก็เข้าไปปล่อยทิ้งขว้างไม่ใยดี ปล่อยให้เรื้อรอนน่าสมเพช เวหนอยู่อย่างนี้ได้อย่างไรเล่า”

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะพระพักตร์ ทำให้มหาชนลสะยาดจากพระองค์มาจับจ้อง ที่นางจัญจมาณวิกา นางมิได้สะทสะพ้อต่อสายตาดเหล่านั้น กลับมุ่งใส่ร้ายพระชินสีห์อีกว่า

“ก็เมื่อพระองค์ไม่มีเวลามาเอาพระทัยใส่หม่อมฉันเหมือนเคย อย่างน้อยก็ว่าจะส่ง อุบัติกรรมของพระองค์มาดูแลหม่อมฉันบ้าง หรือจะมอบหมายให้พระเจ้าปเสนทิโกศล หรือไม่กี่นางวิสาขามหาอุบลาก็ได้ นิลิเพคะเป็นสิ่งที่ควรทำก่อนสิ่งอื่น ท่านก็สนพระทัย แต่เรื่องการอภิรมย์ ไม่เคยสนพระทัยที่จะมารับผิดชอบดูแลกันเลย จะทุกข์จะร้อนก็ทรมาน พระทัยหม่อมฉันไม่”

เมื่อเสียงแหลมนั่นดับลง ทุกสายตาก็หันกลับมาองพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมกัน สว่านไปทั่ว มีสีแดงฉาน พระพักตร์ยังคงเบิกบานผ่องใส ไม่มีความตื่นตระหนกตก พระทัยในการตำท้อของนางจัญจมาณวิกาเลยแม้แต่น้อย พระเนตรยังคงลุกโล่เปี่ยมไปด้วย พระเมตตา ส่วนอาการของนางจัญจมาณวิกานั้นเปรียบเหมือนกับหญิงที่พยายามขวางก้อน อุจจาระเพื่อทำลายดวงจันทร์ให้เศร้าหมองฉะนั้น

ในท่ามกลางบรรยากาศที่ตั้งเครียดนั้น พระตลาคตเจ้าทรงพักการแสดงธรรมไว้ ทรง สงบนิ่งอยู่และทรงตรัสด้วยเสียงก้องกังวานสว่า

“ดูก่อนน้องหญิง ถ้อยคำที่เธอกล่าวมานั้น จะเท็จจริงประการใด ก็มีแต่เราทั้งสอง เท่านั้นที่รู้”

นางแสสร้งทำเป็นน้อยใจในพระบรมศาสดา ทั้งกรี๊ดร้อง ทั้งร้องไห้เสียใจอย่างมาก พลังก็ยื่นเท้าสะเอวชี้ครรภ์ปลอมๆ ของนางและพูดว่า

“นี่ไง นี่ไง คือพยาน ถ้ามั่นใจจริงแล้วจะบันดาลเกิดขึ้นมาได้หรือก”

แล้วนางก็หัวเราะปรี๊ดอย่างคนเสียสติ แต่ด้วยเดชาภาพแห่งความบริสุทธิ์ของ พระบรมศาสดา จึงทำให้ที่ประทับขององค์อมรินทรหรือชินผิดปกติ เมื่อองค์อมรินทร พิจารณาดู ก็ทรงทราบถึงเหตุการณ์อันบังมงคลที่นางจัญจมาณวิกากระทำแล้วก็ใส่ร้ายพระ ตลาคตเจ้าด้วยคำไม่จริง จึงมีบัญชาให้เทพบุตรลงมาแสดงความจริงให้ปรากฏเป็นสักขี พยานในทันใด ฝ่ายเทพบุตรก็ได้จำแลงแปลงกายเป็นลูกหนู เข้าไปกัดผ้าที่ผูกรัดท่อนไม้ นั้นไว้ พระพวยก็บันดาลลมให้เกิดขึ้นในที่นั้น ท่อนไม้ก็หลุดขาดสะบั้นลงมาระแทกปลายเท้า ของนางทั้งสองข้าง

นางได้กรี๊ดร้องด้วยความเจ็บปวดและตกใจ โลหิตไหลออกมาเประเปื้อนพื้นที่นาง ยืนอยู่ ความลับที่เก็บไว้เป็นปมปริศนาในหัวใจมหาชนจึงถูกเผยจนหมดสิ้น ความจริงได้ แสดงออกอย่างชัดเจน ในสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าของพุทธบริษัท สายตาทุกคู่ จับจ้องไปยังนางจัญจมาณวิกาเป็นตาเดียว ผู้ไม่สามารถทนต่อความจริงนี้ได้ก็ลุกฮือขึ้นมา กล่าวคำตำหนองนางต่างๆ ว่า

“หนอย อีหญิงกาลณี เอ็งคบตาพวกเรามาตลอดยังไม่พอ ยังกล้าเข้ามาตำท้อ สมเด็จพระบรมศาสดาถึงในเขตวันนี้อีกรึ ไปให้พ้นไป”

ต่างก็พากัน ตะโกนขับไล่นาง

“เอามันออกไปให้พ้นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์นี้”

เหล่าอุบาสุภิกษุต่างพากันอุคกระชากลากนางออกไปให้พ้นพระเนตรแห่งพระ ชินสีห์ มหาชนพากันปลดเปลื้องเครื่องประดับและสิ่งของที่อยู่กับตัวขว้างปาใส่ นางมา ตลอดทางที่ถูกลากตัวผ่านไป นางจัญจมาณวิกาทั้งละอายแลลดูหาศักดิ์ศรีไม่ได้เลย ทั้ง สภาของนางก็ดูทรุดโทรมไปหมดตาไม่มีสง่าราศีเหมือนแต่ก่อน โนหัวของนางมีแต่ความ สับสน เสียใจหวอดังก้องอยู่ในสเปประสาท หากก็สายไปเสียแล้วที่จะสำนึกผิด เมื่อฝูงชน ลากนางจัญจมาณวิกาออกมาพ้นซุ้มประตูวิหารวัดเขตนวันแล้ว พื้นแผ่นดินเกิดเสียงกัมปนาท

สิ้นสะเทือนและแยกออกเป็นช่อง เห็นเปลวเพลิงจางหมาทอเวจันรกลบสามออกมาตาม ช่องดิน สว่านไปทั่ว มีสีแดงฉาน ผู้คนที่เห็นเหตุการณ์ต่างร้องตะโกนดังสิ้น

“ธรมีสูบ ธรมีสูบ”

ตามด้วยเสียงกรี๊ดร้องของนาง ซึ่งถูกไฟนรกมันรัดลงไปสายผลกรรมในมหาเวจ ันรกร มหาชนที่มานั่งดูเหตุการณ์อันน่ากลัวนั้นต่างก็พากันสลดใจไปตามๆ กัน แล้วเหตุการณ์ เลวร้ายในพระพุทธศาสนาที่ผ่านมาผ่านไป ด้วยการปิดฉากอันน่าสลดของนางจัญจมาณวิกาผู้ ทุลความเท็จต่อพระพุทธองค์

เหล่าเดียริถย์เมื่อทราบถึงความพลาดพลั้งของนางจัญจมาณวิกาแล้ว ต่างพากันหลบ ซ่อนอยู่ พวกที่ยังออกมาเดินร้องขออาหารอยู่ตามท้องถนนก็ไม่มีใครสนใจ ฝ่ายพวกที่ไม่เคย สนใจเดียริถย์อยู่แล้ว เมื่อพบเห็นก็ยิ่งตีตัวออกห่างราวกับเห็นสิ่งอัปมงคล แผนการที่พวก เดียริถย์คาดหวังผลไว้แทนที่จะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมลงกลับตรงกันข้าม ผู้คนต่าง หลั่งไหลเข้ามาฟังพระธรรมเทศนากันมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม คนที่ไม่เคยสนใจในพระพุทธศาสนา ก็กลับมานสนใจศึกษาฟังพระพุทธรองค์แสดงธรรม ส่วนพวกที่ศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ก็ยิ่งมี ความแนบนั่นเพิ่มขึ้น ต่างพากันสรรเสริญในความบริสุทธิ์ของพระบรมศาสดา ทำให้พระพุทธ ศาสนากลับยังได้รับความนิยมจากมหาชนยิ่งขึ้น

บทที่ ๖

ชัยชนะต่อนักบวชผู้वादดี

ลัจจัง วิหยาละ มะตีสัจจะกะวาทะเกตุง
 วาทากิโรปิละมะนัง อะติอันธะภูตัง
 ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุณินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณิ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับสังฆกนิครนต์ ผู้มีดมนยิ่งนัก
 เชิดชูลัทธิของตนราวกับชูธงขึ้นฟ้า มุ่งมาได้อาทะกับพระองค์
 ทรงพิชิตสังฆกนิครนต์ ด้วยเทศนาญาณวิธี
 คือ การแสดงพระเทศนาสอนให้มีปัญญามองเห็นความจริง
 ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตใจนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เวสาลี เป็นเมืองเล็กๆ ในป่าทาววัน วันหนึ่งที่อากาศแจ่มใสท้องฟ้าโปร่งคนจำนวน
 มากพากันมาประชุมที่กลางเมือง มีนิครนต์คือผู้นำลัทธิศาสนาของนิครนต์นิกายบุครหรือ
 ศาสนาเซนผู้หนึ่งเที่ยวประกาศไปในที่นั้นว่า

“ฮะ ฮะ ฮ่า เราไม่เคยเห็นสมณะหรือพรหมณ์ผู้ใดมีปัญญาที่จะมาได้อาทะกับเรา

อหังการ นิครนต์ ลัจจังกะ	เจนวาทะ ตระบัด ตะทัตผลลาญ
หมายย่ำยี ฮ ต้าย วาทการ	มมิงการ มีตบอด ปดอดปัญญา
เข็มขัดเหล็ก รัตตุง มุ่งวางมาด	ไอประกาศได้อาทะ พระสัติถา
จอมมุนี เจ็ดจัว ต้ายปัญญา	รู้ชื่อเฒ่า เทศนา กระจำงธรรม
ต้ายเดชะ อาณาพ พระสัมพุทธ	ฮ วิสุทธิ ปัญญา อุบัติมีกั
ทรงชนะ ลัจจัง ต้ายลัทธิธรรม	อันน้อมนำ เข้าสู่มรรควิธี
ขอพองท่าน จงมี ชัยมงคล	ทั่วสกาล ดลพร้อม ต้ายสุชี
ด้วยอำนาจ ปัญญา-บารมี	มรรควิถี แห่งพระ พิชิตมาร

ได้เลย แม้แต่ผู้ที่สำคัญคนว่าเป็นพระอรหันต์ ถ้าคิดจะมาได้วาทะแสดงภูมิรู้กับเราแล้ว ไม่มีเลยที่จะไม่แสดงอาการประหม่าจนตัวสั่น เหนือไหลออกตามรักแร้ แม้ว่าจะได้วาทะกับเรา เสา่นั้นก็ถึงสะท้านหัวไหล่แล้วนับประสาอะไรกับมนุษย์เล่า”

นิครนถ์ที่เกี่ยวข้องวาทะภูมิรู้ภูมิธรรมเสียงดังลั่นอยู่นี้มีชื่อว่า “สังจกะ” เขาเป็นที่ยอมรับของคนในเมืองนี้ว่าเป็นผู้มีภูมิรู้ดี มีปัญญามาก เฉลียวฉลาดมีปฏิภาณสามารถในการโต้ตอบปัญหาทางวิชาการต่าง ๆ มิได้เกรงขามในปวงอภิวชิษนากับผู้ใด เลยตั้งคนเป็นศิษยาปาโมกข์อาจารย์ แสดงตนเป็นผู้วิเศษประเสริฐเลิศด้วยความรู้มีวิชาการเชี่ยวชาญชำนาญนัก ทำให้ประชาชนทั้งหลายพากุลหลาหลามาฝากฝังให้เป็นลูกศิษย์ลูกหาเป็นจำนวนมาก ทั้งเหล่าศิษย์ก็ล้วนแต่มีศักดิ์เป็นลูกกษัตริย์และพราหมณ์มหาศาลเป็นส่วนมาก

วันหนึ่งสังจกะเกิดความปริวิตกไปว่า

“เราไม่มีความรู้วิชาการมากมายขึ้นทุกวัน นานไปเบื้องหน้าน่าจะมียศดรายเป็นแน่ คือว่าอุทรท้องของเราอันบรรจุความรู้มากมายไว้นี้ เห็นทีจะทะลุหลาหลาออกมาสักวันหนึ่งเป็นแน่ อย่างกระนั้นเลย เราจะเอาพิศเหล็กมารัดท้องไว้ไม่ให้แตกออกไปได้”

จึงให้ตีพิศเหล็กอันหนึ่งมารัดท้องไว้ไม่ให้แตกออกไปได้ ศิษย์ผู้หนึ่งเห็นอาจารย์กำลังนำแผ่นเหล็กมารัดท้องไว้จึงร้องทักว่า

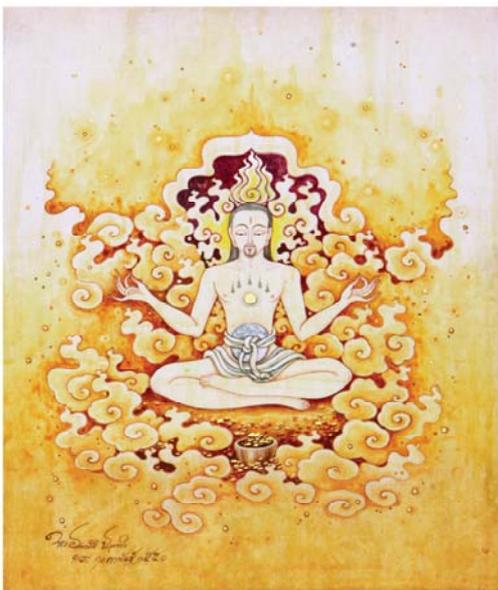
“ท่านอาจารย์! เอาแผ่นเหล็กมารัดท้องไว้ทำไมกันเล่า”

สังจกะตอบทันทีว่า

“เจ้าไม่รู้อะไร เรามีความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกวัน แผ่นเหล็กนี้จะช่วยไม่ให้ท้องเราแตก เพราะความรู้ที่มีอยู่มากมายในช่อง”

ลูกศิษย์ก็ร้องอ้อขึ้นมาเป็นเสียงเดียวกัน

ต่อมาในศาลาที่ประชุมในการได้วาทะและสอบถามปัญหาต่างๆ สังจกะก็ได้ตอบปัญหาอวดภูมิรู้อย่างฉะฉาน ศิษย์ผู้หนึ่ง ได้กล่าวถึงพระสมณโคดมท่านกลางที่ประชุมว่า

“เรื่องปัญญา”

เขียนภาพโดย พระอรอดนิจ จันทสโร เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕ x ๔๕ ซม.

“ท่านอาจารย์ ข้าพเจ้าได้ยินมาว่า พระสมณโคดมเป็นผู้มีปัญญามาก ชื่อเสียงของพระองค์ก็ระบือไปทั่วชมพูทวีปว่าสามารถตอบปัญหาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายให้คลายความสงสัยได้ พระองค์ทรงสอนในเรื่องความเป็นจริงและสามารถพิสูจน์ได้ ไม่มีใครกล้าแย้งคำสอนนั้นได้เลย”

ขณะที่เสียงนั้นสิ้นสุดลงสังจกะก็ได้ดำริในใจว่า

“หากเจาศิษย์ของพระสมณโคดมเราจะลองถามดูว่าพระองค์ทรงสอนและทรงแนะนำสาวกโดยมากอย่างไรกัน”

ครั้งหนึ่งขณะที่พระอัสสสิกำลังเดินบิณฑบาตอยู่ สังจกนิครนถ์เหลือใจไปเห็นพระอัสสสิ จึงตรงเข้าไปทักว่า

“ท่านอัสสสิ ขอบใจหยุดสักประเดี๋ยวเถิด เรายากจะถามถึงพระโคตมสักหน่อย”

พระอัสสสิได้ยินเช่นนั้นจึงยืนนิ่งอยู่ สังจกะเห็นพระอัสสสิมีอารมณ์อยู่ จึงถามว่า

“ท่านอัสสสิ พระโคตมทรงสั่งสอนสาวกทั้งหลายอย่างไรและคำสอนของพระโคตมที่เป็นไปโดยมากว่าอย่างไร?”

พระอัสสสิตอบว่า

“พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เป็นศาสดาของเราสอนว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นของไม่เที่ยง มีความแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง ธรรมทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน”

สังจกะฟังคำนั้นแล้วก็ไม่ได้เห็นตามนั้นจึงตอบว่า

“ยังไม่เป็นที่พอใจของข้าพเจ้า ท่านอัสสสิ ท่านอาจฟังมาผิดกระมัง ถ้าข้าพเจ้าได้พบกับสมณโคดม ได้เจรจากับซักหน่อย บางทีอาจจะเปลี่ยนความเห็นผิดเหล่านั้นได้ เอาจะประเดี๋ยวข้าพเจ้าจะไปพูดให้เข้าใจกันเสียที”

เขากล่าวดูจะมีจิตกรุณาหนักหนา แล้วรีบมุ่งหน้าเข้าไปหาเจ้าลิจฉวีทั้งหลาย

ในที่ประชุมของเหล่ากษัตริย์ลิจฉวี ในวันนั้นเหล่ากษัตริย์ลิจฉวีได้มาประชุมกัน ๕๐๐ พระองค์ด้วยกรณียกิจอย่างหนึ่ง ระหว่างนั้นสังจกะก็พรวดพราดเข้ามาในที่ประชุมแล้วป่าวประกาศด้วยเสียงอันดังว่า

“เร็วเถิดๆ ท่านทั้งหลายวันนี้เราจะไปแก้ความเห็นผิดของพระสมณโคดม เรื่องขันธ ๕ ไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวตน ทั้งที่เราเห็นกันอยู่ว่าเป็นตัวของเรานี้ยังไม่ใช่ของเราได้อย่างไรกัน พวกท่านคอยดูเถิด เราจะหมั่นถ้อยคำของพระสมณโคดม ให้เหมือนกับชายผู้มีกำลังมหาศาลจับลูกแกะที่มีขนยาวแล้วกระชากไปกระชากมา เราจะเล่นงานพระสมณโคดมให้เหมือนอย่างนั้นเลยละ ฉะนั้นเร็วเถิดๆ ท่านทั้งหลาย วันนี้เรากับพระสมณโคดมจะโต้วาทะกันให้รู้แพ้รู้ชนะ”

สิ้นคำประกาศนั้นก็มียศอ้ออิงไปทั่ว ต่างพูดถึงการโต้วาทะระหว่างพระสมณโคดมกับสังจกนิครนถ์ บางพวกมีความเห็นว่า

“พระสมณโคดมจะสู้สังจกะได้อย่างไรกัน”

บางพวกก็มีความเห็นว่า

“สังจกะนั้นนะหรือจะไม่มีปัญญาได้วาทะกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ สัญญาจะเทียบกับปัญญาที่รู้แจ้งได้อย่างไรกัน”

แล้วทุกคนก็มุ่งไปสู่ภูฏาคารศาลาอันเป็นเวทีแห่งการโต้วาทะของเหล่านักปราชญ์ในราวป่าหาวันที่อุดมไปด้วยพืชพันธุ์ไม้และสรรพสัตว์ ที่แห่งนั้นพระภิกษุจำนวนมากกำลังเดินจงกรมอยู่อย่างสำรวม สังจกะจึงตรงเข้าไปถามหาพระสมณโคดม

“พระสมณโคดมอยู่ในไหนกันเล่า หรือจะรู้เหตุแห่งการมาของพวกเราแล้วไม่กล่าวออกมาสนทนากัน”

ภิกษุรูปหนึ่งตอบว่า “คงไม่เป็นเช่นนั้นหรอกสังจกะ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ตรงโคนไม้ในป่าหาวันโน่น”

สังจจะไม่มีริอริบเดินนำหน้าไปทันที เมื่อไปถึงในที่ที่พระองค์ทรงประทับ กษัตริย์ บางพวกก็ทำการถวายบังคม บางพวกก็กระทำอัชฌาสัย บางพวกก็นั่งอยู่ สังจจนครั้นลงนั่ง ในที่สมควรแห่งตน แล้วจึงกราบทูลถามพระองค์ว่า

“ข้าพเจ้าขอถามสักเรื่องหนึ่งเกิดท่านสมณะ”

พระองค์ทรงอนุญาตว่า

“ท่านประสงค์จะถามข้อใดก็จงถามมาเถิดสังจจะ”

สังจจะจึงถามว่า

“ข้าพเจ้าได้ยินมาว่า พระองค์ทรงสอนและทรงแนะนำสาวกโดยมากว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่เที่ยง ไม่ใช่ตัวตน ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัวตนอย่างนั้นหรือ จะเป็น อย่างนั้นได้อย่างไรกัน เราขอฟังคำอธิบายในข้อนี้สักหน่อยเถิด”

สมเด็จพระพุทธองค์ก็ทรงตอบปัญหาของเขาเหมือนกับที่พระอัสสชิเถระได้ตอบ มาแล้วนั่นแล

“ไม่จริง พระโคตม !”

เขาคัดค้านขึ้นห้วงจะหักล้างวาทะของสมเด็จพระผู้มีพระภาค

“ไม่เป็นความจริงหรือที่พระโคตมว่าขันธ ๕ ไม่ใช่ของเรา โดยที่ทั้งขันธ ๕ มันเป็นตัวเป็นตนเป็นของเราต่างหาก พระสมณโคตม ต้นไม้และเมล็ดพันธุ์ทั้งหลายจะเจริญงอกงามได้ต้องอาศัยพื้นดิน จะทำการงานใดๆ มนุษย์ก็ต้องอาศัยพื้นดินอันใด บุคคลอาศัยรูป เป็นตัวตน มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นตัวตน จึงมีบุญมีบาปได้ ถ้ามีรูปเป็นต้น ไม่มีตัวตนแล้วบุญบาปจะมีได้อย่างไรเล่าท่านสมณะ”

“สังจจะ ท่านยืนยันว่า ขันธ ๕ เป็นตัวตน เป็นของของเราหรือ”

“ข้าพเจ้ายืนยันอย่างนั้นพระสมณโคตม คนทั้งหลายก็ยืนยันอย่างนั้นเหมือนกัน”

“คนอื่นข้างเขาเกิดสังจจะ เราขอเพียงท่านยืนยันด้วยของท่านอย่างนั้นหรือ”

“ข้าพเจ้ายืนยันอย่างนั้นพระสมณโคตม”

พระองค์จึงตอบว่า

“ดีละ ถ้าอย่างนั้นเราขอถามท่านสักข้อหนึ่ง ท่านเห็นอย่างไรก็จงตอบอย่างนั้น..

พระราชามือได้รับราชาภิเษกแล้ว เช่น พระเจ้าปเสนทิโกศลหรือพระเจ้าอชาตศัตรู ย่อมมี อำนาจรับสั่งให้ฆ่าคนที่ควรฆ่าหรือเนรเทศคนที่ควรขับไล่ออกในแว่นแคว้นของตนมิใช่หรือ”

“เป็นอย่างนั้นพระโคตม”

เมื่อสังจจะรับคำ พระองค์จึงตรัสต่อไปว่า

“ดูก่อนสังจจะ ก็ท่านบอกว่า รูป เป็นต้น เป็นตัวตนของเรา ท่านมีอำนาจเหนือรูป นั้น หรือสามารถบังคับว่ารูปของเราจะเป็นอย่างนั้นเกิด อยาได้เป็นอย่างนี้เลย ท่านทำได้ หรือ สังจจะ”

สังจจนครั้นนั่งนิ่งอยู่ พระองค์จึงตรัสถามเข้าเป็นครั้งที่สองสังจจะก็ยังนิ่งอยู่ ใน เวลานั้น พระอินทร์ได้แปลงเป็นยักษ์ ชื่อว่า วัชรปาลนิยักษ มีหัวใหญ่โต มีเขี้ยวใหญ่ยาว เหมือนกับหน่อต้นกล้วย มีลูกตาโต ดูน่ากลัวยิ่งอยู่เบื้องบนของสังจจนครนถ์ ถือกระบอง เหล็ก มีเปลวเพลิงลุกโชติช่วงอยู่ ให้ปรากฏเห็นแต่พระผู้มีพระภาคเจ้ากับสังจจะเท่านั้น วัชรปาลนิยักษได้พูดพูดสังจจะด้วยเสียงดังกังวานว่า

“ตอบพระองค์ตามความจริง สังจจะ ท่านไม่กลัวด้วยหรืออย่างไร หากผู้ใดถูกพระผู้ มีพระภาคศรีตามถึง ๓ ครั้ง แล้วไม่ยอมตอบละก็ หัวของผู้นั้นจะต้องแตกเป็น ๗ ส่วน ด้วย กระบองเพลิงนี้แหละ ท่านไม่เห็นหรือ”

สังจจะในเวลานั้นมีความกลัวเป็นอันมาก ขนลุกเกรียวไปทั่วร่างที่สิ้นระวีคล้ายกับ มีวิญญาณเข้าร่าง พระพุทธองค์จึงตรัสว่า

“สังจจะ เธอจงแก้ไขในบัดนี้ เวลาที่มีใช้เวลาที่เธอจะนั่งนิ่งอยู่”

สังจจะเมื่อได้สติจึงกราบทูลพระองค์ด้วยเสียงอันสิ้นเครื่องและนอบน้อมว่า

“อะ อะ ไซ้ พระพุทธเจ้าข้า ขอพระองค์โปรดวิเศษลงมาต่อให้เกิดข้าพเจ้าจงแก้ไข ต่อไป พระพุทธเจ้าข้า”

เมื่อสังจจนครนถ์รับคำแล้วพระองค์จึงตรัสต่อไปว่า

“ดูก่อนสังจจะ ถ้าท่านถือว่าขันธ ๕ เป็นตัวเป็นตนของเราแล้ว ท่านมีอำนาจที่จะ กล่าว รูปของท่านได้หรือไม่ว่า รูปของเราจะเป็นอย่างนั้น จงอย่าเป็นอย่างนี้เลย บังคับ ไม่ได้ใช่ไหมเล่า เพราะเหตุนี้ ขันธ ๕ จึงไม่เป็นของเรา เพราะเราบังคับไม่ได้ ท่านมีอำนาจ บังคับให้มีให้เป็น อย่างนั้นได้หรือไม่”

“ไม่มีพระเจ้าข้า ข้าพเจ้าไม่มีอำนาจบังคับขันธทั้ง ๕ ได้เลยพระเจ้าข้า”

“แล้วเธอเข้าใจว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เที่ยงหรือไม่เที่ยง”

“ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า”

“ถ้าสิ่งนั้นไม่เที่ยงมีความเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา สิ่งนั้นจะเป็นทุกข์หรือเป็นสุข”

พระองค์ตรัสถามสังจจะ

“เป็นทุกข์พระเจ้าข้า”

“ดูก่อนสังจจะ หากผู้ใดติดอยู่ในความทุกข์ และยังมีตนนั้นว่า สิ่งนั้นเป็นของเรา สิ่งนี้ เป็นของเรา เป็นตัวตนของเรา เธอเข้าใจว่า ผู้นั้นจะล่วงพ้นทุกข์ได้หรือไม่เล่า”

“ไม่สามารถหลุดจากความทุกข์ไปได้เลยพระเจ้าข้า”

หลังจากสมเด็จพระบรมครูเจ้าได้ทรงแก้ไขปัญหาที่เขาถูกถามถามจนกระทั่งหมด ลิ่นแล้ว ในขณะที่สังจจนครนถ์ผู้เข้าใจว่าตนมีปัญญากำกำลังนั่งนิ่งอยู่จึงนั่งนิ่งอยู่ สมเด็จพระบรมครูเจ้าจึงตรัสขึ้นว่า

“ดูก่อนสังจจะ เปรียบเหมือนบุรุษ ถือขวานเข้าไปในป่าด้วยต้องการแก่นไม้ พบต้น กล้วยจึงตัดที่โคนแล้วตัดใบออก และปอกเปลือกออก แม้แต่กระที่เขาก็ไม่เห็น ทีเดียวกับ

วาจาของท่านซึ่งหาแก่นสารอะไรไม่ได้ พอกใช้ไล่เสียงเข้าก็ว่างเปล่าแล้วก็ไปเอง เราได้ ชักถามท่านให้กล่าวแก่นถ้อยคำของท่านเองและท่านก็ไปเอง แล้วในบัดนี้เราได้สติบอกว่า ท่านได้เคยกล่าวไว้ในที่ประชุมใหญ่ว่าอย่างไร ระลึกได้หรือไม่ จงพิสูจน์คำพูดของท่านเถิด ที่ท่านเคยกล่าวว่า เราไม่เคยเห็นสมณะหรือพรหมณผู้ใด ที่จะแก้ปัญหามาได้ว่าทุกข์กับเรา ได้เลย แม้แต่ผู้ที่สำคัญตนว่าเป็นพระอรหันต์ ถ้าคิดจะมาได้ว่าทุกข์แสดงภูมิรู้กับเราแล้ว จะไม่มีเลยที่จะไม่มีอาการประมาทจนตัวสิ้นเหื่อไหลออกมาตามรักแร้ ถึงแม้เราจะได้ว่า ทุกข์กับเสา เสานั้นก็ยังสะท้านหัวนไหว แล้วนับประสาอะไรกับมนุษย์เล่า สังจจะ เหตุของ ท่านไหลมาจากหน้ามากไปถึงพื้นแล้ว ส่วนเราไม่มีเหื่อไหลออกเลย”

พระองค์ตรัสพลางกับเปลื้องพระวรกายอันมีสีดังทองคำให้ปรากฏในที่ประชุม ส่วน สังจจนครนถ์ก็นั่งอยู่ คอดคอกเหงื่อไหลกาย หมดปฏิกานอยู่ตรงที่นั้น

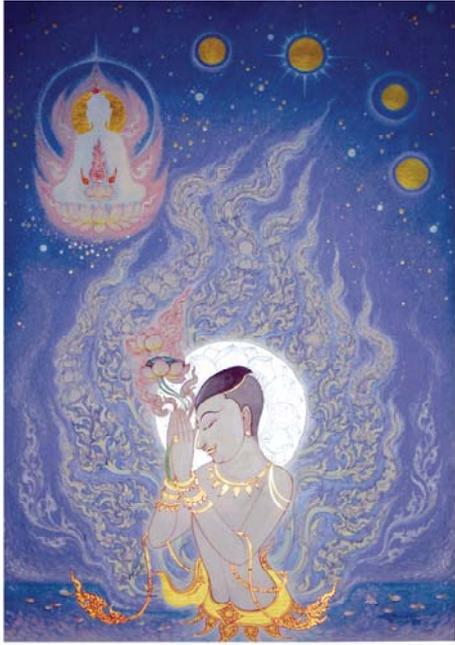
หุมมุขราชกุมาร หนึ่งในเหล่าเจ้าลิจฉวี เห็นอาการของสังจจนครนถ์ จึงพูดเปรียบ เทียบขึ้นว่า

“สังจจะมีอุปมาประหนึ่งปุอยู่ในสระโบกขรณี ยังมีภุมมารกุมารทั้งหลายชวนกันออก จากบ้าน คมนการไปสู่สระโบกขรณี เพื่อประสคจะเล่นน้ำ ครั้นได้แลเห็นปุ จึงจับขึ้นมา จากน้ำวางไว้ที่ริมฝั่ง ทักถามปุและขานปุเสียให้หมด ฝ่ายปุนั้นก็มีอาการจะคลานต่อไปได้ ครั้น นี้มีอุบมาอันใดก็ดี สมเด็จพระผู้มีพระภาค ได้ทรงพระกรุณาแก้ไขปัญหาก็สังจจนครนถ์ผู้ เห็นผิดจนบัดนี้เกิดปัญญา ก้าวจิตฐานุทวิภูติคือความเห็นผิดให้อันตรธานหายจากขันธ สันดานเสียสิ้น ก็มีอุปมาประดุจภุมมารกุมารที่ทักถามปุและขานปุ แล้วทิ้งให้นอนกลิ้งอยู่ที่ พื้นดินฉะนั้น”

สังจจนครนถ์จึงได้กลับตัวคำพูดว่า

“หยุด หยุดก่อนหุมมุข ท่านปากกล้ามากแล้ว เราไม่ได้สนทนากับท่าน เราสนทนา กับพระสมณโคตมต่างหากเล่า”

“โหราลา”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุรินทร์ ศรีสังข์งาม เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๕๐ x ๗๕ ซม.

หมู่ฆราวาสกราบตอบกลับว่า “เราก็คสนทนากับพระองค์เหมือนกัน”
สิ่งที่จะนึ่งไปพักหนึ่งแล้วพูดว่า
“ช่างเถอะ ช่างเถอะ เราจะสนทนากับพระสมณโคดมต่อ” แล้วจึงกราบทูลถามว่า
“ด้วยเหตุเพียงเท่าใด สวากของพระสมณโคดมจึงชื่อว่าได้ทำตามคำสั่งสอน ทว่า
ถูกต้องตามโอวาทของพระสมณโคดม กำจัดความสงสัยเสียได้ ถึงความแก่กล้าไม่ต้องเชื่อ
ผู้อื่นในคำสั่งสอนแห่งศาสนาของตน”
พระองค์ตรัสตอบว่า
“ดูก่อนสังกะ สวากของเราเล็งเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงว่า ชันธ
๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขารและวิญญาณ ไม่ใช่ของเราไม่ใช่เราไม่ใช่ตัวตนของเรา ดังนี้”
สิ่งที่จะเวลานั้นรู้สึกพิศวงในพระปัญญาของพระองค์ที่เป็นอันมากจึงมีความเลื่อมใส
ศรัทธาและกราบทูลถามพระองค์ต่อไปว่า
“ข้าแต่พระโคดม ด้วยเหตุผลใด ภิกษุจึงชื่อว่า เป็นพระอรหันต์”
พระองค์ตรัสตอบว่า
“เพราะเหตุว่า สวากของเราพิจารณาเบญจขันธ์ตามความเป็นจริง คือ ความไม่ใช่
ตัวตนของเรา หลุดพ้นแล้วไม่ยึดมั่นถือมั่น ด้วยเหตุนี้แหละจึงได้ชื่อว่า เป็นอรหันต์สิ้นอาสวะ
แล้ว ประกอบด้วยคุณอันยอดเยี่ยม ทั้ง ๓ ประการ คือ หนึ่งความเห็นอันยอดเยี่ยม (ทัตสนา
นุตตริยะ) สองการปฏิบัติอันยอดเยี่ยม (ปฏิบัติทานุตตริยะ) และสามความหลุดพ้นอันยอด
เยี่ยม (วิมุตตานุตตริยะ)”
สิ้นความนั้นแล้วสังกะก็มีความเห็นถูกและยอมรับนับถือในพระปัญญาของ
พระองค์ และสรรเสริญว่า
“ข้าพเจ้ามาในที่นี้ ก็เพื่อจะได้ถามปริศนาด้วยมีจิตเจตนาหวังว่าจะให้พระองค์พ่าย

แต่แก้ถ้อยคำของข้าพเจ้า แต่พระองค์ทรงพระกรุณาบรรเทาโทษ ขจัดความเห็นผิดใน
สันดาน ให้อันตรธานด้วยอำนาจพระธรรมเทศนา อุณาเช่นบุรุษผู้หนึ่งซึ่งถูกอสริษขบกัด
ก็ให้กำเริบร้อนประหนึ่งว่าจะสิ้นชีวิตแล้ว ยังมีบุรุษอีกผู้หนึ่ง ซึ่งมีวิชฌณมัตถคุณวิद्याมาช่วย
ดับพิษงูนั้นให้อันตรธานหายไป บุรุษผู้หนึ่งได้รับความสลายหายจากการเจ็บปวดเจียนตาย
นี้แล มีอุปมาอันใด ข้าพเจ้านี้ถูกงูพิษร้ายคือความเห็นผิดมาขบกัดให้บังเกิดมีคณมัวเมา
เห็นผิดเป็นชอบพระเจ้าข้า บัดนี้พระองค์ทรงพระกรุณาให้เห็นความสว่างในทางบาป
บุญคุณโทษประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ บังเกิดผลประโยชน์ทุกสิ่งทุกประการชำระสันดาน
ให้บริสุทธิ์บังเกิดสุขหาที่สุดมิได้ ดังนั้น พระองค์จึงเปรียบเหมือนหนอผู้ทรงวิชฌณมัตถ มีใจ
กรุณาเอื้ออารีช่วยระงับพิษให้สว่างจางหายไปด้วยวิชาคุณแห่งตน พระเจ้าข้า”

สิ่งที่จะกราบทูลไปเปล่งคิดไปพลาง ก็ยังเกิดศรัทธาขึ้นท่วมท้นในดวงใจ จึงกล่าว
อย่างไม่หยุดยั้ง

“ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ! พระองค์มักกระทำให้บังเกิดสวัสดิมงคลผลประโยชน์
แก่ข้าพระองค์ยิ่งนักหนา ทันที้จะคณมานับ ข้าพระองค์ขออาราธนาสมเด็จพระมีนงกุฎบิน
เกล้าโลกาจารย์กับหมู่ภิกษุสงฆ์ทั้งปวง ที่เป็นบริวารโปรดไปรับอาหารบิณฑบาตเพื่อเป็นบุญ
อันใหญ่ยิ่งแห่งข้าพระบาทในวันพรุ่งนี้เถิด”

สิ่งที่จะทูลอาราธนาแล้วก็น้อมนมัสการด้วยความเลื่อมใสเป็นหนักหนา พระพุทธ
องค์ทรงรับด้วยคุณนัยภาพ

สิ่งจกนิครนถ์ลุกขึ้นประกาศแก่เหล่าลจิวด้วยเสียงดังไปทั่วที่นั่นว่า

“ท่านทั้งหลาย จงฟังเรา เราได้อาราธนาพระสมณโคดมและสวากเพื่อรับภัตตาหาร
ในเช้าพรุ่งนี้ หากมีสิ่งของใดที่ท่านทั้งหลายเตรียมมาถวายแก่เรา พวกท่านจงนำไปถวายแด่
พระสมณโคดมผู้เป็นอาจารย์ของเราเถิด”

เสียงแสดงความปิติยินดี ดังอ้ออิงไปทั่วป่ามหาน

เข้าวันรุ่งขึ้น สิ่งจกนิครนถ์ก็สั่งให้ตกแต่งภัตตาหารอันประณีตในอารามของตนอย่าง
งดงามสมเกียรติ และจัดคนไปทูลอาราธนาพระผู้มีพระภาคเจ้ามาประทับนั่งในอารามนั้น
หลังจากที่พระพุทธองค์นั่งภัตตาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว สิ่งจกนิครนถ์จึงกราบทูลว่า

“ขอผลบุญในทานครั้งนี้ จงเกิดแก่ทายาททั้งหลาย”

พระพุทธองค์ทรงประสาทลอิทธิพร

“ผลบุญแห่งการให้ทานแก่ผู้มีราคะ โทสะ โมหะ จงมีแก่ทายาท ส่วนผลบุญในทานนี้
ให้แก่ผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ เช่นเรตถาคต และจงบังเกิดมีผลแก่เราสังกะ”

เมื่อสิ้นพระสุรเสียงแห่งพรชัย สิ่งจกนิครนถ์ก็เกิดความปลาบปลื้มปิติยินดี เบิกบาน
รื่นเริงบันเทิงในธรรมยิ่งขึ้น

ครั้นเมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วไม่นาน สิ่งจกนิครนถ์ผู้
กลับใจก็ได้ทำเสียชีวิตลง เมื่อเวลาผ่านไปล่วงเลยไปนับร้อยปีจึงได้มีบุรุษผู้หนึ่ง ได้ครองเพศ
บรรพชิตอยู่ได้ริมกาลาสาทัตริในบวรพระพุทธศาสนาขึ้นมาว่า “พระกาฬพุทธรักรัตนเถระ”
อาศัยอยู่ในเจตตยคริมหาวีหาล ณ ลังกาทวีป พระภิกษุรูปนี้ได้ทำที่สุดจนบรรลุคุณวิเศษสูงสุด
ในพระพุทธศาสนา สันนิเสสาสวะเป็นพระอรหันตบริษุคคล ผู้มีปัญญาประจักษ์แจ้งใน
พระไตรปิฎกและพระกรรมฐานเป็นอย่างดี ทั้งเป็นที่สักการบูชาแห่งทั่วพระยาทั้งปวง
และมีหมู่ภิกษุสงฆ์เป็นบริวารจำนวนมากผู้หนึ่ง ในสมัยนั้น คนธรรมคาสามัญน้อยคนนักที่
จะรู้จักว่า พระคุณเจ้าพระกาฬพุทธรักรัตนเถระที่ตนเคารพเลื่อมใสอยู่นั้น ที่แท้ก็คือ
“สิ่งจกนิครนถ์” ผู้มีปัญญามากในครั้งสมัยพุทธกาลนั่นเอง

บทที่
๗

ชัยชนะต่อพญานาค
ผู้ทรงอิทธิฤทธิ์

นันท-ปะนันทะ นาคราช	ทิมชาติ ฉกาจฤทธิ์ ตรีจลน
เกิดโทษะ หลงผิด ทฐิพาล	แผลงฤทธิ์ต้าน ทฤษ-ปะริจร
ธ โปรดให้ พระโมค-คัลลณะ	ผู้ทุทธะ ชีในรส ไปสข้อน
เนรมิต เป็นนาค สัทธิกร	ทำราบสอน นาคร้าย สยบจำ
ด้วยเดช อานุภาพ พระสัมพุทธ	ธ วิสุทธิ ปัญญา อุปนิมิก
ทรงแนะนำ อุปเทห์ ฤทธิกรรม	เดรนำ ไปใช้ ได้ผลดี
ขอผองท่าน จงมี ชัยมงคล	ทั่วกาล ตลอดด้วยชัย
ด้วยอำนาจ อธิ-บารมี	อุปายดี เสริมฤทธิ์ พิชิตมาร

นันทปะนันทะนาคะรัง วิพฐัง มะหิทิง
 ปุตเตนะ เถระภูชะเคนะ ทะมาปะยันโต
 อิทธิปะเทสะวีธินา ชิตะวา มุหิโนโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณีฯ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผจญกับพญานาคราชนันทปะนันทะ ผู้มีฤทธิ์มาก
 แต่เป็นอันธพาล และหลงผิด ทรงโปรดให้พระโมคคัลลณะผู้เป็นพุทธบุตร
 พิชิตนันทปะนันทะด้วยฤทธิ์ที่เหนือกว่า
 ด้วยเดชองค์พระผู้พิชิตพญานาคราชนันทปะนันทะ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ณ เขตวันมหาวิหาร บรรยากาศในเวลาใกล้รุ่งเจียบสงบ พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญ
 พุทธกิจแก่พระญาณตรวจดูหมื่นจักรวาล และอุปนิสัยของเวไนยสัตว์ทั้งหลายที่สามารถ
 และไม่สามารถบรรลุมรรคอันควรที่จะเสด็จไปโปรด ครั้นนั้นพญานาคคนหนึ่งนามว่า
 “นันทปะนันทะ” ได้ซ่องเข้ามาในชายพระญาณแห่งพระองค์ และทงทราบวา พญานาคคน
 นี้มีอุปนิสัยแห่งไตรสรณคมน์ จะยึดพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งในอนาคตได้ แต่ปัจจุบันมี

ความเห็นผิด หลงอยู่ในความเป็นผู้เรืองฤทธิ์แห่งตน พระโมคคัลลานะเท่านั้นที่จะปลดปล่อยนันทโศปนนอกจากความเห็นผิดนั้นได้

หลังจากทรงกระทำปฏิบัติพระสรีระจึงตั้งสัจกับพระอานนท์ว่า

“อานนท์ เธอจงบอกแก่ภิกษุ ๕๐๐ ว่าเราจะไปยังดาวดึงส์เทวโลก”

พระภิกษุทั้ง ๕๐๐ นั้นล้วนเป็นพระอรหันต์ประเภทที่มีฤทธิ์ เพราะการไปในครั้งนี้จะต้องไปด้วยกำลังแห่งฌานสมาบัติ

ณ เจริงเขาพระสุเมรุอันเป็นที่อยู่ของเหล่าพญานาค มีพญานาคนั้นโศปนนทะผู้เป็นใหญ่แห่งพญานาคเพราะเป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์มาก เวลานั้นเป็นเวลาสำราญของนันทโศปนนท นาคราชผู้ซึ่งนิรมิตกายทรงเครื่องทิพย์อย่างกษัตริย์ ประดับประดาด้วยรัตนวิเชียร นังอยู่เหนือพรัตนบัลลังก์ เหล่านางนาคทั้ง ๕๐๐ ได้ตกแต่งโรงดื่มสุรด้วยของอันเป็นทิพย์อัน เหล่านาคได้นิรมิตขึ้นด้วยฤทธิ์ ทั้งเศวตฉัตรทิพย์ นพรัตนบัลลังก์ เหล่านางนาคบางพวกก็นิรมิตกายตกแต่งตนด้วยเครื่องประดับอันวิจิตรงดงามราวกับนางอัสรนสรวงสวรรคค์ พวกกันร่ายรำขับร้องเครื่องประโคมหลายชนิดล้วนพิสดารไปด้วยรัตนะหลากหลาย ยังความเพลิดเพลินให้เกิดแก่พญานาคผู้เป็นใหญ่ ทั้งเหล่านาคบริษัทต่างก็นั่งมองดูข้าวและน้ำหลากหลายชนิดที่เข้างัดวางไว้ในภาชนะทิพย์ ภายในวิมานแห่งพญานาคนั้นมีแต่ความสุขพร้อมสรรพไปด้วยของที่เป็ทิพย์ทั้งสุราและอาหารรสเลิศต่างๆ สุดจะพรรณนา

พระพุทธองค์เมื่อประชุมสงฆ์ครบตามจำนวนแล้ว ได้แสดงฤทธิ์พาเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลายเหาะข้ามภูเขาสูงใหญ่ ทั้งเขวหลีก ลุดลองและหนองน้ำที่คดเคี้ยวอย่างพิสดารราวกับช่างหลวงสลักไว้ฉะนั้น เขาพระสุเมรุเบื้องหน้ามีสีสุกใสเหมือนทองคำชาวสงฆ์สงฆ์เรียงมาแต่ไกลในบรรยากาศแห่งเทวโลก พระพุทธองค์เหาะนำหมู่สงฆ์มาเป็นทิวแถวแข่งกับแสงของกลุ่มดาวต่างๆ ที่เปล่งแสงประกายอยู่เต็มท้องฟ้า

นันทโศปนนทะมองเห็นแสงทองแห่งพระพุทธองค์สว่างไสวมาแต่ไกลราวกับ

พระจันทร์คืนวันเพ็ญ แทนที่จะเกิดความปีติยินดี กลับคิดอกุศลล่วงเกินพระพุทธองค์

“พวกสมณะโล้นนี้เรียนเข้าเรียนออกยังที่อยู่ของพวกเทพดาวดึงส์ โดยจะผ่านทางวิมานแห่งเราไป เราจะไม่ให้พวกสมณะเหล่านี้ไปปรยุสลิลงบนศีรษะของเราแล้วผ่านไปได้อย่างไร”

คิดดังนี้แล้ว จึงลุกขึ้นจากพรัตนบัลลังก์ไปยังเชิงเขาพระสุเมรุ ใช้อิทธิฤทธิ์ขยายตัวให้ใหญ่แล้วชวนควนรอบเขาพระสุเมรุเจ็ดรอบแล้วพินาศทางแห่งภพดาวดึงส์ และบันดาลให้ท้องฟ้ามืดครึ้มเต็มไปด้วยหมอกควันจนมองไม่เห็นเวษยันต์ปราสาทที่ตั้งอยู่บนยอดเขาพระสุเมรุ ขณะนั้นพระวิภูษบาลได้เห็นเหตุการณ์จึงกราบทูลพระพุทธองค์ว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เมื่อก่อนข้าพระองค์มาถึงในที่นี่ จะมองเห็นเขาพระสุเมรุ เห็นภพดาวดึงส์ เห็นเวษยันต์ปราสาท หรือแม้แต่ธงบนยอดแห่งเวษยันต์ปราสาทก็สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน เพราะเหตุใดหนอมาครั้งนี้ ข้าพระองค์จึงไม่เห็นอะไรเลย ดูบรรยาย กาศมืดมืดไปหมดพระพุทธเจ้าข้า หรือเราจะมาผิดทางแล้วกระมัง”

พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า

“ดูก่อนท่านวิภูษบาล ที่เป็นเช่นนี้เพราะเหตุว่าพญานาคนั้นโศปนนทะนิรมิตบรรยากาศปิดทางแห่งภพดาวดึงส์ให้มืดมืด แล้วเอาพินาศพวงเวียนต์ปราสาทไว้ด้วยฤทธิ์ที่ทำเช่นนั้นเพราะมีจิตโกรธเคืองพวกเธอ คิดว่าเมื่อเหาะผ่านวิมานไป ผงธุลีจะปลิวหล่นลงบนศีรษะของเขา”

ตรัสจบจึงทรงพาเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลายกลับไปประทับนั่งอยู่บนยอดเขาอันสมควรแห่งหนึ่ง เมื่อประทับนั่งเรียบร้อยแล้วพระวิภูษบาลรีบกราบทูลว่า

“ข้าพระองค์ขออนุญาตทรมานนาคราชคนนั้นพระเจ้าข้า”

พระพุทธองค์ไม่ทรงอนุญาต พระภิกษุทั้งหลายจึงขึ้นขอสาปปรพญานาค พระพุทธองค์ก็ไม่ทรงอนุญาตเช่นกัน พระราหูและภิกษุทั้งหมดก็ลุกขึ้นโดยลำดับเพื่อขอปรพ

และทรมานพญานาคนั้นโศปนนทะ พระองค์ก็ทรงนั่งสงบนิ่งอย่างสง่า มิได้ตรัสแต่ประการใด คงเหลือแต่พระโมคคัลลานะที่ยังนั่งนิ่งเฉยอยู่ สักครู่พระโมคคัลลานะก็พูดขึ้นว่า

“ข้าพระองค์ขอทรมานนาคราชคนนั้น พระเจ้าข้า”

พระพุทธองค์เจ้าพรอนุญาตว่า

“กาลนี้เป็นหน้าที่ของเธอโมคคัลลานะ”

พระองค์ทรงทราบอยู่แล้วว่าพระโมคคัลลานะจะชนะใจพญานาคได้ และทำให้มีความเห็นถูก ประกอบกับได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ด้วยว่าเป็นเอตทัคคะในทางแสดงฤทธิ์ ย่อมนำชัยชนะมาได้แน่นอน

เมื่อได้รับพระพุทธอนุญาต พระโมคคัลลานะจึงใช้อำนาจแห่งฤทธิ์เปลี่ยนอภิตกภาพนิรมิตกายเป็นพญานาคตัวใหญ่กว่าพญานาคนั้นโศปนนทะเป็นสองเท่า ขนควนรอบพญานาคราชคดเข้ากับเขาพระสุเมรุสลับสับ ยากที่จะเดินให้หลุดออกไปได้ ด้วยความเจ็บปวดทรมานพญานาคได้พันควนไฟเสไฟพระโมคคัลลานะ หวังจะให้พระโมคคัลลานะคลายขندพระเถระกล่าวว่า

“ใช่จะมีแต่ควนไฟในร่างของท่านเท่านั้นเล่า แม้เราก็มี”

กล่าวแล้วจึงพันควนไฟเสไฟพญานาคนั้นโศปนนทะ พินั้นร่ายแรงกว่าพิษของพญานาคนั้นเป็นสองเท่า ควนของนาคราชนั้นไม่สามารถทำอันตรายแก่พระเถระได้ แต่ควนของพระเถระกลับเบียดเบียนนาคราชให้อึดอึดทรมานยิ่งนัก นันทโศปนนทะจึงใช้กลวิธีใหม่ พ่นไฟพิษไฟพระเถระ พระโมคคัลลานะจึงบันดาลไฟพิษให้ลุกโชนร้อนแรงยิ่งกว่าพิษของพญานาคราชมากมายนัก

ในกาลนั้น เปลวไฟที่เกิดขึ้นด้วยการทำสงครามกันของทั้งสองฝ่ายสว่างไสวไปทั่วจักรวาล พื้นพสุธาสิ้นสะเทือนเลื่อนลั่น เขาพระสุเมรุจะพังทลายลงด้วยความรุนแรงของทั้งสองฝ่าย กำลังแห่งไฟพิษของพญานาคไม่สามารถทำอันตรายพระเถระได้ แต่คนนั้น

“นันทโศปนนทะ”

เขียนภาพโดย ปทุมวรรณ ใจเจริญกร์ เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๑๐ x ๑๖๐ ซม.

กลับบอบเข้าไปด้วยไฟพิษ หมดหวังที่จะเอาชนะจึงสอบถามถึงคู่ต่อสู้ว่า

“ท่านเป็นใครกัน จึงได้มีฤทธิ์มากมายถึงเพียงนี้”

พระเถระตอบว่า

“เราคือโมคคัลลานะ สาวกแห่งตถาคต”

พญานาคราชก็ทราบทันทีว่าเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระผู้มีพระภาค ร่างพญานาคที่เห็นนี้เป็นเพียงร่างจำลองมาด้วยฤทธิ์จึงตัดพ้อต่อว่าถึงการกระทำทรูณตนและขอให้พระเถระดำรงอยู่ในภาวะภิกษุตามเดิม

พระเถระยอมอ่อนข้อให้ คืนร่างกลับเป็นพระภิกษุตามอัทธภาพแห่งตน แต่พระโมคคัลลานะก็ทราบว่าพญานาคยังไม่ยอมคลายความเห็นผิด จึงเตือนสติว่า

“ดูก่อนพญานันโทปັນทะ ตัวท่านเชื่อชาติเครื่องจวน ไฉนมีจิตคิดจ้วงจาบพระศาสนาและพระอรหันต์ทั้งหลายเล่า แม้พระบาทของพระพุทธองค์ได้สัมผัสกับเศียรเกล้าของท่านก็จักเป็นบุญนิกัหนา บางคนเกิดมาร้อยชาติพันชาติก็เกิดมาเปล่า แม้แต่รอยพระบาทก็ยังไม่มียุญได้ชื่นชมพระบารมีเลย จึงคลายโศสะและมีความเห็นถูกพญานาคราช”

พระโมคคัลลานะทราบด้วยใจว่าพญานาคก็ยังไม่ยอมคลายความเห็นผิด เข้ายังคิดจะทำร้ายพระเถระให้ถึงที่สุด พระเถระจึงทรมานพญานาคด้วยการเหาะเข้าไปทางช่องหูขวาของนาคราชแล้วออกทางหูซ้าย แล้วกลับเข้าไปทางช่องหูซ้ายออกปทางช่องหูขวา เหาะกลับเข้าไปทางช่องจมูกขวาออกทางช่องจมูกซ้าย แล้วกลับเข้าไปทางช่องจมูกนั้น เปรียบเสมือนมารดาบิดาที่มีความกรุณาต่อบุตร แม้วาบุตรของตนนั้นจะเกเรว่ายากสอนยาก ก็จำเป็นต้องอบรมสั่งสอนด้วยความเมตตา ขณะที่กำลังต่อสู้กันอย่างเข้มข้น พระเถระอาศัยจังหวะที่พญานาคอ้าปาก เหาะเข้าไปเที่ยวเดินจงกรมอยู่ในท้องของพญานาค จากเบื้องซ้ายไปเบื้องขวา จากเบื้องหน้าไปเบื้องหลังชักย้ายไปมาให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่พญานาคเป็นอย่างยิ่ง

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงคริสต์นพระโมคคัลลานะด้วยพระสุรเสียงอันไพเราะก้องกังวานว่า

“โมคคัลลานะเธอจงระวังให้ดี พญานาคมีฤทธิ์มากนัก”

พระเถระกราบทูลตอบขณะกำลังทรมานพญานาคว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์เจริญอิทธิบาท ๔ แล้ว ตั้งมั่นแล้วสังขมไว้ดีแล้ว ขอพระองค์ทรงวางพระทัย ข้าพระองค์ไม่ประมาทอย่างแน่นอนอนพระเจ้าข้า นาคราชเข่นันโทปັນทะนี้ทั้งพันทั้งแสนตนข้าพระองค์ก็ทรมานได้”

พญานันโทปັນทะคิดว่า

“เมื่อคอนเหาะเข้าไปเราไม่เห็นในเวลาออกมาเราจะเดี่ยวกินเสียให้แหลกสมกับความเจ็บปวดทรมานเลยทีเดียว”

คิดดังนั้นแล้วจึงพูดว่า

“ของออกมาเกิดขอรัน อย่าเดินไปเดินมาภายในท้อง ทำข้าพเจ้าให้ลำบากเลย”

พระเถระก็เหาะออกมาทางรูจมูกของพญานาค ฝ่ายพญานาคราชได้อาศัยจังหวะนี้ พนมทวยใจที่รุนแรงใส่พระเถระเจ้า ลมทวยใจอันแรงนี้ แม้นั้นไม่ใหญ่ก็อาจหักโค่นได้ทันที พระโมคคัลลานะได้เข้าจุดจุดถณมาอย่างรวดเร็ว แม้นั้นของพระเถระ ลมนั้นก็ไม่สามารถทำให้ไหวได้ อิทธิฤทธิ์ทั้งหลายที่พระโมคคัลลานะแสดงมาตั้งแต่ต้นภิกษุทั้งหลายนั้นก็ สามารถทำได้เหมือนกัน แต่พอถึงฐานะที่พญานาคพนมโลมโลมนั้น อาจพลาดทำได้ด้วยไม่สามารถเข้าออกสมบัติได้รวดเร็วเท่าพระโมคคัลลานะ ผู้ซึ่งฝึกฝนจนชำนาญด้วยวิธีทั้ง ๕ เพราะเหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงเลือกให้พระโมคคัลลานะเป็นผู้ทรมานพญานาคราช และไม่พรมอนุญาตภิกษุรูปอื่น นาคราชคิดอย่างสิ้นหวังว่า

“เราไม่สามารถทำอันตรายสมณะผู้มีฤทธิ์นี้ได้แม้แต่เส้นขน เราได้รับความทุกข์ทรมานจนถึงที่สุดแล้ว ควรจะหนีเอาตัวรอดก่อนที่จะไม่เหลือแม้ชีวิต”

“ปรคณาภา”

เขียนภาพโดย วิชัย รักชาติ เเทตนิค สัณฐิกพิททองนภาโน ขนาด ๔๐ x ๖๐ ซม.

แล้วจึงรีบเลื้อยหนีไปจากที่นั้นอย่างรวดเร็วด้วยความพ่ายแพ้และอับอาย แต่พระเถระเจ้าไม่ปล่อยให้ไปโดยง่าย จึงจำแลงแปลงเป็นพญาคูรุฑไล่ติดตามพญานาคไป ด้วยความกลัวสุดกำลัง พญานาคจึงรีบนิรมิตตนเป็นมาณพน้อยกราบแทบเท้าขอขมาพระโมคคัลลานะ แล้วกล่าวว่า

“ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าเป็นอันธพาลสันดานชั่ว ข้าพเจ้ามิได้รู้เลยว่าพระเถระเจ้าจะมีเดชาภาพมากมายถึงเพียงนี้ ขอได้โปรดเป็นที่พึ่งของข้าพเจ้าด้วยเถิด”

แล้วกราบลงแทบเท้าอีกครั้งด้วยความนอบน้อมและเคารพอย่างยิ่ง พระเถระจึงกล่าวว่า

“นับโทษนับทัณฑ์ท่านจงมาเถิด พระบรมศาสดาเสด็จมาถึงที่แห่งนี้แล้ว เราจะพาท่านไปในสำนักแห่งพระองค์”

ขณะนั้นพระพุทธองค์ประทับนั่งอยู่เหนือยอดเขาอันไกลแห่งหนึ่งด้วยท่าทางสง่างามท่ามกลางเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลาย รวากับเดือนในหมู่แห่งดวงดาวฉะนั้น

พญานาคราชมาจนถึงที่กระห้านมีสการพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วขอขมาพระพุทธองค์ และเหล่าอริยสงฆ์ทั้งหลายว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ ข้าพเจ้านี้มีความเห็นผิด คิดล่วงเกินพระองค์ จิตฝักใฝ่ในอกุศลอันธพาล จะได้รู้จักบาปบุญก็หาไม่ ขอพระองค์จงโปรดคงโทษให้แก่ข้าพเจ้าด้วย บัดนี้ข้าพเจ้ารู้ง่วงแงใจแล้วพระพุทธเจ้าข้า”

พญานาคในร่างมาณพน้อยพูดอย่างสำนึกผิด พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

“ดูก่อนพญานาคผู้เรื้อยศ บรรดาสัตว์ทั้งหลายย่อมปรารถนาความสุขไม่ต้องต้องการความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น จึงไม่ควรเบียดเบียน ให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนนั้นโทษนับทัณฑ์ เธอจงอย่าล้าคฤมิตที่การแสดงฤทธิ์เลย ผู้ที่รุ่งเรืองด้วยฤทธิ์จะต้องรู้จักประคองจิตให้อยู่ในสันติ ไม่ทำอะไรตามอารมณ์โดยมิได้พิจารณา ท่านจงหมั่นสมาทานศีล

รักษาให้ถาวร จะได้พ้นจากสภาพเครื่องฉาน มนุษย์สมบัติจะรออยู่เบื้องหน้า เป็นหนทางแห่งความสิ้นทุกข์ ขอให้ประสบสันติสุขตามปรารถนาเถิด”

เมื่อพญานันโทปนิทนะนาคราชได้พิจารณาตามที่พระบรมราชาพาที่ทรงแสดงไปรด ก็ยังเห็นทุกข์ภัยและบาปกรรมที่ทำมา ก็เกิดความสำนึกผิด มีความปรารถนาในพระพุทธศาสนา สมาทานมั่นในศีลห้า และดำรงตนอยู่ในปฏิบัติปฏิบัติชอบเสมอมา

พระพุทธองค์เห็นพญานาคราชมีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัยเช่นนั้น จึงลาพญานาคแล้วพาเหล่าอริยสาวกเสด็จกลับสู่เขตวันมหาวิหาร ตามที่อนาลบิณฑกเศรษฐีนิมนต์ไว้ล่วงหน้า เมื่อเสด็จถึงอนาลบิณฑกเศรษฐีได้รับเสด็จอยู่แล้ว และได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เหตุอันใดหนอพระองค์จึงมาสาย”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า

“โมคคัลลานะและพญานาคนั้นโทปนิทนะได้ทำสงครามกัน”

ท่านอนาลบิณฑกเศรษฐีจึงรับทูลถามด้วยอาการใคร่รู้ในเหตุอันนั้นว่า

“ก็ใครแพ้ใครชนะกันเล่าพระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบสั้นๆ ว่า

“โมคคัลลานะชนะ นันทะแพ้”

อนาลบิณฑกเศรษฐีกราบทูลอย่างปิติว่า

“ข้าพเจ้าหวังในใจไว้อยู่แล้วเชื่อว่า พระเถระต้องชนะเป็นแน่ ถ้าเช่นนั้นข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์จงรับภัตตาหารของข้าพระองค์ตามลำดับแห่งเดียวตลอดเจ็ดวัน ข้าพระองค์จะขอทำการสักการะแก่ชัยชนะแห่งพระองค์และพระเถระทั้งหลายที่เขตวันมหาวิหารแห่งนี้พระพุทธเจ้าข้า”

แล้วได้ทำการมหาสักการะพระภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูป โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประธานตลอดเจ็ดวัน เป็นการประกาศชัยชนะแห่งพระองค์อีกครั้ง

มवलเหล่าเทวดาและพุทธบริษัทที่ทราบความนี้ ต่างก็มาร่วมอนุโมทนากันทั่วหน้า ความชำนาญในด้านความเป็นผู้เรืองฤทธิ์ของพระมหาโมคคัลลานะจึงเป็นที่โจษขานไปทั่วสมกับที่ได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ ให้เป็นเอตทัคคะคือผู้เป็นเอกในด้านเป็นผู้มีฤทธิ์มากด้วยเหตุนี้พระมหาโมคคัลลานะ จึงเป็นที่รู้จักนับแต่นั้นเป็นต้นมา

๑๒๖
ชัยชนะแห่งพุทธะ

บทที่ ๕

ชัยชนะต่อพระพรหมผู้หลงผิด

ทศกาศหะทิฎฐิภูษะเคนะ สุทัฎฐะหัตถัง
 พรหมัง วิสฐิติชุตติมิทปะพะกาภิธานัง
 ญาณาคะแทนะ วิธินา ชิตะวา มุณินโท
 ตันตะชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลาณิ

สมเด็จพระจอมมุนี ทรงผนวชกับท้าวพกาพรหม
 ผู้สำคัญตนว่ามีความรุ่งเรือง ด้วยคุณอันบริสุทธิ์ และมีฤทธิ์มากกว่าใคร
 ซึ่งเป็นความเห็นผิดเหมือนดุกงูรัดไว้
 ทรงพิชิตพกาพรหมด้วยการแสดงพระเทศนาให้เกิดปัญญา
 ด้วยเดชของคัมภีร์พิชิตพระพรหมนั้น ขอขมายังมงคลมีแก่ท่านทุกเมื่อ

พรหมโลกเบื้องสูงเป็นแดนแห่งผู้ที่ฝึกจิตจนประณีตละเอียดมีอารมณ์แห่งฌานต่างๆ
 ได้เสวยผลแห่งการฝึกจิต แล้วไปเกิดอยู่ในพรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่งตามระดับภูมิแห่งจิตนั้น
 เวลาในพรหมโลกนั้นยาวนานกว่าเวลาในโลกมนุษย์มากมายนักหาที่สุดได้ยาก พรหมโลกมี

พกาพรหม ไมหันธ์ ลำคัณฐิต
 มีทฐิ มัจฉา อหังการ
 ด้วยเดช อำนาจา พระสิมฺพุทธ
 ธรรมโอสถ วิเศษ ที่แทรกซ้อน
 ขอพองท่าน จงมี ชัยมงคล
 เทคนา-ญาณะ-บารมี

ว่าเรื่องภูทธี ภูทธี วิมุติฉาน
 มมกัการ ดิงบุรคิ ขบคัการ
 ธ วิสฐิติ ทังญาณ เทคนสิขัสนอน
 ให้เทกถอน พิษู ภูชัวิ
 ทังสกาล ตลพร้อม ด้วยสุพิ
 ธรรมวธิ แห่งพระ พิษัฒมาร

๑๓๒๒
 ชื่อตามแห่งพระ

๑๖ ชั้น ชั้นที่ ๓ ที่มีชื่อเรียกว่า มหาพรหมภูมิ ณ ที่นี้แลเป็นที่ซึ่ง มีแต่ความสุขและมีเวลา
 ๑ มหากัป (๑ กัป มีการเปรียบเทียบว่า มีภูเขาที่กว้าง ยาว สูง ด้านละ ๑ โยชน์ หรือ
 เท่ากับ ๑๖ กิโลเมตร ทุก ๑๐๐ ปี จะมีเทวดานำผ้าบางๆ มาลูบภูเขาชั้น ๑ ที่ ระยะเวลา
 ที่กว่าภูเขาชั้นจะสึกกร่อนจนราบเพราะถูกผ้าลูบนั้นและเท่ากับระยะเวลาของ ๑ กัป)
 จึงจะกลับมาก่อเกิดอีก ซึ่งเป็นเวลาที่ยาวนานมาก นานจนทำให้ท้าวพกาพรหมที่ชื่อว่าพกา-
 พรหมนั้นมีความหลงผิดไปว่า ในพรหมโลกนี้เที่ยงแท้ยั่งยืน ไม่ทุกข์ มีแต่สุขนิรันดร ไม่เกิด
 ไม่แก่ ไม่เจ็บ และไม่ตายอีกต่อไป

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบความเห็นผิดของพกาพรหมขณะที่ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ
 แผ่ข่ายพระญาณออกไปในเวลาใกล้รุ่ง ที่โคนต้นพญารัง ภายในเขตป่าช่อสุทศวันใกล้เมือง
 อุทฺธิสฺสา เป็นพุทธวิสัยแห่งพระองค์เท่านั้นที่จะโปรดพกาพรหมให้มีความเห็นถูกได้ เมื่อทรง
 ดำริเช่นนี้แล้วจึงเสด็จขึ้นไปปรากฏในพรหมโลกในทันที เหมือนบุรุษที่แข็งแรงมีกำลังมาก
 เขี่ยตบแขนออกและคู่แขนเข้าอย่างรวดเร็ว

ฉะนั้น ฝ่ายพกาพรหมได้เห็นการปรากฏกายของพระองค์มาแต่ไกลจึงร้องเชื้อเชิญว่า

“ท่านผู้หาทุกข์มิได้ ท่านซึ่งได้มาในพรหมโลก การมาของท่านเป็นการดี เพราะที่นี้
 มีแต่ความสุขซึ่งนิรันดร การออกไปจากความทุกข์ไม่มีอีกแล้ว เพราะพรหมภูมินี้เที่ยงแท้
 ยั่งยืน และมีความมั่นคงโดยแท้ ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องแก่ และไม่มี ความตาย มีแต่ความเป็น
 อมตะอยู่เสมอ”

พระพุทธองค์ทรงทราบดีว่า พกาพรหมถูกอุบายข้อความไม่รู้ปิดบังความจริง จึง
 ตรัสโปรดพรหมว่า

“ดูก่อนท่านพกาพรหม เรารู้ว่าท่านมีฤทธิ์อำนาจมาก”

พกาพรหมได้ฟังดังนั้นก็แปลกใจในพระปัญญาของพระพุทธเจ้า และถามด้วยความ
 สงสัยว่า

๑๓๒๓
 ชื่อตามแห่งพระ

“ท่านผู้หมดทุกข์แล้ว ท่านรู้ได้อย่างไรว่า เรามีกัดดีและมีฤทธิ์มาก”
 “เรา” เนื่องจากท่านมาอยู่ในที่นี้นานจนคิดว่าพรหมโลกนี้เที่ยงแท้ ยั่งยืนคงทน มี
 แต่ความสุข ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องแก่ ไม่มี ความตาย การออกจากความทุกข์อย่างอื่นที่มีอยู่
 ไม่มี ไม่มีสถานที่ใดที่จะสูงไปกว่าพรหมโลกนี้อีกแล้ว”

“จะมีอะไรที่สูงไปกว่าพรหมโลกนี้อีกเล่า”

พกาพรหมพูดอย่างหลงผิด

“ดูก่อนมหาพรหม เหนือภูมิของมหาพรหมยังมีอีกภัสสรพรหม สุกถิณพรหมก็มีอยู่
 เวทีผลพลาพรหมก็มีอยู่ พกาพรหม และที่สุดคือ นิพพานที่เป็นสุขโดยแท้ เป็นที่ซึ่งไม่เกิด
 ไม่แก่ มันคงไม่เคลื่อนไป เป็นปกตินิรันดร ท่านไม่รู้ในสิ่งนั้นเลย ส่วนเราดูเราเห็นในสิ่งทั้ง
 ปวงแต่เราไม่ยึดในสิ่งทั้งหลายนั้น เราไม่ยึดถือว่าเป็นของเรา”

ท้าวมหาพรหมไม่เชื่อ ในสิ่งที่พระองค์ตรัสถึงลงความจริงยิ่งแท้ ด้วยถูกความไม่รู้
 ครอบงำอยู่จึงห้ามมิให้พระองค์ตรัสต่อ

“ท่านอย่าได้แสดงธรรมแก่เราและบรรพชิตอีกเลย เพราะเคยมีมาแล้วสมณะที่บอก
 ว่าเมื่อสิ้นชีพไปแล้ว ก็ได้ไปเกิดในที่ต่ำทรมาน ส่วนสมณะที่ไม่สั่งสอนสาวก
 และบรรพชิตเมื่อสิ้นชีพไปแล้ว กลับไปเกิดในกายที่ดีกว่า ประณีตละเอียดกว่า ฉะนั้น ขอ
 ท่านจงมีความปรารถนาน้อย และจงหาความสุขแต่ในปัจจุบันเถิด”

“ดูก่อนพกาพรหม เราคาดคะเนแสดงธรรมหรือไม่ว่า เราไม่เกิดที่ไหนอีกแล้ว สมณะ
 เหล่านั้นที่เกิดในที่ต่ำทรมานเพราะเข้าใจว่าตนได้ตรัสรู้ถึงแก่ความจริง แต่ทว่าเป็นเช่นนั้น
 ไม่และเราแสดงธรรมนั้นก็เพื่อประโยชน์แก่เหล่าสาวกหาใช่เพื่อประโยชน์แก่เรา แต่หากว่า
 ท่านยังคิดว่าเหนือเราก็ยังแสดงฤทธิ์ให้เห็นที่ประจักษ์แก่คนตาปกติ โดยไปอยู่ในที่ที่ตาปกติ
 ไม่สามารถมองเห็นได้ เราจึงจะยกย่องท่านให้เป็นใหญ่ในสามโลก เหนือกว่าเทวดาและมนุษย์
 ทั้งหลาย”

“พระโปรดพรหม”

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวัฒน์ แสงฉัตรรัตน์ เทคนิค สีอะครีลิคบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๑๘๐ ซม.

พกาพรหมได้ฟังเช่นนั้นก็เห็นเป็นโอกาสให้ได้สำแดงฤทธิ์แห่งตน

“ถ้าอย่างนั้นเราจะหายตัวไปจากที่นี่ ให้ท่านดู”

พระพุทธรองค์ตรัสว่า

“ถ้าท่านคิดว่าจะหายไปได้ ก็เชิญหายไปได้”

เมื่อสิ้นพระพุทธรคำตรัส พกาพรหมก็บันดาลตนให้หายไปจากที่นั่นเป็นที่ประจักษ์แก่พระพุทธรองค์และเหล่าพรหมทั้งหลาย พกาพรหมได้นิรมิตกายให้ลอยเอยดซอนอยู่ในเมล็ดทรายในท้องทะเล พระพุทธรองค์ก็ทรงทราบ หรือแม้จะหลีกหนีไปซ่อนอยู่บนต้นกัลปพฤกษ์ ในวิมานด้วยอาการนัยองๆ ก็ตาม พระพุทธรองค์ก็ทรงเห็นและกล่าวทักขึ้นว่า

“โน่นนะ ท่านพกาพรหมนั่งยองๆ อยู่บนต้นกัลปพฤกษ์ เราดาดเห็นท่านแล้ว”

พกาพรหมเมื่อสุดความสามารถในฤทธิ์ของตนก็มีความเก้อเขิน ที่เข้าใจว่าตนจะพ้นจากการล่วงรู้ด้วยทิพยจักขุแห่งพระองค์ได้ เมื่อพกาพรหมไม่สามารถใช้ฤทธิ์ของตนบังพระปัญญาของพระตถาคตได้ จึงจำใจกลับไปนั่งในวิหารตามเดิม เป็นที่ละอายอดสูแก่พระองค์และเหล่าพรหมทั้งหลายยิ่งนัก พกาพรหมจึงทำพระองค์ให้ทรงแสดงฤทธิ์บ้าง

“ดูก่อนท่านผู้ไม่มีทุกข์ ถ้าท่านสามารถหายไปที่นั่นเราจะไม่เห็นมันและเราจึงจะสรรเสริญท่านว่าเป็นผู้จริง”

พระองค์ตรัสตอบว่า

“ถ้าเช่นนั้น เราจะหายไปที่ท่านดูในบัดนี้”

“หากท่านจะหายไจากเราได้ก็จงหายไปได้” พกาพรหมกล่าวตอบในทันที

ลำดับนั้น พระตถาคตจึงดงแฉ่งอิทธิกาสิขาร อันตรธานพระวรกายให้หายไปจากที่นั่น แต่ทรงกระทำปฏิหารย์ปรากฏพระสุเสียง แสดงพระธรรมเทศนาโปรดพรหมทั้งหลายอยู่ว่า

“เราเห็นภัยในภพ และเห็นภพของสัตว์ผู้แสวงหาภาวะที่ปราศจากภพแล้ว ไม่ชมภพอะไรเลย ทั้งไม่ยึดติดเพลินอยู่ในภพทั้งหลาย”

เหล่าพรหมบริษัทที่มาเฝ้าพระองค์ต่างก็พากันอัศจรรย์ใจไปตามๆ กัน ฝ่ายพกาพรหม ก็พยายามค้นหาพระบรมศาสดาไปทั่วทั้งสามโลกแต่ก็ไม่สามารถพบพระผู้มีพระภาคเจ้าได้เลย จนในที่สุดก็หมดปัญญาค้นหา จึงยอมศิโรราบ คลายความเห็นผิดลงและร้องขอให้พระองค์ทรงปรากฏพระวรกาย

“ท่านผู้หาทุกข์มิได้ ท่านจงปรากฏกายออกมาเถิด เราไม่มีปัญญาที่จะค้นหาท่านพบในสามโลกแล้ว ขอท่านจงปรากฏกายให้เป็นที่ประจักษ์แก่เราและเหล่าพรหมทั้งหลาย และโปรดแสดงธรรมแก่เราในเวลานี้ด้วยเถิด ท่านผู้เจริญ”

พระผู้มีพระภาค เมื่อทรงพิจารณาว่าระจิตของพกาพรหมว่าคลายความเห็นผิดลง และอยู่ในภาวะที่จะฟังสอนได้ จึงยอมปรากฏพระองค์แก่พกาพรหมและเหล่าพรหมบริษัทด้วยพระอิริยาบถเดินจงกรมอยู่บนเศียรเกล้าของพกาพรหมภายในวิหารแห่งพรหมโลกนั่นเอง บรรดาเหล่าพรหมบริษัทต่างพากันชื่นชมว่าทรงเหนือกว่าเทวดาและพรหมทั้งปวง จากนั้นพระองค์จึงเสด็จลงประทับนั่งบนพุทธอาสน์ แล้วตรัสแสดงธรรมโปรดพรหมว่า

“ดูก่อนข้าพเจ้าพกาพรหมผู้เรืองฤทธิ์ ท่านมาอยู่ในพรหมโลกนี้เสียนาน นานจนไม่ทราบว่าคุณมาเกิดในที่นี้ได้อย่างไร”

พกาพรหมจึงทูลอาราธนาให้พระองค์แสดงธรรม

“ท่านผู้เจริญ จงรู้ด้วยว่าพระองค์มาอยู่ในพรหมโลกนี้เสียนาน จนไม่ทราบเลยว่าต้นเหตุแห่งกรรมที่ทำให้มาเกิดในพรหมโลกนี้เป็นเพราะเหตุใด ข้าพระองค์ลึกลับเสียหมดแล้วขอพระองค์ได้โปรดเมตตาวิสิขณานูเคราะห์ต่อไปได้”

พระพุทธรองค์จึงทรงเล่าอดีตชาติที่เป็นเหตุให้มาเกิดเป็นพรหมอย่างพิสดารว่า

“ดูก่อนพกาพรหม ในครั้งก่อนโน้นท่านเกิดเป็นมนุษย์ในตระกูลพรหมณ์แห่งหนึ่ง

ต่อมาได้พิจารณาเห็นโทษของภพคุณทั้ง ๕ ว่าเป็นเครื่องเศร้าหมองทำให้จิตหมกมุ่นอยู่ในโลกีย์ ไม่อาจชำระใจให้สะอาดบริสุทธิ์ได้ ไม่ทำให้สิ้นชาติ ชรา และมรณะ จึงได้ออกบวชเป็นฤาษี มีชื่อว่า เกสวกฤษี หนีบ้านหนีผู้เพียรจนสามารถเข้าฌานสมาบัติ มีอภิญญาเป็นที่ยิ่ง”

ได้สร้างศาลาอยู่ริมแม่น้ำคงคา แล้วจึงตั้งจิตมัยยัสต์เสวยอยู่ในศาลาแห่งนั้น ต่อมา มีพ่อค้าเกวียนประมาณ ๕๐๐ เล่มขับเกวียนตามกันมาในทางแห่งแล้งกันดารตลอดทั้งวันคืน ไม่มีบ่อน้ำหรือแม่น้ำไหลผ่านในที่นั้นเลย ตกกลางคืนเกวียนที่นำทางคืนหน้าได้ขับย้อนกลับลงมาทางเดิมโดยหมู่เกวียนที่ตามหลังไม่เห็นได้พิจารณา

ครั้นรุ่งเช้า เหล่าพ่อค้าเกวียนจึงได้รู้จักกลับทางเก่าที่พากันตกใจ เสบียงอาหารหรือก็ขาดแคลน ด้วยความหิวและอ่อนเพลียจึงพากันหลีกอยู่ในริมเกวียนนั้น

เกสวกฤษีรู้ถึงความเดือดร้อนนั้นว่า เหล่าพ่อค้าและโคจระตอยด้วยความหิว จึงได้แสดงฤทธาธิษฐานบันดาลให้บ่อน้ำพุขึ้นจากคามาในอากาศไหลตรงไปในที่กันดารแห่งนั้น

ธรรมาทิพย์ปรากฏแก่เหล่าพ่อค้าเกวียนทั้งหลาย ทั้งคนและโคต่างพากันดื่มน้ำ ทำให้มีกำลังร่ำชาติขึ้นอีก แล้วตกตวงนั้นเป็นเสบียงออกเดินทางต่อไปจนถึงที่หมาย

ครั้งหนึ่ง พวกชาวบ้านในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับบรรดาศาลาได้รับความเดือดร้อนเพราะถูกหมู่โจรปล้นสะดมทรัพย์สินและจับโคกระบือต้อนหนีไป ได้ส่งเสียงขอความช่วยเหลือ ฤษีได้ยินเสียงร้องนั้น จึงเข้ามาสมานัตติโดยมีอภิญญาเป็นเบื้องบาทอธิษฐานเป็นทัฬหีอาหวนจำนวนมาก พวกโจรเห็นทัฬหีอาหวนมากมายเช่นนั้นก็ตกใจ คิดว่าเป็นทัฬหีที่กษัตริย์เสด็จมาปราบ จึงหนีเอาชีวิตรอดทิ้งทรัพย์สินที่ปล้นเอาไว้กระจัดกระจายไปทั่วบริเวณนั้น ชาวบ้านจึงได้ทรัพย์สินของตนกลับคืนมา และพ้นจากอำนาจของพวกโจรเหล่านั้น

นรชน ผู้ใด มีปัญญา	ไม่ระอา ท่องบ่น ระลึกขาน
สวดซึ่งสัจ อาริย์ นการ	แปดสัปดาห์ คาถา ชัยมงคล
ย่อมท่นาย อนัตตราช สิงอุบาทร์	บวงร่ายกาจ คลี่คลาย ไม่ก่อผล
เป็นกำลัง ยังสุขเสริม เต็มกมล	นำหลุดพ้น ผลวิโมกข์ ไศกสินไป.

มหาการุณิกโก นาโถ หิตายะ สัพพะ ปาณินัง
 ปุเรตวา ปาระมี สัพพา ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
 เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เต* ชะยะมังคะลังฯ
 ชะยันโตโพธิยา มุเล สักยานัง นันทิ วัฑฒะโน
 เอวัง ตะวัง วิชโย โหติ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
 อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
 อะภิสเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติฯ
 สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุณฺฐิตัง
 สุขะโณ สุมุหุตโต จะ สุยิฏฐัง พรัมมะจาริสสุ
 ปะทักขินัง กายะกัมมัง วาจา กัมมัง ปะทักขินัง
 ปะทักขินัง มะโนกัมมัง ปะณินิเต ปะทักขินา
 ปะทักขินานิ กัตวานะ ละภันตัตถะเล ปะทักขิณะฯ

ผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์

ประกอบแล้วด้วยพระมหากษัตริย์ ยังบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย ถึงแล้วซึ่งความตรัสรู้อันอุดม ด้วยความกล่าวสัตย์นี้

ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน ขอท่านจงมีชัยชนะในมงคลพิธี

เหมือนพระจอมมุนีทรงชนะมารที่โคนโพธิพฤกษ์

ถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธาภิเษก

ทรงปราโมทย์อยู่นอปราศดบัลลังก์อันสูงเป็นจอมมหาปฐพี

ทรงเพิ่มพูนความยินดีแก่เหล่าประยูรญาติศากยวงศ์ ฉะนั้น เทอญ

เวลาที่สัตว์ประพฤติกรรมดี ชื่อว่า ฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี และ

ขณะดี ครุดี บุชาติแล้ว ในพรหมจรรย์

บุคคลทั้งหลาย กายกรรมเป็นประตักษิณส่วนเบื้องขวา

วจีกรรมเป็นประตักษิณส่วนเบื้องขวา

มโนกรรมเป็นประตักษิณส่วนเบื้องขวา

ความปรารถนาของท่านเป็นประตักษิณส่วนเบื้องขวา

สัตว์ทั้งหลายทำกรรมอันเป็นประตักษิณส่วนเบื้องขวา

ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลายเป็นประตักษิณส่วนเบื้องขวา

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เตฯ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เตฯ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เตฯ

ขอสรรพมงคล จงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทพดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า ขอความสวัสดิ์ดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ขอสรรพมงคล จงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทพดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ขอความสวัสดิ์ดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ขอสรรพมงคล จงมีแก่ท่าน ขอเหล่าเทพดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ขอความสวัสดิ์ดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

"มหาปริณิพทานสูตร"

เขียนภาพโดย อาจารย์สุวัฒน์ แสงฉัตรรัตน์
เทคนิค สีอะครีลิคปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๔ x ๒๐๐ ซม.

ชัยปริตร คำกลอน

พระมหา การณย์ คุณพระพุทธ
 เกื้อประโยชน์ ปวงสัตว์ ทั้งโลกา
 ทุกประการ ครบถ้วน ล้วนบรรจ
 ด้วยกล่าวสัจ วาจา เป็นพลีกรรม
 ธ ฝงญ หม่อมาร โคนโพธิ์ทฤกษ์
 โทธิญาณ เลิศล้ำ นำชื่นชม
 พุณยินดี ศรีชน ศำกยะ
 เช่นปวงพุทธ ก่อนกาล ผ่านปลัดงัก
 ด้วยบรรลุ โทธิญาณ อันล้ำเลิศ
 ให้ปวงท่าน เชิดชัย สวัสดิ์

พูนพิสุทธิ์ บารมี ศรีนาคา
 พระปรีชา ตรัสรู้ วิญญูธรรม
 พระสัมพุทธ โทธิญาณ อุทานซ้ำ
 จงน้อมนำ ท่านไซ้ ชัยมงคล
 โอฬาริก อภัย ฤทัยดม
 ธ รัมมัย เหนือปรา-ชิตปลัดงัก
 ธ ชำระ อภิเษก เมกคังหวัง
 ใบบัวนึ่ง เป็นหลัก ปฐุทธิ
 สุดประเสริฐ แห่งองค์ พระทรงศรี
 บรรดามี ขณะใด ชัยมงคล

กายกรรม วจีกรรม ทำป้อองขวา	ตั้งสัจจา มโนกรรม ชักนำผล
ปณิธาน ขอบธรรม นำกลม	ฤกษ์ยามยล กาลนั้น พลันอวยชัย
มหาฤกษ์ มหายาม บูชาชัย	ขณะใด แมตื้น ธรันยาม
บุคคลใด สร้างกรรม นำสิ่งสุข	ขจิตทุกข ไร่ไทย ประโยชน์หลาม
ด้วยขอบธรรม ไม่เอน ลำเอียงตาม	ทันประณาม สร้างกุศล มงคลชัย
ปวงประโยชน์ ล้ำเลิศ ประเสริฐสุด	ขอบูรุษ จงสุข อติชัย
เจริญธรรม พุทธศาสน์ คุณาลัย	สุขกายใจ พร้อมญาติ ปราศโรคา
ปวงประโยชน์ ล้ำเลิศ ประเสริฐศรี	ขอสตรี มีสุข อารักขา
เจริญธรรม พุทธศาสน์ ไร่โรคา	สุขกายา พร้อมญาติ ปราศทุกข์ทม
ปวงประโยชน์ ล้ำเลิศ ประเสริฐคานต์	สุขสำราญ บูรุษ สตรีสม
เจริญธรรม พุทธศาสน์ คุณารมณ	คลายระทม นราพาธ ญาติกา.

"พุทธะชัยมังคะฮ์อุกคาคา หมายเลข ๒"
 จินตภาพจากบทสวดพุทธฯ เขียนภาพโดย อุดมย์ งามแก้ว เทคนิค สีฝุ่นทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๐๐ x ๒๐๗ ซม.

ศิษย์รายชื่อ

ศิษย์รายชื่อ

บรรณานุกรม ชัยชนะแห่งพุทธ

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ, ๒๕๒๕.
- ธรรมมิกที. พระไตรปิฎกมหาวิไลอารามย์ ๕,๐๐๐ กัณฑ์. พระสุตตันตปิฎก. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ, ๒๕๒๕.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ราชบัณฑิตยสถาน : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๖. พิมพ์ครั้งที่ ๑. ๒๕๕๖.
- พระศุภกานาวิสุตย์. บทความธรรมคำขวัญเจ้า-เจ้าวัดธรรม. ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนจตุรมุข. พิมพ์ครั้งที่ ๑. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- ประเสริฐ บุญตา. พญา การเผชิญภัยของพระพุทธเจ้า. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : KNOWLEDGE PLUS, ๒๕๔๙.
- ว. วชิรมณี. ธรรมะฉบับร้อน. พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤษภาคม. กรุงเทพฯ : บริษัทอินทนิลธรรมรังษี จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๙.
- ศาสตราจารย์พิเศษ เฉลียวพงษ์ วรรณโก ราชบัณฑิต. ลานพางุญ ลานแห่งชัยชนะอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธองค์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : ๒๕๕๕.
- สำนวน ภาคประณีต. ฎีกา ชัยมงคลยุกตเทศนา (พาด). พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมบรรณาการ.
- พระพรหมมณีโชติธาดา อุทฺธมาโร ป.ร. ๕. โลกทิพย์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๕๕.
- พระพรหมมณีโชติธาดา อุทฺธมาโร ป.ร. ๕. มุขินาคทิพย์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๕๕.
- พระพรหมมณีโชติธาดา อุทฺธมาโร ป.ร. ๕. ภูมิจาลิน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๕๕.
- พิชญ์ คุช. ปรีชาแห่งนิทาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : อมรินทร์, ๒๕๕๐.
- บุญเลิศ โสภณพันธ์. โลกสัมภพในพระคัมภีร์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : ภูเก็ตการพิมพ์, ๒๕๕๓.
- พระศุภกานาวิสุตย์. ธรรมะฉบับร้อน กายาธรรมในพระคัมภีร์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, ๒๕๕๙.
- ส. หลายน้อย. วรรณคดีนิทาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : พิมพ์คำ, ๒๕๕๙.
- โพธิ์จรรย์ อยู่เนนนิเวศ. หลักราชาศัพท์(ฉบับสมบูรณ์). พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สดากา พิมพ์สิ้น จำกัด, ๒๕๕๐.
- สุวิทย์ มีเอ็จ-วิเชียร มีเอ็จ. พระพุทธประวัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : บริษัท คอมพิวเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๕.
- พระภิกษุ กุวิฑฒน. เจ็ดตำนาน-สิบสองตำนาน บาลี-คำกลอน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : เมืองเขียน, ๒๕๓๓.
- พระวิทย์ แก้วศรี. เปรชพระธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : บริษัทอินทนิลธรรมรังษี จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๓.

นิทรรศการจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ครั้งที่ ๔
บนเส้นทางศิลปะ ๒๐๑

5th SLO ART EXHIBITION BY SUWAI SAENKATTIYARAT

สุวัฒน์ แสนขัตติยรัตน์

ณ ทอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University at
Jamjuree Art Gallery, 1st Floor Bangkok

จินตนาการ แห่ง สรวงสวรรค์ IMAGINATION OF HEAVENLY REALM

หากคุณเป็นคนหนึ่งที่มีความเชื่อว่าการเจ็บป่วยไม่มีทางรักษาให้หายได้ “ธรรมโอศต”จะเป็นนิยายขนาดนอกสำหรับคนที่มีความเชื่อในวิถีรักษาแบบพระพุทธเจ้า แล้วคุณจะรู้ว่าคนเจ้าธรรมหายจากโรคได้อย่างไร

ถ้าคุณกำลังต้องการหนังสือธรรมเพื่อรักษาใจสักเล่ม “ธรรมโอศต”เป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่อาจรักษาใจคุณได้

“ก็ครั้งที่เราเคยคิดใคร่ครวญ ทำความ รู้จักตัวเอง”

ไตรภยที่หมดหนทางรักษา แต่ไม่หมดหวัง ธรรมะบำบัด หาเลือกหนึ่งที่มีหลักฐานยืนยันการปฏิบัติธรรมกับการรักษาโรค และการค้นพบตัวเอง ท่านสามารถค้นหาตัวเองได้จาก “ศรีรัก”

พระมาลัยเทวดา ๔๒ ปี เป็นพระอรหันต์ที่จะพาท่านผู้อ่านท่องเที่ยวไปบนสวรรค์ และดินแดนรก ที่เกิดจากการเสวยผลกรรมต่างๆกันของมนุษย์ และมีมงคลอันประเสริฐทั้ง ๓๘ ประการ ที่พระพุทธรูปองค์ได้ทรงตรัสไว้แก่ ท้าวสักกเทเวระชาและเหล่าเทวดาทั้งหลาย

เชิญท่านผู้อ่าน สัมผัสสพระธรรมอันประเสริฐของพระพุทธองค์ได้จากหนังสือ **“พระมาลัย มงคล๓๘”**

นวกะภูมิ

บทสวดมนต์พาท่องแปลฉบับภาษาไทย ที่มีทั้งสองภาษา ไทย-อังกฤษ แปลอังกฤษโดย ดร.สุจิตตรา อ่อนค้อม พร้อมภาพเกิดดินสอสวยงาม ประกอบบทสวดมนต์เชิญทุกๆท่านร่วมสวดมนต์กับเราทุกวัน กับ **“พาท่อง มนต์แห่งชัยชนะของพระพุทธเจ้า”**

จะเป็นหนังสือคู่มือให้กับพระภิกษุที่อุปสมบทในวัดอินทรีน จันทบุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีรายละเอียดและกฎระเบียบที่พระภิกษุในวัด จะต้องประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนพระวินัยที่พระภิกษุควรศึกษา รวมไปถึงบทสวดมนต์บทวีธีต่างๆ ได้ดูรวบรวมไว้อยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

สหพทาน์ อมมทาน์ ชินาคี การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

หนังสือธรรมะธรรมทาน

บทปฐมนิเทศพระรัตนตรัย
บทปฐมนิเทศพระรัตนตรัย-ฉบับอุดมสุดยอด

หากบุญนี้มอบแล้ว อานิญาภาพพิพิไลคุณงามความดีของพวกเราทุกคนได้ไปประดับประดาที่ดวงใจของพวกเราทุกคน

๔๐ ปี ธรรมมัจฉฐยา

จัดพิมพ์ขึ้นเป็นพิเศษ เนื่องในโอกาสอาชวบูชา แต่ท่านพระเถระคุณเถระต่อธรรมสืบมาจารณามีอยู่ครบ ๔๐ ปี ในปีที่พุทธศักราช ๒๕๕๓

“ชีวิตนี้ร้อยนึก” บทพระนิพนธ์ ในสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก อธิบายเรื่องกรรมให้ทราบว่ากรรมดี-ชั่ว-หนัก-เบา เป็นอย่างไร กรรมใดมากหรือหลั ค่าของสิ่งสิ่งใดจึงใจมีมาเนินนาน

พระนิพนธ์ฉบับ ๒๕๐๐-๒๕๐๒ สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๘๖๖ หน้า ๒๕๕๒
พุทธศักราช ๒๕๐๒

บุญบารมีที่เราทำมาหาบารมีจะไม่ใช่อะไรที่คิด คำนับคำดอบได้ในหนังสือ พระนิพนธ์ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก **“วิธสร้างบุญบารมี”**

ท่านสามารถร่วมสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ เพื่อแจกเป็นธรรมทานตามโอกาสอันเป็นมงคลต่างๆ ได้ที่ “กองพิมพ์หนังสือธรรม” ที่จุดรับจากพระเจดีย์อินทรีน จ.สิงห์บุรี และ ศูนย์ปฏิบัติการธรรมสารนรินทร์ (สาขาสังคโลกธรรม) จ.ขอนแก่น หรือติดต่อสอบถาม คุณวิฑูรีพงษ์ อธิษฐานการสังฆณิ โท. ๐๘-๕๖๖๐-๓๖๖๖ email: mywuth@gmail.com

THE VICTORY OF LORD BUDDHA

“พาท่อง พชัยชนะแห่งพุทธเจ้า” ได้ถวายให้สมเด็จพระบวรมหาราชโองการเป็นประจำเวลาอยู่กับทหารชั้นและในระหว่างศึกสงคราม จึงปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระมหาจุฬาราชเจ้า ทรงพระเมตตา มีได้ทรงเสด็จลงจากเศวตฉัตร เพื่อดูพระชัยชนะแห่งพุทธเจ้า ท่วงกลางกองทัพน่านแสนคน ก็พร้อมขี้นชนะเหนือกองทัพน่านด้วยฤทธิปาฏิหาริย์ที่มหัศจรรย์ มีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชา ณ ดอนเจดีย์ปุณฑริกสถาน ในตอนที่เสด็จพระคชของพระมหาอุปราชาออกมา แม้เจ้าศึกจะยิงปืนไฟใส่พระองค์ราวกับท่ามกลางก็มิปาน แต่ก็มิได้ต้องพระองค์ ด้วยเดชพระพญามหากที่ทรงเจริญอยู่ในพระจำนงค์เอง”

๐๙ ธรรมสังฆปุณฺณาคจารย์
(หลวงพ่อบุญ จิตตมโม)

“พาท่อง พชัยชนะแห่งพุทธเจ้า” จัดพิมพ์ขึ้นเนื่องในโอกาส “อาชวบูชา ๔๐ ปี หลวงพ่อบุญ” จากเรื่องราวการเผชิญภัยของพระพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงได้รับชัยชนะจนเป็นค่านานอันยิ่งใหญ่ ขอเชิญท่านผู้อ่านมาชมกันไปกับ **“พาท่อง พชัยชนะแห่ง ๘ ของพระพุทธเจ้า กับ ๘ ศักดิ์ปืน”** ที่ร่วมถ่ายทอดงานศิลปะคู่พระพุทธรูปศานา ด้วยจิตวิญญาณและวิถีโลกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บายณะแห่งพระ

หนังสือพิมพ์แจกเป็นธรรมทานเท่านั้น หากสามารถร่วมสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ เพื่อแจกเป็นธรรมทาน ได้ที่ “กองพิมพ์หนังสือธรรม” ที่จุดรับจากพระเจดีย์อินทรีน จ.สิงห์บุรีและศูนย์ปฏิบัติการธรรมสารนรินทร์(สาขาสังคโลก) จ.ขอนแก่น หรือ ติดต่อสอบถาม คุณวิฑูรีพงษ์ อธิษฐานการสังฆณิ โท. ๐๘-๕๖๖๐-๓๖๖๖ email: mywuth@gmail.com

หนังสือรับรองผลงาน

ข้าพเจ้าขอรับรับรองว่า ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่ค้นคว้าวิจัย

- ชื่อภาพ **“ทรงโปรดเทวดา”** เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๓
- ชื่อภาพ **“โปรดพญาช้างนาฬาคีรี”** เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๒๐๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๔
- ชื่อภาพ **“จิตโพธิสัตถ์”** เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๐๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๔
- ชื่อภาพ **“ทรงโปรดเทพพรหม”** เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๖
- ชื่อภาพ **“โปรดพกาพรหม”** เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๖
- ชื่อภาพ **“ชัยมงคล”** เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๖
- ชื่อภาพ **“มหาสุปนิมิตต์”** เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๐ x ๑๕๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๖
- ชื่อภาพ **“มหาปริณิทานสูตร”** เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๕๕ x ๒๐๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๖
- ชื่อภาพ **“มหาสิริภมาทจากุทามณี”** เทคนิค สีอะคริลิกปิดทองบนผ้าใบ ขนาด ๑๓๐ x ๑๖๐ ซม. ปีพ.ศ. ๒๕๕๖

(สุวจิตน์ แสนชัยรัตน์)
จิตรกรผู้สร้างธรรมทาน

ประพฤติธรรมถูกต้อง   ตามธรรม
สวดสวดพระชื่อน้ำ   สวดไว้
แสนมฤตยูครอบงำ   แม้ยาก พันนา
จิตผ่านมิถึงได้   พากไปนันทระนิพาน

Those who rightly act according to the dhamma which is well
expounded (by the Tathagata) will reach the further short, crossing
the realm of death, so hard to cross.

วัดอัมพวัน ตำบลบ้านเมือง อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ๑๖๑๖๐
WAT AMPHAWAN, TAMBON BANMUANG AMPHOE PHROMBURI, SINGBURI PROVINCE